NEUVOSTOLIITTO

N:o 121
1967

NUMEROSSA:

MYRSKYN EDELLÄ

PAIMENTOLAISTEN KOHTALO

SAIMAAN KANAVA—
YSTÄVYYDEN VÄYLÄ

IVANOV ON LEVINNEIN SUKUNIMI VENÄJÄLLÄ. TANJA IVANOVASTA JA HÄNEN SUKUKAIMOISTAAN KERROTAAN SS. 30—33.

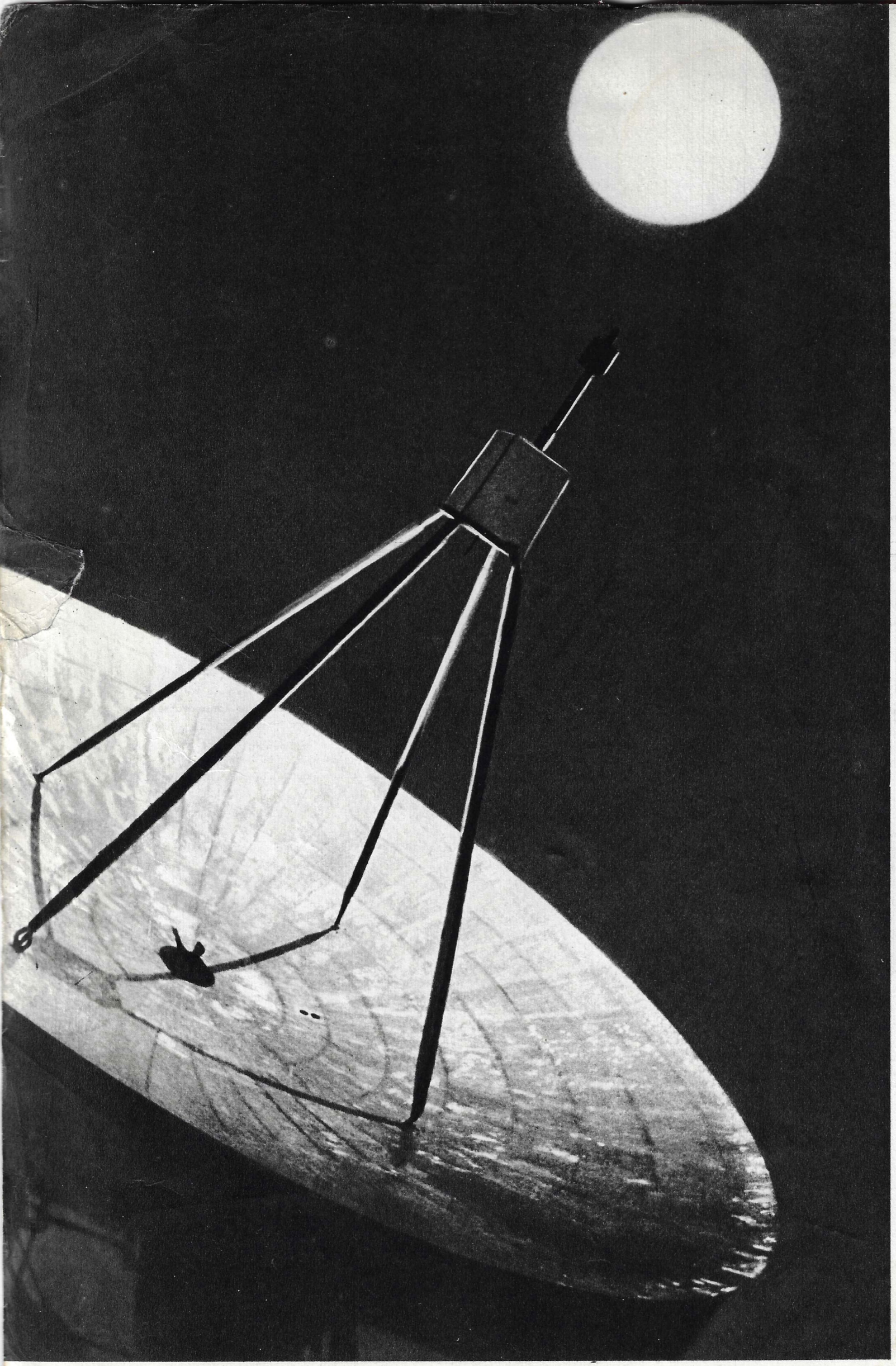

MAAILMAN-KAIKKEUDEN TUNTUMASSA

ON KULUNUT VASTA MUUTAMA VUOSISATA SIITÄ, KUN IHMINEN SUUNTASI KAUKOPUTKEN TAIVAALLE JA VETI SITEN MAAILMANKAIKKEUDEN LÄHEMMÄKSI ITSEÄÄN.

SE SIIVITTI HAAVETTA TÄHTIEN TAVOITTAMISESTA JA KÄYNNISTÄ MUILLA TAIVAANKAPPALEILLA.

TÄMÄ HAAVE PYSYI KUITENKIN USEIMPIEN MIELESTÄ VUOSISATOJA TÄYSIN KATTEETTOMANA KUVITTELUNA.

VASTA NOIN KYMMENEN VUOTTA SITTEN KUN ENSIMMÄINEN TEKOKUU LÄHTI KIERTÄMÄÄN MAAPALLOA, KYSEINEN HAAVEKIN ALKOI SAADA TODELLISUUSP O H J A I S E N LUONTEEN.

NYT SPUTNIK I:n JUHLAVUONNA TIEDEMIEHET JATKAVAT TÄHYILYÄ MAAILMANAVARUUTEEN. PLANEETTAMME ERI PUOLILTA OJENTUU TAIVAALLE RADIOTELES K O O P P I E N MAHTAVIA MALJOJA, JOTKA TÄYTTYVÄT KOSMOKSEN KUULUMISILLA. OHEISESSA A. GARANININ KUVASSA NÄEMME KRIMILLE RAKENNETUN UUDEN RADIOTELESKOOPIN. KRIMIN ASTROFYSIKAALISEN HAVAINTOASEMAN TYÖNTEKIJÄT LAAJENTAVAT KAUKAISTEN TAIVAANKAPPALEIDEN RADIOSÄTEILYN TUTKIMISTA.

NEUVOSTOLIITTO

KERRAN KUUKAUDESSA ILMESTYVÄ KUVALEHTI

julkaistaan venäjän, suomen, kiinan, korean, hindin, urdun, arabian, vietnamin, mongolian, unkarin, serbokroaatin, romanian, englannin, ranskan, saksan, espanjan ja japanin kielellä

N:o 121 1967

TAPAHTUMIA JA ONGELMIA

VÄLTTÄMÄTÖN RAUHAN ASIALLE

Jo 1700-luvun valistuskirjailijat — mainittakoon ennen kaikkea Denis Diderot — ymmärsivät Euroopan kansojen etujen keskinäisen sidonnaisuuden ja yhteisyyden. Sen jälkeen kuluneena aikana tämä ilmiö on luonnollisesti vain voimistunut. Kaikki tajuavat nykyisin kansojen kohtalon yhteyden ja "rauhan jakamattomuuden" periaatteen. Yksikään maa tahi vastuuntuntoinen valtiomies ei voi nykyisin harjoittaa politiikkaa, joka jättäisi huomiotta muun maailman ja omaa maata ympäröivät valtiomuodostumat.

Näitä tosiseikkoja on pidettävä nykyisin yleisesti tunnettuina alkeistotuuksina. Ne on kuitenkin syytä palauttaa vielä kerran mieliin, sillä ne auttavat paremmin ymmärtämään ja arvostamaan kahden eurooppalaisen suurvallan — Neuvostoliiton ja Ranskan — poliittisia toimenpiteitä, jotka herättävät nykyisin huomiota kaikkialla maailmassa.

Näiden kahden maan väliset suhteet eivät ole olleet koskaan kivettymistilassa. Ne ovat ajoin viileentyneet, ajoin lähentyneet. Historia todistaa kuitenkin kumoamattomasti, että pyrkimys yhteistoimintaan on ollut voimakkaampi kuin pyrkimys loittonemiseen ja eriytymiseen.

Meidän maamme ja Ranska ovat olleet yhteistyössä aikaisemmin edustaessaan samanlaatuista yhteiskunta- ja talousjärjestelmää sekä myöhemmin edustaessaan erilaisia yhteiskuntajärjestelmiä. Historiasta tiedetään Ranskan porvarillisen tasavallan olleen vv. 1891—1917 liitossa tsaristisen Venäjän kanssa. Tunnetaan myös Ranskan ja Neuvostoliiton kesken 1935 ja 1944 solmitut sopimukset. Yhteistoiminta maittemme välillä ilmeni erikoisen voimakkaasti toisen maailmansodan vuosina, jonka aikana Ranskan ja Neuvostoliiton kansoista tuli taistelutovereita. Ne kävivät yhdessä suurta ja oikeudenmukaista vapaussotaa saksalaisia päällekarkaajia vastaan. Yhteisesti annetut uhrit lujittivat entistä enemmän kansojemme sympatiaa toisiaan kohtaan.

Neuvostoliiton ja Ranskan kansojen ystävyydellä on paljon perinteitä. Molemmat ovat antaneet huomattavan panoksen ihmiskunnan edistyksen hyväksi. Ranskan kansa, joka suoritti 18. vuosisadalla suuren vallankumouksen sekä 19. vuosisadalla vahvisti uskollisuutensa vapauden asialle useilla vallankumouksilla, samaten kuin Neuvostoliiton kansat, jotka suorittivat 1917 maailmanhistorian suurimman yhteiskunnallisen vallankumouksen, jota edelsi useiden sukupolvien vallankumousmiesten sankarillinen taistelu, tuntevat luonnollisesti tiettyä henkistä sukulaisuutta.

Kansojamme ovat lähentämässä myös sivistykselliset yhdyssiteet. Kuulut ranskalaiset kirjailijat — Hugo, Balzac, Stendhal, Flaubert, France, Romain Rolland ovat aina olleet valtaisan maamme monimiljoonaisen lukijakunnan suosiossa. Suuret venäläiset kirjailijat ovat puolestaan vaikuttaneet ranskalaisiin sanataiteilijoihin sekä laajoihin lukijapiireihin. Samaa voitaisiin sanoa muistakin taiteen sekä myös tieteen aloista — ne ovat rikastuttaneet kummankin maan kulttuuria.

Voidaan tietysti sanoa, että ystävyys on tunne-elämän alalle kuuluva kategoria, jolla ei ole painoa eikä aineellista arvoa. Tunteita ei tietenkään voida mitata numerollisesti. Mutta kuka taitaa kiistää moraalitekijäin osuuden ja merkityksen. Ja kuka voi kieltää, etteikö Neuvostoliiton ja Ranskan yhteistyöpolitiikka olisi saanut aina tukea ja apua laajalta yleiseltä mielipiteeltä molemmissa maissa.

Valtioittemme välillä ei ole ollut eikä ole mitään syvällisiä ratkaisemattomia ristiriitoja kansainvälisen politiikan alalla. Niiden välillä ei ole ollut alueellisia kiistoja sen paremmin kuin kireää taloudellista kilpailuakaan. Sitä helpommin ne ovatkin senvuoksi löytäneet yhteisen kielen, kun etupyrkimykset ovat käyneet yhteen ja vaatineet poliittista lähentymistä.

On tietysti ymmärrettävää, että ne herätteet, jotka eri aikoina ovat pakottaneet hallitukset lähentämään asenteitaan tahi pyrkimään kiinteämpään yhteistyöhön, ovat olleet erilaisia. Historian kokemusta yleistäen voidaan kuitenkin ilman erehtymisen vaaraa väittää, että tärkein maitamme lähentänyt yhteinen etupyrkimys on ollut Saksan imperialismin taholta kumpaakin maata uhanneen vaaran torjuminen.

Tarvitsee vain muistaa toista maailmansotaa edeltänyttä poliittista tilannetta. Mihin pohjautui Ranskan ja Neuvostoliiton lähentyminen 30-luvun alkupuolella? Ennen kaikkea ja pääasiallisesti pyrkimykseen panna yhteisvoimin sulku Saksan imperialismin aggressiolle. Muistetaanhan miten suuria toiveita asetettiin aikoinaan ranskalais-neuvostoliittolaiseen avunantosopimukseen, joka solmittiin toukokuussa 1935. Kyseinen sopimus osoitti jo silloin Neuvostoliiton ja Ranskan välisen yhteistyön tyypillisen erikoisuuden: se palveli paitsi molempien sopimusmaiden turvallisuutta myös muiden Hitlerin aggression uhkaamien Euroopan maiden etuja. Neuvostoliiton ja Ranskan yhteistyöstä tuli silloin Euroopan rauhanvoimien mahtava tuki aggression uhkaa vastaan. Tunnettu lehtinainen Geneviève Tabouis kirjoitti silloin, että Ranskan ja Neuvostoliiton turvallisuussopimus on "rauhan asialle välttämättömämpi kuin koskaan".

Jos kyseinen sopimus olisi pysynyt todella voimassa ja säilyttänyt tehonsa rauhanpolitiikan välikappaleena, Euroopan historian kulku olisi ehkä ollut toisenlainen. Mutta ranskalais-neuvostoliittolaisen sopimuksen tarjoamat mahdollisuudet jäivät realisoimatta — ja kuten tiedetään, tämä ei ollut neuvostotahon syytä. Münchenin opetuksia ei tule unohtaa nykyhetkellä, kun tietyt piirit yrittävät jälleen kärjistää tilannetta Euroopassa ja kun Reinin takaa kantautuu vaatimuksia toisen maailmansodan tulosten tarkistamisesta sekä Bundeswehrin päästämisestä käsiksi atomiaseisiin.

Ymmärrettävästikin nykyinen kansainvälinen tilanne eroaa oleellisesti siitä, mikä Euroopassa vallitsi Münchenin petoskaupan päivinä. Aika on toinen, voimasuhteet ovat toiset, voimien sijoitus ja tehtävät ovat toiset. Viime aikoina lujittunut neuvostoliittolais-ranskalainen yhteistyö ja yhteisymmärrys pohjautuu paljon laajempaan etuyhteyteen kuin menneinä aikoina. Neuvostoliiton ja Ranskan lähentymisen perustana on yhteinen huolenpito yleisestä rauhasta ja kansainvälisestä turvallisuudesta, erittäinkin Euroopan rauhan säilyttämisestä ja lujittamisesta. "Ranskan ja Neuvostoliiton yhteistyön lujittuminen on pitkällä tähtäimellä tapahtuvaa" kirjoittaa viikkojulkaisu "Nouvel observateur".

Kuten neuvostohallituksen päämies A. N. Kosygin sanoi "tämä on vakaa suuntaus, joka pohjautuu sen merkityksen ymmärtämiseen, mikä ranskalais-neuvostoliittolaisilla suhteilla on näiden kahden maan turvallisuudelle, eurooppalaisen ja kansainvälisen turvallisuuden lujittamiselle". Tämä suuntaus sai ilmaisunsa Moskovassa kesäkuun 30 päivänä allekirjoitetussa neuvostoliittolais-ranskalaisessa julkilausumassa sekä Pariisissa joulukuun 9 päivänä allekirjoitetussa ranskalais-neuvostoliittolaisessa lausunnossa.

Pääministeri Kosyginin ja presidentti de Gaullen välillä käydyissä neuvotteluissa käsiteltiin laajasti maailmanpolitiikan ongelmia. Monissa kysymyksissä Neuvostoliiton ja Ranskan näkökannat käyvät yhteen. Eräistä ongelmista ne ovat lähellä toisiaan ja eräissä kysymyksissä asenteet eroavat. Tärkeintä ja ratkaisevinta on kuitenkin, että pääministeri Kosyginin Ranskan vierailun aikana tapahtuneissa keskusteluissa "otettiin uusi pitkä askel Neuvostoliiton ja Ranskan välisten suhteiden muuttamiseksi vielä läheisemmän yhteistoiminnan, yhteisymmärryksen ja ystävyyden sävyyttämiksi suhteiksi molempien maiden tärkeimpien kansallisten elinetujen laajan yhteisyyden pohjalla".

Molemmat tahot totesivat tyydytyksellä maittensa yhteistyön kehittyvän suotuisasti poliittisen, taloudellisen, tieteellis-teknisen ja sivistyksellisen elämän kaikilla aloilla. On todettu olevan tarkoituksenmukaista ryhtyä laatimaan pitkäjännitteisen yhteistyön suunnitelmia. Siihen tähtäävät vakinaisesti toimivan neuvostoliittolais-ranskalaisen sekakomitean ja yhteisen kauppakamarin muodostaminen, keskinäinen konsulisopimus ja monet muut toimenpiteet.

Eräät kylmän sodan pahojen perinteiden varjossa kasvaneet lehtimiehet aprikoivat: ketä vastaan Ranskan ja Neuvostoliiton yhteistyö on suunnattu? Olisi jo aika tehdä loppu tuollaisesta vihankatkuisesta psykologiasta, joka vain etsiskelee uhkauksia sieltä missä niitä ei ole. Neuvostoliiton ja Ranskan yhteistyö ei suuntaudu muita maita vastaan eikä uhkaa ketään; se vain suojelee Euroopan kansojen etuja ja puolustaa maailmanrauhan asiaa.

A. MANFRED, professori, historian tohtori.

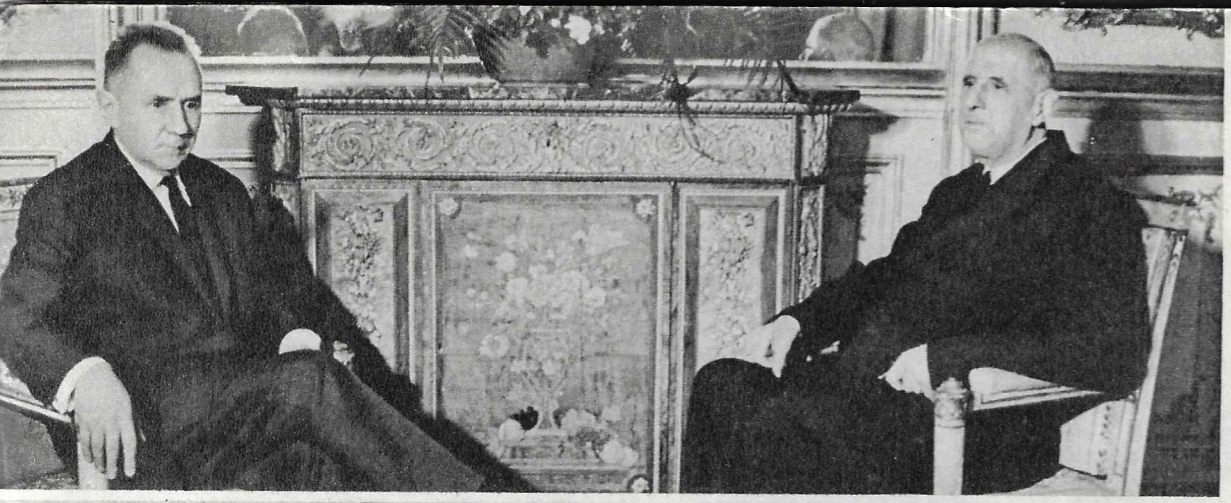

Pariisi. Pääministeri Kosygin ja presidentti de Gaulle; erään lionilaisen tehtaan työläiset tervehtivät neuvostohallituksen päämiestä.

HÄPEÄ HYÖKKÄÄJILLE!

KUNNIA VIETNAMILLE!

Maailman rauhanneuvoston sekä Neuvostoliiton rauhankomitean kehotuksesta on Neuvostoliitossa vietetty myötätuntoisuusviikkoa Vietnamin kansan vapaustaistelun tukemiseksi.

Amerikkalaisten hyökkääjien häpeälliset teot saivat viikon aikana järjestetyissä tilaisuuksissa ankaran tuomion. Neuvostoliiton rauhankomitean puheenjohtaja N. Tihonov on kertonut että Vietnam-tilaisuuksiin osallistui kymmeniä miljoonia ihmisiä. Ilmaisten ihailunsa vietnamilaisten isänmaanystävien lujuudelle ja sankaruudelle neuvostomaan työläiset, talonpojat ja sivistyneistö lausuivat jälleen jyrkän paheksumisensa amerikkalaisen sotilasjuntan raakalaisteoille ja kaihtamatta suorittamille rikoksille. Neuvostoliiton rauhanpuolustajat kannattivat yksimielisesti hallituksensa julkilausumaa amerikkalaisten lentokoneiden Hanoihin kohdistamien pommitusten johdosta ja leimasivat imperialistit kansainvälisten oikeusnormien ja sopimusten rikkojien häpeämerkillä.

Varojen kerääminen Vietnamin avustusrahastoon on saanut Neuvostoliitossa laajan luonteen. Rauhanrahastolle kertyvillä lahjoituksilla hankitaan elintarvikkeita ja lääkkeitä, sairaala- ja koulukalustoja, vaatteita sekä koneita. Neuvostoihmiset ovat olleet ja tulevat aina olemaan Vietnamin kansan oikeutetun taistelun puolella.

KRONIKKAA • KUULUMISIA • HAASTATTELUJA • KRONIKKAA

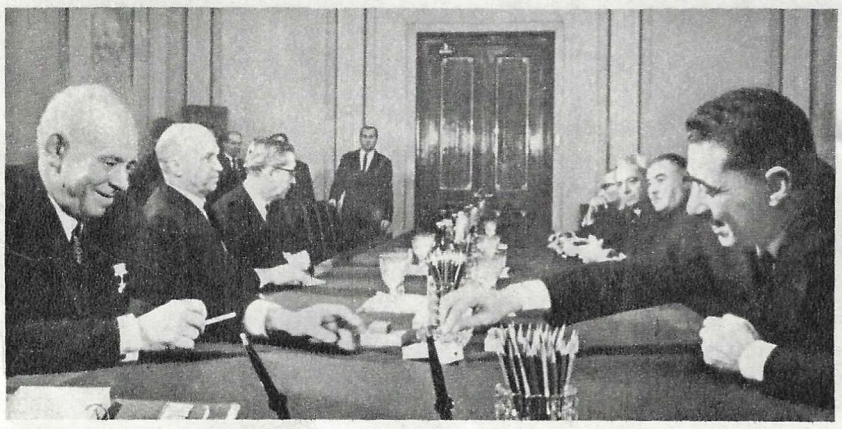

Yhdistyneen Arabitasavallan ensimmäinen varapresidentti ja asevoimien apulaiskomentaja Abdel Hakim Amer on vieraillut Neuvostoliitossa. Vierailunsa aikana hän tapasi Neuvostoliiton johtohenkilöitä sekä puolustusvoimien edustajia. Neuvottelut sujuivat perinteellisen ystävyyden ja yhteisymmärryksen hengessä. Kuvassamme varapresidentti Abdel Hakim Amer SNTL:n korkeimman neuvoston puhemiehistön puheenjohtajan N. V. Podgornyin luona.

Neuvostoliiton ja Itävallan välinen tavaranvaihto on viimeisten kymmenen vuoden aikana nelinkertaistunut. Ja sitä voidaan vieläkin tuntuvasti laajentaa — sellaiseen tulokseen päätyivät Neuvostoliitossa hiljattain vierailleet itävaltalaiset kauppa- ja teollisuusmiehet. Retkikuntaa johti kauppa- ja teollisuusministeri F. Bock, joka nähdään kuvassamme SNTL:n ulkomaankaupan ministerin N. S. Patolitševin seurassa.

UUTISIA

IHMISOIKEUKSIEN PÄIVÄÄ on vietetty laajasti Neuvostoliitossa. Neuvostoihmiset arvostavat suuresti YK:n Yleiskokouksen 1948 hyväksymän ihmisoikeuksien julistuksen periaatteita. Julistus täydensi ja konkretisoi YK:n peruskirjassa määriteltyjä demokraattisten oikeuksien ja vapauksien puolustamisen aatteita. Neuvostoliiton perustuslaki ja sosialismin periaatteet vaikuttivat tietyssä määrin mainitun asiakirjan laadintaan. Ihmisoikeuksien päivää vietäessään neuvostokansalaiset ilmaisivat syvän myötätuntonsa Vietnamin kansalle, joka puolustaa vapauttaan ja riippumattomuuttaan Amerikan sotavoimien päällekarkaukselta, sekä kaikille muille kolonialismin kahleita katkoville ja inhimillisiä vapauksia puolustaville kansoille.

NEUVOSTOLIITTO JA SAKSAN DEMOKRAATTINEN TASAVALTA ovat toistensa suurimpia kauppakumppaneita. Moskovassa hiljan allekirjoitettu pöytäkirja edellyttää tavaranvaihdon edelleen lisääntyvän. DDR tulee myös vuonna 1967 olemaan Neuvostoliiton suurin ulkomainen kauppakumppani. Neuvostoliitto puolestaan pysyy ensimmäisellä sijalla DDR:n viennissä ja tuonnissa.

"KÄYNTI NEUVOSTOLIITOSSA OLI MINULLE OPINTOMATKA, jonka aikana sain arvokkaita tietoja. Näin, että maassa on kaikkialla käynnissä suuri uudistustyö", kirjoitti Malin aasialais-afrikkalaisen solidaarisuuskomitean pääsihteeri Samu Toure hiljan matkavaikutelmanaan "L'Essor" -lehdessä.

NEUVOSTOAUTOJEN KYSYNTÄ KASVAA. Moskovassa hiljattain järjestetyn vuoden 1967 vientiautojen näyttelyn jälkeen on tehty myyntisopimuksia 27 maan toiminimien kanssa.

SUOMEN JA NEUVOSTOLIITON NUORISON YSTÄVYYSPÄIVÄÄ on vietetty viidennen kerran. Petroskoissa järjestetyssä ystävyysjuhlassa pitämässään puheessa suomalaisen nuorisovaltuuskunnan johtaja K. Lang korosti keskinäisen luottamuksen merkitystä rauhan ja yhteistyön lujittamiselle.

"NEUVOSTOLIITOLLA ON KIISTATTOMIA SAAVUTUKSIA kelloteollisuuden alalla. Sen tuotteet ovat maailman parhaiden mallien tasolla. Ei ole ihme, että neuvostovalmisteisilla kelloilla on suuri kysyntä yli 70 maassa." Näin lausui Sveitsin kelloseppäliiton presidentti Gérard Bauer vieraillessaan Neuvostoliitossa sveitsiläisen asiantuntijaryhmän johtajana.

SANKAREIDEN MAINE

Kaksikymmentäviisi vuotta ei ole niin kovin pitkä aika. Monet neljännesvuosisadan takaiset tapahtumat saattaisivat kuitenkin tuntua taruilta, jolleivät säilyneet uutisfimit, sanomalehdet ja kirjat kertoisi jäävämättä kaikkea, jollei perhealbumien sivuilta katsellsi ikuisesti nuoria poikia, jotka 1941 viimeisen kerran astuivat kotinsa kynnyksen ylitse, jolleivät aikuiset lapset yhä uudelleen lukisi sodan teille jääneiden isiensä kirjeitä. Kaikki se oli. Maa paloi, vanhat kaupungit kukistuivat ja sotamiehet marssivat rintamalle suoraan Punaiselta torilta.

Kukaan heistä ei varmaan ajatellut silloin tulevansa sukupolvesta toiseen elävän legendan sankariksi. Historia oli ankeaa arkista totuutta, sankaritaru näki syntymänsä jäätyneeseen maahan hakatussa kuopassa, nimettömän kylän laitamalla, vain operatiiviseen karttaan merkityssä tuliasemassa.

Moskovan lähistöllä sijaitsevan Nekrasovon neuvostotilan kirvesmies I. Smirnov löysi 1958 hylsyn, jonka sisällä oli seuraava lappu: "Meitä lähetettiin 12 poikaa Minskin maantielle estämään vihollisen etenemistä, erityisesti hyökkäysvaunujen. Ja me pysyimme lujina. Ja nyt meitä on enää kolme: Kolja, Volodja ja minä, Aleksander. Mutta vihollinen käy päälle armotta. Ja nyt kaatui vielä yksi — Volodja, Moskovasta. Tankkeja tulee vain lisää. Tiellä on liekeissä jo 19. Mutta meitä on kaksi. Ja me tulemme pysymään lujina, niin kauan kuin henkeä riittää, emmekä päästä niitä menemään, kunnes omat joukkomme tulevat. Nyt olen jäänyt yksin, ja haavoittunut päähän ja käteen. Mutta panssarivaunujen lukukin on lisääntynyt. Jo 23 on tuhottu. Mahdollisesti kuolen tähän. Mutta ehkä joku joskus löytää lappuni ja muistaa sankareita. Olen Frunzesta, venäläinen. Minulla ei ole vanhempia. Näkemiin, kalliit ystävät. Teidän Aleksander Vinogradov."

Täten legendat heräävät.

Kaksikymmentäviisi vuotta ei ole niin kovin pitkä aika. Mutta se on riittänyt kansallemme muuhunkin kuin päällekarkauksen jälkien parantamiseen. Olemme rakentaneet tuhotut kaupungit kuntoon ja lisäksi satoja uusia. Olemme virvoittaneet eloon ampumahautojen ja pommikuoppien raatelemat pellot. Kaupungeissamme ja kylissämme asuu hyväntahtoisia ja elämäniloisia ihmisiä, jotka osaavat kylvää viljaa ja suunnitella avaruuslaivoja, rakentaa taloja ja ratkoa nykytieteen pulmia.

Kun fasistien musertamisesta Moskovan edustalla oli kulunut neljännesvuosisata kansamme teki jälleen kunniaa pääkaupunkinsa puolustajien uroteolle. Se oli yleiskansallista juhlintaa, jota on mahdoton jaotella viralliseen ja epäviralliseen puoleen. Olemme näinä päivinä hiljentyneet muistelemaan kaatuneita sankareita, paljastaneet päämme vuoden 1941 obeliskien edessä, pysähtyneet tuntemattoman sotilaan haudan ääreen ja riippumatta työmme tai luonteemme laadusta, syntymävuodesta ja kansallisuudesta tunteneet kaikkien meidän neuvostoihmisten ja jälkeläisten puolesta suurta kiitollisuutta.

J. APENTŠENKO.

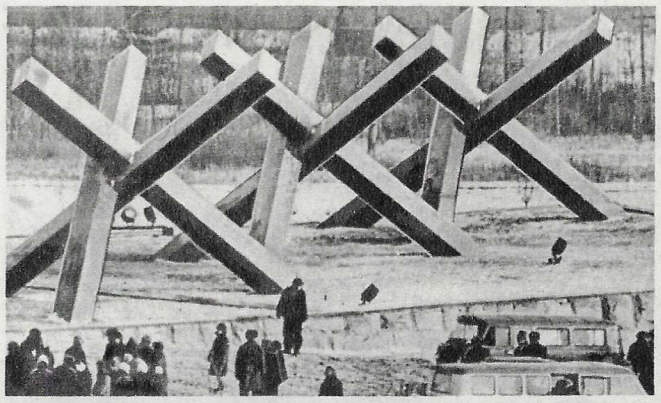

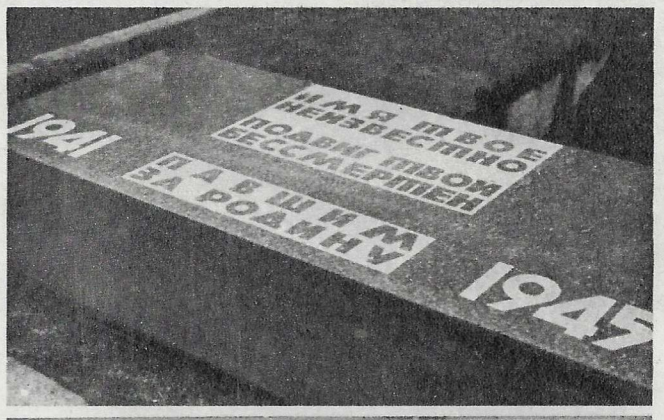

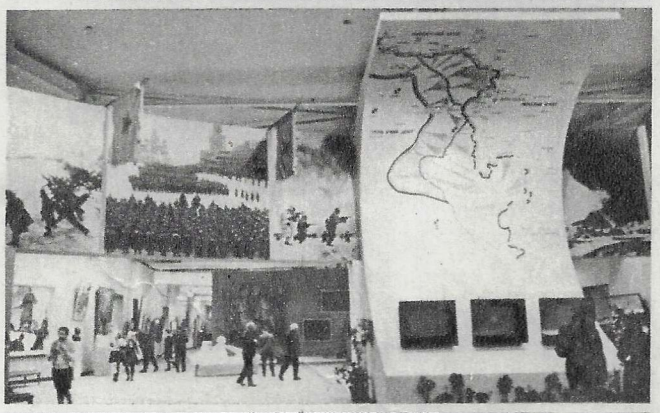

Neuvostoliiton pääkaupunki juhli saksalaisista fasistijoukoista Moskovan edustalla saavutetun voiton 25-vuotispäivää. Kuvissa kaupungin puolustuksessa osoitetun miehuuden ja uljuuden kunniaksi pystytetty muistomerkki, tuntemattoman sotilaan jäännösten siirto sekä marmorilaatta hänen haudallaan; Moskovan puolustajille omistettu taidenäyttely; juhlakokous Kongressipalatsissa.

KANSIKUVAMME

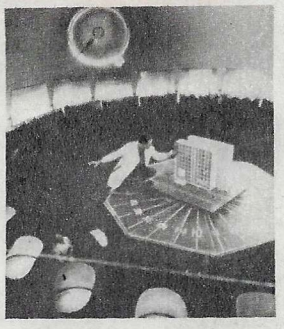

Miten asuintalo olisi sijoitettava, jotta sen jokaisessa huoneessa olisi riittävästi aurinkoa ja ilmaa? Millainen pitäisi olla ikkunoiden suunta, koko, muoto ja sijoitus? Miten tehdassalien työpaikat, koulujen luokkahuoneet ja konttorit voidaan tehdä valoisiksi? Näitä arkkitehdeille ja rakentajille tärkeitä kysymyksiä selvitellään kokeellisesti "tekotaivaaksi" nimetyllä laitteella Rakennusfysiikan tutkimuslaitoksen valoteknisessä laboratoriossa professori N. Gusevin johdolla.

M. Natšinkinin ottamassa valokuvassa on kokeiltavana Neuvostoliiton tiedeakatemian talousmatematiikan laitoksen tulevan rakennuksen pienoismalli. Kääntelemällä sitä eri ilmansuuntiin ja muuttelemalla ikkunoiden mittoja ja muotoja asiantuntijat etsivät valokennojen avulla edullisimpia ratkaisuja.

"Tekotaivaan" avulla on ratkaistu jo monia valoteknisiä tehtäviä suunniteltaessa rakennuksia eri puolille Neuvostoliittoa ja muihin maihin. Neuvostoliittolaisten asiantuntijoiden johdolla on rakennettu teollisuuslaitoksia Intiaan ja Yhdistyneeseen Arabitasavaltaan sekä sairaaloita Afrikan maihin ja oppilaitoksia Burmaan ja Vietnamin Demokraattiseen Tasavaltaan. Jotta palkalliset ilmasto- ja valaistusolot olisi voitu paremmin huomioida, kyseisten rakennusten pienoismalleja on tutkittu "tekotaivaan" alla.

NEUVOSTOLIITTO

N:o 121 1967

NUMEROSSA:

TAPAHTUMIA JA ONGELMIA 1

KRONIKKAA, KUULUMISIA, HAASTATTELUJA 2

VIISIVUOTISKAUDEN TOINEN VUOSI 4

DNEPRIN VOIMALAITOKSET 5

MYRSKYN EDELLÄ 10

PAIMENTOLAISTEN KOHTALO 12

MUODIT MATKAAVAT 16

VUODET JA MINERAALIT 18

SÄDE OHJAA 20

VÄHÄN KAIKKEA 22

MITÄ TE AIKUISET AJATTELETTE MEISTÄ? 24

TATŠANKA 27

HARVINAISTA 30

A. P. IVANOVEJA 30

LABORATORIOISSA, KLINIKOISSA, APTEEKEISSA 33

UUSI VUOSI, PAKKASUKKO JA LUMIKKI 34

ROSTOV SUURI 36

KARNEVAALI JALTASSA 40

PANSSARILAIVA "POTEMKIN" 44

TE KYSYTTE, ME VASTAAMME 48

VISENTTEJÄ AREENALLA. ONKO SE MAHDOLLISTA? 49

NUORTEN HUMORISTIEN KERHO 52

RAAHEN YLLÄ HENKÄILEVÄT YSTÄVYYDEN TUULET 53

YSTÄVYYDEN SILTOJA 54

VÄLÄHDYKSIÄ 56

VIISIVUOTISKAUDEN TOINEN VUOSI

Professori Lev VOLODARSKI,
lehtemme taloudellinen huomioitsija.

Tavallisuuden mukaan Neuvostoliiton korkein neuvosto kokoontui vuoden lopulla käsittelemään valtion taloussuunnitelmaa ja budjettia seuraavan vuoden ajaksi. Kremlin Suuren palatsin istuntosaleissa ja käytävillä saattoi kuulla todettavan.

— Viisivuotissuunnitelma on lähtenyt alulle hyvin.

Asia on todella niin, viisivuotiskausi on alkanut hyvin. Väestön toimeentulo on parantunut ja asuntotuotanto laajentunut. On saatu historiamme suurin vilja- ja puuvillasato. Kollektiivitalouksien ja valtion tilojen taloudellinen asema on tuntuvasti vahvistunut. Niinpä valtion maksamien hankintahintojen nostamisesta ja tuloveron alentamisesta sekä eräistä muista toimenpiteistä tilojen juokseville tileille kertyi lisätuloja noin 6,5 miljardia ruplaa. Teollisuudessa työn tuottavuus nousi ja tuotantokustannukset alenivat. Tässä yhteydessä on paikallaan mainita erityisesti niistä 673 teollisuuslaitoksesta, jotka ovat siirtyneet noudattamaan uutta suunnittelu- ja palkkiojärjestelmää. Ne ovat täyttäneet toiveemme — samoin kuin ulkolaisten "asiantuntijoiden" epäilyt.

Taloudenpidollisen uudistuksemme ensimmäisten porvarillisten kommentoijien joukossa oli muistaaksemme amerikkalainen sanomalehti "Baltimore Sun". Se kirjoitti epäilevästi: "Jos Neuvostoliitto menestyy uusien menetelmien soveltamisessa, täytyy olettaa niiden auttavan sitä tekemään taloutensa tuottavammaksi ja joustavammaksi. . . Neuvostoliitosta tulee voimallisempi maa ja samalla vakavampi kilpailija länsimaille yleensä ja Yhdysvalloille erityisesti."

Ulkolaisille kommentaattoreille riittää päänvaivaa — **Neuvostoliiton taloussuunnitelma vuodelle 1967 on laadittu ottamalla huomioon tuo edulliseksi osoittautunut teollisuuden johtotapa.**

Ennen suunnitelman vahvistamista sen jokainen numero ja luku tutkittiin huolella asianomaisissa ministeriöissä ja virastoissa. Sitten suunnitelman yksityiskohdat punnittiin taloudellisen tarkoituksenmukaisuuden ja yhteensovittamisen kannalta suunnittelu- ja budjettivaliokunnissa sekä eri alojen valiokunnissa (teollisuus-, liikenne-, rakennus-, maatalous-, terveydenhoito-, sosiaali-, sivistys-, tiede-, kauppa- ja huoltopalveluvaliokunnissa). Kuten hajallisista kellonrattaista kootaan tarkkakäyntinen koneisto, samoin suunnittelukomitean (Gosplanin) ehdotuksista sekä Liittoneuvoston ja Kansallisuuksien neuvoston valiokuntien täydennyksistä ja täsmennyksistä koostui valtion taloussuunnitelmaluonnos. Se esitettiin sitten korkeimman neuvoston vahvistettavaksi.

Teollisuutta tullaan kehittämään edelleen nopeaa vauhtia: tuotannon yleislaajuus 1967 lisääntyy suunnitelman mukaan yli 7%. Sähköenergian tuotanto kasvaa lähes 10% ja saavuttaa melkein 600 miljardin kilowattitunnin vuotuismäärän. Rauta- ja terästeollisuuteen tehtävät sijoitukset ovat viimevuotisia n. 21% suuremmat. Tuotannonvälineiden ja kulutustavaroiden valmistuksen kasvuvauhti lähentyvät entistä enemmän toisiaan. Kuten aina ennenkin maamme suunnitelmissa ja elämässä on etutilalla huolenpito lapsista; vuoden oppuun mennessä seimien ja tarhojen hoidokkipaikkojen määrä lisääntyy 9,2 miljoonaan. Väestön ostettavaksi tarjottavien tavarain määrä lisääntyy yli 8 miljardilla ruplalla. Rakennetaan 93,4 miljoonaa neliömetriä uusia huonetiloja, joista noin 13 miljoonaa kansalaista saa uudet asunnot. Eläkkeiden maksuun on varattu 11,2 miljardia ruplaa.

Maatalouden piirissä on niinikään täytettävänä laaja ohjelma.

Korkein neuvosto suoritti suuren työn. Kuluneen vuoden tulosten käsittely ja uuden suunnitelman hyväksyminen tapahtui asiallisen arvostelun merkeissä. Niinpä huomautettiin, ettei perusluontoisten rakennustöiden ja uusien tehtaiden käyntiinpanon suunnitelmia oltu kaikkia täytetty, että talouden eri aloilla ilmenee vielä suuria hukkakuluja ja että teollisuuden ja maatalouden tuotantoreservejä käytetään vielä paikoin epätaloudellisesti.

Voisin luetella pitkältikin numeroita, niitä on uudessa suunnitelmassa paljon. Edellä esitetytkin riittänevät kuitenkin osoittamaan, että neuvostoparlamentin jäsenet, jotka varsinaisena työnään valmistavat tuotteita, kasvattavat viljaa, rakentavat kaupunkeja, tutkivat tieteitä, opettavat lapsia, ovat hyvin perillä kansan tarpeista. Juhlavuodeksi 1967 hyväksytty taloussuunnitelma on siitä uutena osoituksena.

Johnsonin hallituksen päähuolena on sotatalous. Oheisesta "Worker"-lehdestä lainatussa pilakuvassa amerikkalainen veronmaksaja kysyy sotakoneiston edustajalta: "Jätätkö minulle mitään?"

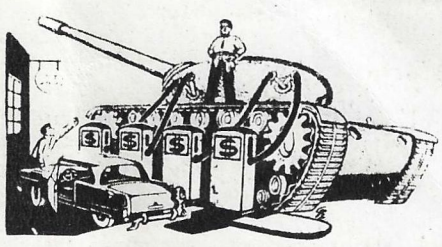

Hyökkäyspolitiikka auttaa huonosti taloudellista kehitystä. New Yorkin arvopaperipörssiä järkyttävät tuon tuosta romahdukset (piirros lainattu "New York Times" -lehdestä).

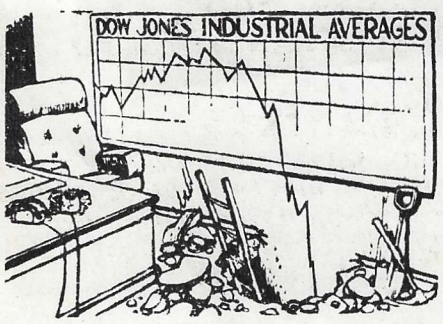

ERI LEVEYSASTEILTA

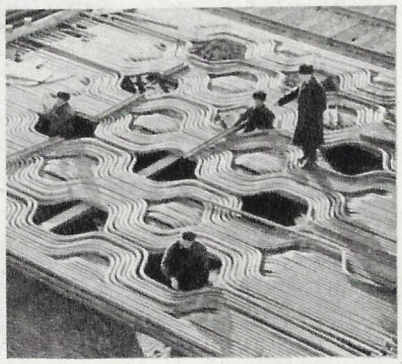

Kuva Tahiatašin höyryvoimalaitoksen kolmannen osaston rakennukselta. Sen valmistuttua aseman yleistehoksi tulee 200 000 kW. Karakalpakian autonominen tasavalta saa siten tehokkaan voimakeskuksen. Sitä varten ovat toimittaneet rakennusaineita ja kalustoa monet veljestasavallat.

●

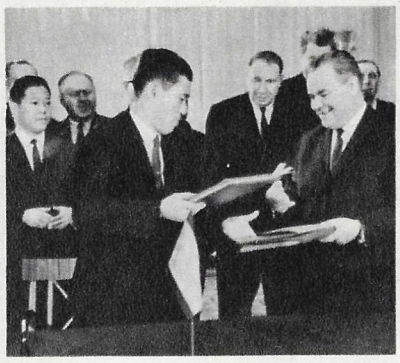

Neuvostoliiton ulkomainen kauppavaihto lisääntyy tänä vuonna 6%. Sosialismin maiden kanssa tapahtuva kauppa laajenee 9%. Kuvassa Korean Kansandemokraattisen tasavallan ja Neuvostoliiton apulaiskauppaministerit Pang Tha Rhul ja I. Grišin alkaneen vuoden tavaratoimituksia koskevan pöytäkirjan allekirjoittamisen jälkeen.

●

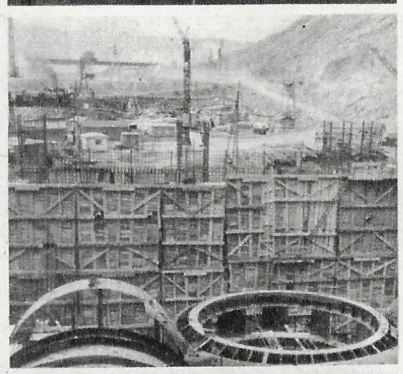

Kahdeksan vuotta sitten tällä paikalla humisseen metsän keskelle syntyi voimalaitoksen rakentajien asutus. Nyt täällä sijaitsee kaupunki nimeltä Divnogorsk. Jenisein rannalle nousevaa Krasnojarskin voimalaitosta on rakentamassa moniin kansallisuuksiin kuuluvia työläisiä ja insinöörejä, joten siitä tulee neuvostokansojen yhtenäisyyden ja yhteistyön vertauskuva.

●

Vuosi sitten neuvostoliittolainen lääkäri Ludmila Gorohova matkusti puolisonsa (hänkin on lääkäri) kanssa Jemenin Arabitasavaltaan. Nyt "tohtori Ludmila" on suosittu henkilö tasavallan pääkaupungissa ja lähiympäristössä. Tässä näemme hänet vastaanotolla Sanan kaupunginsairaalassa.

●

Neuvostoliitto antaa 31 Aasian ja Afrikan kehitysmaalle apua lähes 600 laitoksen rakentamisessa ja laajentamisessa. Noin 200 niistä on jo käytössä. Eräs valmistuneista on Pnom Penhin teknologinen korkeakoulu Kambodžassa.

●

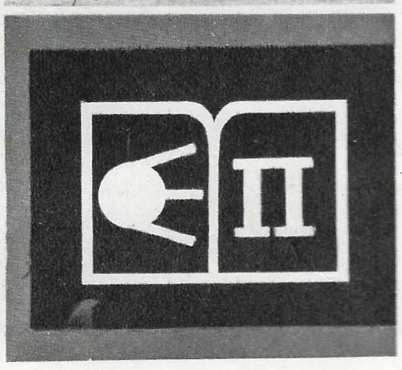

Moskovalaisen kustannusliike Edistyksen kirjoja luetaan 92 maassa. Edistyksen julkaisemien teosten aihepiiri on tänä vuonna hyvin laaja ulottuen filosofisista tutkielmista värikkäisiin lastenkirjoihin. Niiden yleispainos on 10 350 000 ja niitä ilmestyy 34 ulkomaisella kielellä.

DNEPRIN VOIMALAITOKSET

Tänä vuonna tulee kuluneeksi 40 vuotta Dnepr-virran ensimmäisen voimalaitoksen rakennustöiden alkamisesta. Se tapahtui siis tasan 10 vuotta sosialistisen vallankumouksen jälkeen.

Ajatus maan sähköistämisen käyttämisestä ponnahduslautana uuden yhteiskunnan rakentamiselle oli lähtöisin Leniniltä. Se muotoiltiin virallisesti ns. GOELRO-suunnitelmassa, joka hyväksyttiin 1920. Suositellessaan mainittua sähköistämisohjelmaa neuvostojen VIII edustajakokoukselle Lenin sanoi: "Tämä on mielestäni toinen puolueohjelmamme. . . Vasta kun maa sähköistetään, kun teollisuus, maatalous ja kulkulaitos saavat nykyaikaisen suurteollisuuden tekniseksi perustakseen, vasta sitten me voitamme lopullisesti."

GOELRO-suunnitelma hyväksyttiin sosialistisen rakennustyön pitkän tähtäimen ohjelmana. Se määritti sosialistisen talouselämän kehityksen ensimmäisten viisivuotissuunnitelmien aikana.

Ensivuoroisten rakennuskohteiden joukossa mainittiin voimalaitoksen luominen Dneprin koskille. Tuon virran valjastamisen piti osoittaa, pystyykö tämä takapajuisuudesta kärsinyt maa ajan tasolla tapahtuvaan teolliseen rakennustyöhön, kykeneekö se ratkaisemaan kaikinpuolisen teollistamisen esille nostamia mutkallisia tehtäviä. Ei ollut kysymys pelkästään voimalaitoksen rakentamisesta. Samanaikaisesti Dneprille luotiin Zaporogen teollisuuskompleksia. Lisäksi virta oli muutettava kauttaaltaan purjehduskelpoiseksi, mitä se ei ollut ennen. Tuon Euroopan suurimmaksi tarkoitetun voimalaitoksen suunnitteli ryhmä neuvostoliittolaisia insinöörejä. Neuvonantajina käytettiin ulkomaalaisia asiantuntijoita.

Dneprin voimalaitostyömaasta — Dneprogesistä — tuli eräänlainen teollisen rakentamisen koulu. Ennen kaikkea se muodostui vesirakennusteknikkojen kouluksi. Ulkomaalaisille asiantuntijoille se oli myöskin hyvä koulu — he saivat ensimmäisen kerran havainto-opetusta sosialismin mahdollisuuksista. Amerikkalaisten neuvonantajien johtaja Cooper lausuikin Dneprogesin valmistuttua: "Nämä kuusi vuotta, jotka olen työskennellyt Neuvostoliitossa, ovat saaneet minut vakuuteen, että sillä on tavattoman suuret mahdollisuudet muuttuakseen rikkaaksi ja voimalliseksi sekä teknisesti korkeatasoisen teollisuuden omaavaksi maaksi."

Mister Cooper puhui asiantuntijalle ominaisella pidättyvyydellä. Dneprin ensimmäinen voimalaitos valotti kuitenkin jo avarampiakin näköaloja. Ranskalainen kirjailija Henri Barbusse sanoi sähkölaitoksen avajaispäivänä: "Teidän jokainen aikaansaannoksenne muuttaa vanhan maailman karttaa."

Vanhan maailman kartan muuttaminen maapallon kuudenneksella tapahtui nopeasti ja kumosi monet piintyneet kuvitelmat vanhasta Venäjästä. Toisinaan jopa tuntui kuin vallankumous olisi uudistanut yhteiskunta- ja valtiojärjestelmän ohella maan luonnonsuhteetkin. Tsarismin aikana Venäjällä arveltiin olevan vähän käyttökelpoisia vesivoimavaroja. Silloin ei vielä luotu uusia vesiväyliä (myöhemmin neuvostoihmiset kävivät käsiksi siihenkin), he tutkivat perusteellisesti maansa ja totesivat sen olevan vesivoimavarojen määrässä ensimmäisellä tilalla maailmassa.

Jo 30-luvulla laadittiin yleiskaava, jonka mukaisesti Dneprillä piti rakennettaman kokonainen sarja voimalaitoksia ja järjestettämän vesivarojen täydellinen sääntely. Monet muut jöet oli määrä valjastaa samaan malliin. Dneproges oli esimerkki, jonka kokemukseen ja opastukseen turvauduttiin ryhdyttäessä rakentamaan muita vesiteknisiä laitoksia ja sähköasemia. Vuonna 1927, jolloin Dneprogesin rakentaminen alkoi, Neuvostoliiton sähköntuotanto oli 4 miljardia 205 miljoonaa kilowattituntia. Vuonna 1940 se oli jo 48 miljardia 309 miljoonaa. Siis 13 vuodessa se 11-kertaistui.

Sota aiheutti voimateollisuudelle suuria vahinkoja. Satoja sähkölaitoksia tuhoutui. Myös Dneproges räjäytettiin. Sodan jälkeen se kohosi raunioista entistä komeampana ja tehokkaampana: oltuaan ennen sotaa 560 000 kW:n tehoinen se jälleenrakennettiin 650 000 kW:n tehoiseksi. Samalla Dneprille ryhdyttiin rakentamaan uusia voimaloita. Nyt niitä on käynnissä jo viisi — ja kuudes on valmistumassa.

Ne ovat Dneprogesin lähimpiä sukulaisia. Tosin voidaan sanoa, että samaa sukua ovat kaikki muutkin maan vesivoimalaitokset. Dneprogesin koulu on tiennäyttäjänä koko tälle alalle. Sähköenergian vuosituotanto maassamme ylittää jo 550 miljardia kWt ja kuudennes tuosta määrästä tulee vesivoimalaitosten osalle.

Dneprogesin ympärille kasvanut teollisuuskompleksi on sekin eräänlainen esimerkki. Sen kehitys on tapahtunut hyvin sopusuhtaisesti ja teknisesti korkealla tasolla. Kompleksin runkona ovat metallinjalostuslaitokset. Suurin niistä, Zaporogen terästehdas, tuottaa enemmän valssitavaraa kuin koko Venäjä 1913. Kompleksiin kuuluu myös konepajoja, joukossa "Jalta"-merkkisiä autoja valmistava tehdas sekä sähköteknisiä ja kemiallisia tuotantolaitoksia.

Dneprogesiä voidaan pitää esimerkkinä myös määrätyn maantieteellisen alueen monipuolisesta kehittämisestä. Tänä vuonna juhlii perustamisensa 40-vuotispäivää myös Zaporogen kaupunki. Siinä on nykyisin 550 000 asukasta, joista 100 000 työskentelee teollisuudessa ja 160 000 harjoittaa opintoja. Voidaan sanoa, että Zaporoge on maamme uudenaikaisimpia kaupunkeja.

Dneprogesin esimerkki ja yleensä Neuvostoliiton vesivoimatuotannon esimerkki on saanut kansainvälistäkin kantavuutta. Nykyisin saapuu ulkomaalaisia asiantuntijoita tutustumaan Volgogradin, Bratskin ja Krasnojarskin jo rakennettuihin tahi rakenteilla oleviin maailman suurimpiin vesivoimalaitoksiin, joita pidetään tämän alan teknisen ajattelun keskeisinä saavutuksina. Neuvostoliiton insinöörien laatimien suunnitelmien mukaan rakennetaan isoja voimalaitoksia muuallekin. Eräs niistä on Niilille nouseva Assuanin pato ja voimala. Senkin suunnitteluun ovat osallistuneet Dneprin koulussa kasvaneet asiantuntijat.

Dneprogesin jälkeläisten määrä kasvaa. Mutta itse patriarkkakaan ei halua jäädä lepäämään laakereilleen. Sen viereen kohoaa kohta Dneproges-2, jolloin aseman yhteisteho nousee 1 510 000 kilowattiin. Se lienee parhain todistus siitä, että Dneprogesin esimerkki elää.

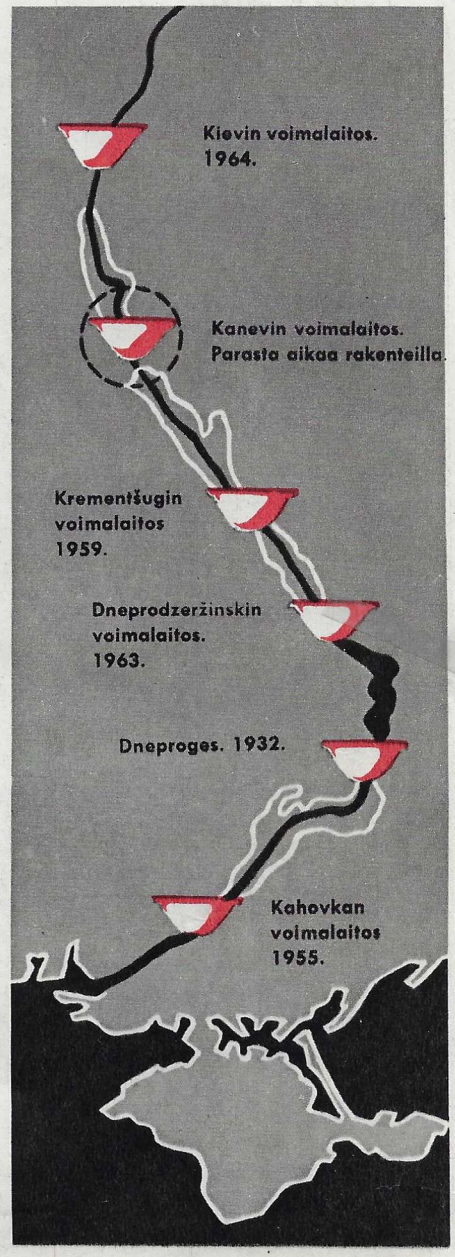

Dneprin voimalaitokset

NEUVOSTOLIITON TEOLLISUUDEN SÄHKÖNKULUTUS ON LISÄÄNTYNYT NOPEASTI

Vuosi 1928

TEOLLISUUDEN TARPEISIIN TOIMITETTIIN 3,4 MILJARDIA kWt SÄHKÖENERGIAA

Vuosi 1940

TEOLLISUUS KÄYTTI SÄHKÖÄ 34,7 MILJARDIA kWt.

Vuosi 1965

TUOTANTOLAITOKSET SAIVAT VOIMAVIRTAA 351 MILJARDIA kWt ELI ENEMMÄN KUIN ENGLANNIN, RANSKAN, ITALIAN JA SAKSAN LIITTOTASAVALLAN TEOLLISUUSLAITOKSET YHTEENSÄ.

SÄHKÖ TEKEE MAHDOLLISEKSI OTTAA KÄYTTÖÖN SELLAISIA LUONNONVOIMIA JA PERUSTAA NIIN MAHTAVIA TUOTANTOKESKUKSIA, ETTÄ NE EIVÄT OLE ENÄÄ SOVITETTAVISSA YKSITYISOMISTUKSEN PUITTEISIIN.

Akateemikko Gleb Kržižanovski, GOELRO-ohjelman johtaja.

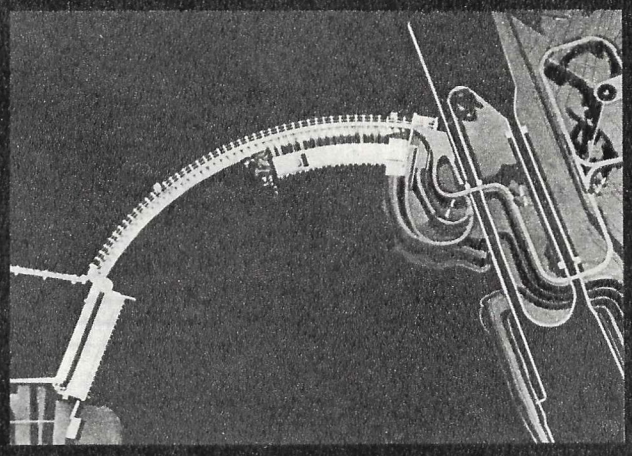

DNEPROGES. TÄLLAISENA NÄEMME SEN NYT VIIMEISEN KERRAN. EI KESTÄ KAUAN, KUN SEN VIEREEN NOUSEE UPEA DNEPROGES-2. VERRATKAA KUVIA DNEPROGESIN ALKU- JA LOPPUVAIHEESTA.

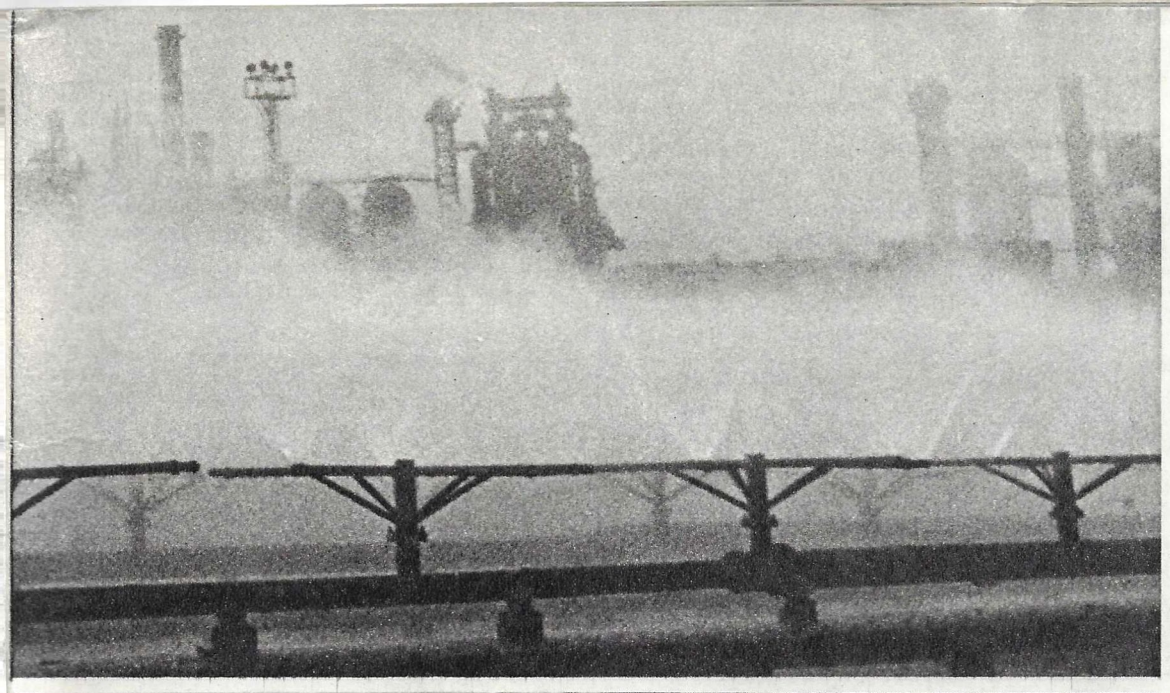

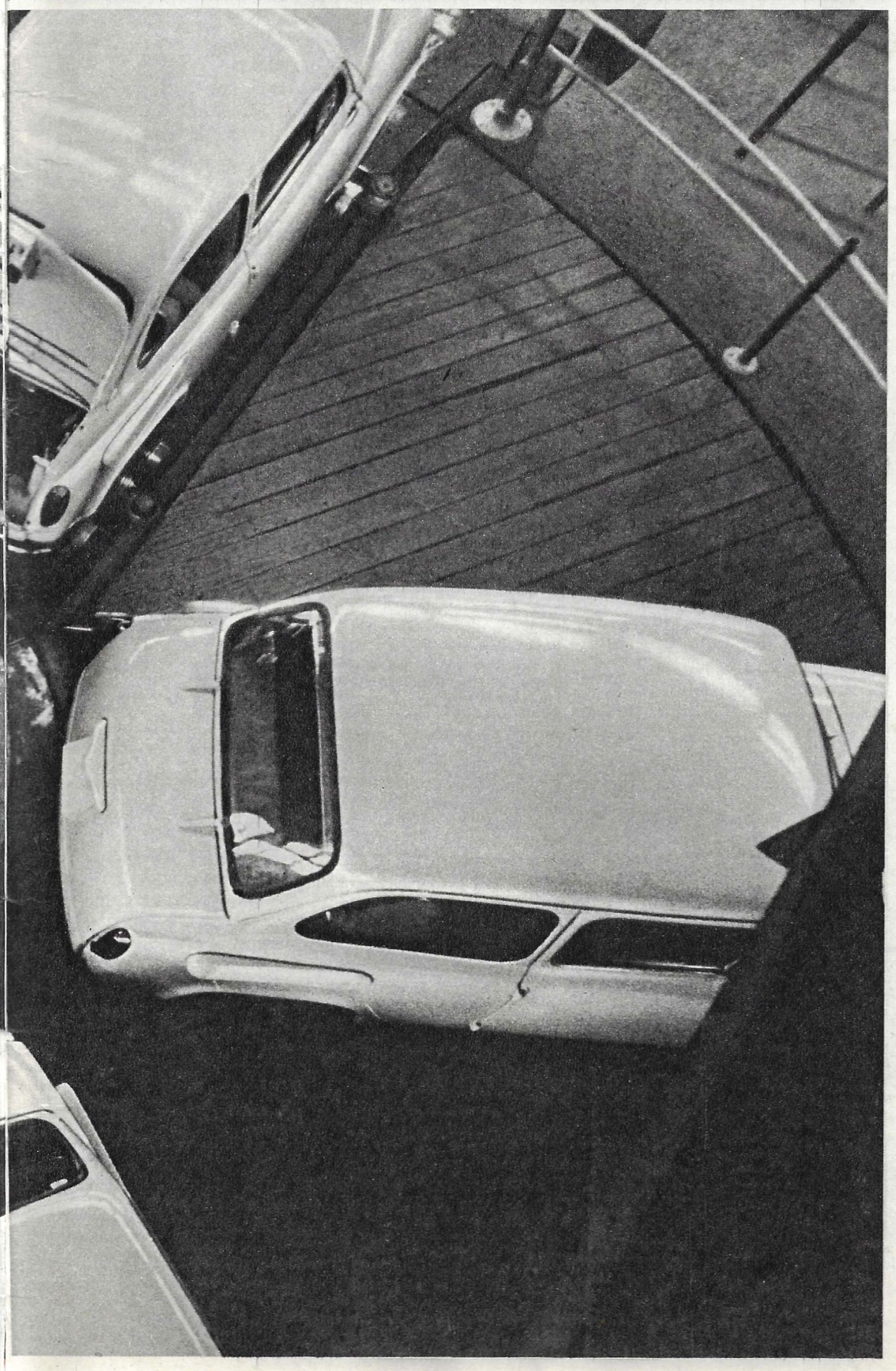

DNEPRIN VOIMALAITOKSET

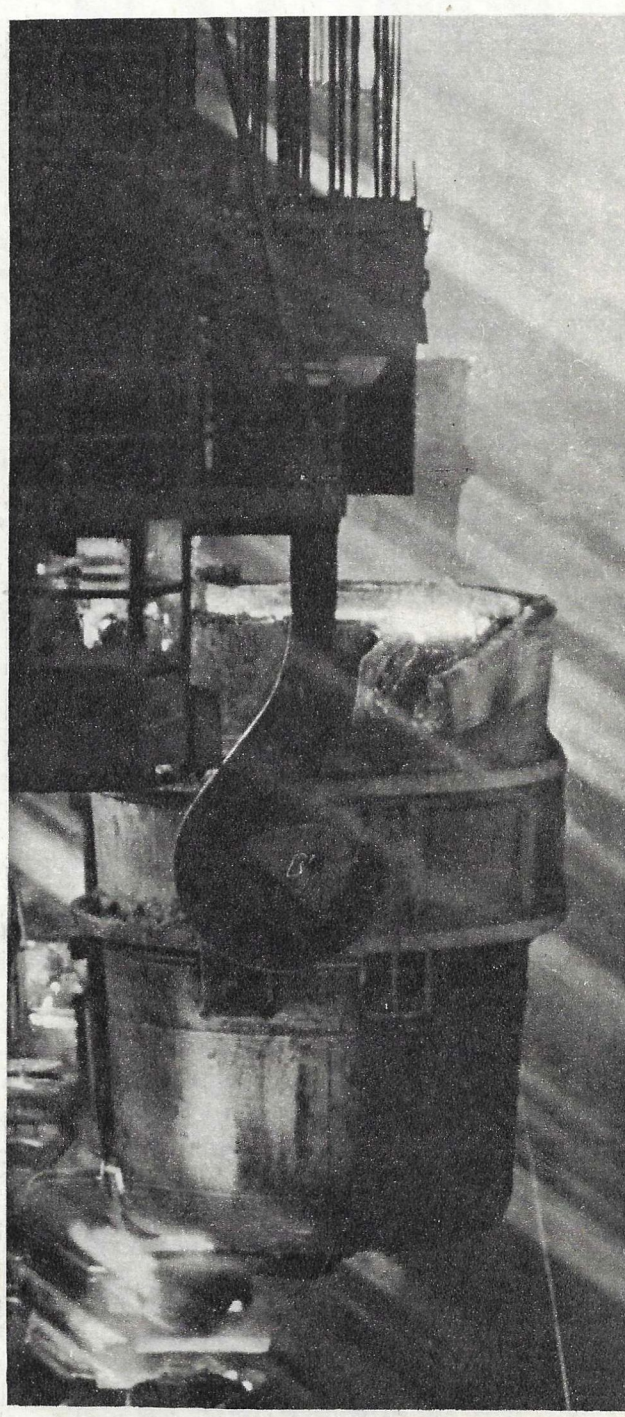

30-LUVULLA ZAPOROGEN KAUPUNGIN TUOTANTOKOMPLEKSI RAJOITTUI METALLURGIAAN KÄSITTÄEN KOKSIN, RAAKARAUDAN, TERÄKSEN, VALSSITUOTTEIDEN JA METALLISEOSTEN VALMISTUKSEN. NYT SIELLÄ VALMISTETAAN MYÖS MONENLAISIA KONEITA SEKÄ KEMIANTUOTTEITA, SÄHKÖVÄLINEITÄ JA KULUTUSTAVAROITA.

Kuvat A. MALKIN.

MYRSKYN EDELLÄ

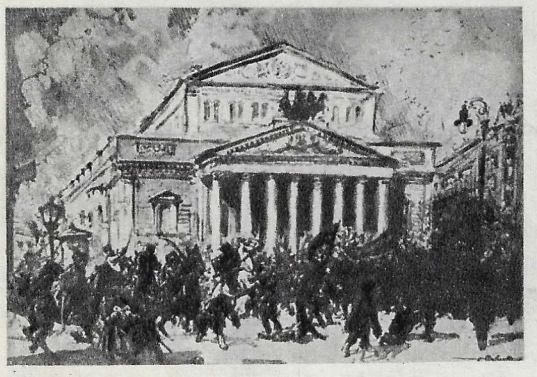

Työläisten mielenosoituksen hajottaminen Moskovan Bolšoi-teatterin edustalla tammikuussa 1917.
G. Savitskin piirustus.

Vuoden 1905 vallankumous päättyi Venäjällä tappioon. Maan kansojen toive tsarismin kukistumisesta ja riistäjien vallan päättymisestä ei toteutunut tuossa vaiheessa. Seurasi taantumiskausi ja ankara poliisiterrori. Vallankumous oli kuitenkin herättänyt laajat joukot tietoiseen vallankumoukselliseen toimintaan ja antanut niille runsaasti poliittista kokemusta.

Syvissä kansankerroksissa kypsyi voimia, jotka olivat valmiit ryhtymään jälleen taisteluun. Jo 1910 alkoikin uusi vallankumouksellinen nousu. Kesällä 1914 lakkoliike saavutti jopa suuremman voiman kuin 1905. Sen johdossa olivat bolševikit. Ensimmäinen maailmansota toi tullessaan suurta puutetta. Vuoden 1914 verisen syksyn jälkeen seurasi kaksi mitä vaikeinta vuotta.

Vuoden 1917 ensimmäinen päivä oli sunnuntai. Siitä alkoi 128. viikko sotaa, jota V. I. Lenin Zürichistä lähettämässään uudenvuodenkirjeessä sanoi rosvojen saaliinjakosodaksi.

Uudenvuodenpäivä merkitsi miljoonille sotamiehille uutta kuolemanodotusta, ilman voiton toivoa, ilman luottamusta komentajiinsa. Kotiin lähettämissään kirjeissä sotamiehet kertoivat kokemistaan kauhuista ja puutteesta.

Vuoden 1916 kesän ja syksyn ankarat taistelut, Venäjän rintaman pidentyminen Romanian armeijan häviön jälkeen, tsaarin hallituksen kyvyttömyys huoltaa armeijaa uudella teknisellä aseistuksella, sekä yleensä kaikkien aineellisten ja moraalisten voimavarojen ehtyminen johtivat sodanvastaisten mielialojen jyrkkään lisääntymiseen armeijassa. Vuoden 1916 kuluessa rintamilta karkasi yli 1,5 miljoonaa miestä. Sotilaat tahtoivat rauhaa. Levottomuudet lisääntyivät ja käsittivät toisinaan kokonaisia varuskuntia.

Kaupunkien poroporvaristo otti uuden vuoden vastaan hiljakseen. Tavanmukainen remu oli poissa. Vaikka Pietarin ja Moskovan kadut olivat yhtä valaistut kuin aikaisemminkin ja vaikka ravintoloiden raskaiden verhojen takana tapahtuneiden pirskeiden samoin kuin teatterinäytäntöjen, konserttien ja kaikenmoisten taikuriesitysten tuli vetää yleisön huomio pois typerästä sodasta, sen synnyttämästä epätoivosta, ulospääsyn etsinnästä ja mielettömän verenvuodatuksen aiheuttajista — mikään ei auttanut: kukaan ei voinut hetkeksikään unohtaa karua todellisuutta.

Uudelta vuodelta odotettiin jonkinlaista muutosta. Sen odotus levisi yhä laajempiin kerroksiin. Vladimir Majakovski kirjoitti runoissaan vallankumouksen läheisyydestä. Toinen noihin aikoihin tunnettu runoilija Velemir Hlebnikov asetti perätysten pitkiä rivejä ensinäkemältä käsittämättömiä historiallisia vuosilukuja, jotka itse asiassa todistivat monarkian kukistumisen olevan lähellä. Oikeistolainen lehti "Novye dni" kirjoitti tammikuun 3 päivänä:

"Jokapäiväiset tapahtumat eivät ole vielä koskaan herkistäneet niin läheisesti vaistoamaan, että tulossa on jotain suurta... Ihminen, joka aavistaa tämän suuren ja peloittavan saapumisen, joutuu levottomuuden ja eräänlaisen hartaan huolestuksen valtaan, ja hän tähyilee tutkivasti tulevaisuuteen aistiten sen läsnäolon jokaisen elettävän päivän latautuneisuudessa ja epätavallisuudessa..."

Kaikki oli omiaan panemaan varuilleen — joulukuussa murhattiin Grigori Rasputin, "kaukonäkijä", jolla oli rajoittamaton vaikutusvalta hovissa; ministerit vaihtuivat yhtä mittaa — sitä sanottiinkin "ministerikaruselliksi" (tammikuussa 1917 Trepovin tilalle pääministeriksi tuli Golitsyn, sotaministeriä vaihdettiin jälleen ja yhä suuremman vaikutuksen sai Rasputinin suosikki Protopopov). Valtioneuvostoa sanottiin pilkallisesti "kuperkeikkakollegiumiksi".

Tammikuun ajalta ovat peräisin myös tiedot hallitsevien piirien kosketuksesta keskusvaltoihin. Tarkoitamme lähinnä Bulgarian Berliinin lähettilään Rizovin tapaamisia Ruotsissa ja Norjassa toimineiden Venäjän edustajien Nekljudovin ja Gulkevitšin kanssa. Neuvonpito jatkui puolueettomassa Sveitsissä. Tsaarin hallitus osoitti ilmeistä taipumusta vastustajan liehakointiin. Pyrkiessään vapauttamaan kätensä ulkopolitiikassa, itsevaltius lähti toteamuksesta, että sisäinen vihollinen (oli lähestymässä uusi kumousvyöry) oli paljon vaarallisempi.

Tiedot mahdollisesta ulkopoliittisesta käännöksestä johtivat siihen, että porvariston ja aateliston oppositioainekset alkoivat suunnitella "palatsikeikausta". Ne saivat kannatusta liittolaisvalloilta, joita Venäjän mahdollinen irtautuminen sodasta peloitti. Salaliittolaiset aikoivat kukistaa Nikolain, lähettää keisarinnan luostariin, julistaa keisariksi alaikäisen Aleksein ja sijaishallitsijaksi suuriruhtinas Mihailin, Nikolai II:n veljen, joka oli tunnetusti englantilaismielinen. Oppositio toivoi voivansa kääntää joukkojen mielet pois vallankumousliikkeestä Duuman avulla. Sen johtajat keskittivät tulen sisäministeri Protopopovia vastaan ja ryhtyivät puolustamaan liittolaisia "germanofiilien" (saksalaismielisen puolueen) hyökkäilyiltä.

Duuman piireissä leviteltiin hanakasti huhuja välikohtauksesta, joka oli sattunut uudenvuodenkutsuilla Duuman puhemiehen Rodzjankon ja sisäministeri Protopopovin kesken. Jälkimmäinen oli mennyt tervehtimään edellistä. Rodzjanko ei ollut kuitenkaan ojentanut kättään, vaan kiireesti kääntynyt poispäin. Ministeri oli loukkaantunut. Puhuttiin mahdollisesta kaksintaistelusta... Vallankumous ehti kuitenkin ennen. Se lakaisi tieltään sekä itsevaltiuden että kaavaillun palatsikeikauksen.

Vuoden 1917 ankea talvi toi työkansalle entistä suurempaa puutetta. Hinnat kohosivat. Raitiolippukin kallistui tammikuun 1 p:stä viidellä kopeekalla. Takapajuisen Venäjän talouselämä ei selvästikään kestänyt sota-ajan jännitystä. Taloudellinen sekasorto alkoi viedä teollisuutta ja liikennelaitosta rappiolle. Sota oli kiskaissut maasta irti miljoonia talonpoikia. Vuoden 1917 väenlaskennan mukaan maaseudulta oli viety puolet työkykyisistä miehistä. Armeijaan otettujen tilalle tulivat naiset, lapset ja vanhukset. Samana vuonna 1917 maatöissä oli 600 000 sotavankia ja 250 000 pakolaista, joiden työteho oli kuitenkin vähäinen. Viljelysalat supistuivat, satoisuus väheni ja karjanhoito laski. Viljankasvatusta päätoimenaan harjoittaneen valtakunnan kokonaissato supistui yli kolmanneksella. Joulukuussa 1916 hallitus teki päätöksen viljan pakkoluovutuksista. Myös karjaa ryhdyttiin takavarikoimaan.

Tsaarin hallitus joutui yhä suurempaan taloudelliseen riippuvuuteen liittolaisista, joille Venäjän auttamisesta tuli tuottoisa liiketoimi. Niinpä Englanti ilmoitti tammikuussa 1917 olevansa valmis toimittamaan Venäjälle 3 720 000 tonnia "puolustustavaroita", mutta vaati siitä 500 000 t. viljaa, 100 000 t. pellavaa, 250—300 000 hl. spriitä, suuren määrän puutavaraa sekä mangaania, asbestia, potaskaa, munia, virvilää, papuja ym.

Venäjä oli nälissään ja kylmissään, mutta sieltä kuljetettiin ulos kaikkea sellaistakin, mikä olisi ollut sille itselleen tuiki välttämätöntä kovan elintarvikepulan oloissa. Kaduilla nähtiin kovimpienkin pakkasten aikana pitkiä leipäjonoja. Kaikissa lehdissä kierteli tammikuun lopulla uutinen, että erään odessalaisen liikemiehen rouva oli ampunut itsensä. Jättämässään kirjeessä hän oli sanonut jonottamisen vieneen häneltä hermot. Tavallinen kansa käyttäytyi kuitenkin toisin. Ohranan tammikuun raportissa sanottiin:

"Loputtoman jonottamisen näännyttämät perheenäidit, jotka kärsivät katsellessaan puolinälkäisiä ja sairaita lapsiaan, ovat ilmeisesti tällä hetkellä paljon lähempänä vallankumousta kuin herrat Miljukov, Roditšev ja K., ja tietenkin myös paljon vaarallisempia, he ovat polttoainevarasto, joka tarvitsee syttyäkseen vain yhden kipinän".

Tulen irtipääsyn ehkäisemiseksi kansan suuttumus yritettiin suunnata juutalaisvastaisuuden raiteille. Tammikuun alkupäivinä annettiin — sanomalehti "Retšin" mukaan — määräys, että kaikki kaupunkiliiton ja maalaiskuntien liiton palveluksessa olleet juutalaisuskoiset henkilöt, lääkäreitä ja välskäreitä lukuunottamatta (heitä tarvittiin!), oli viipymättä korvattava "muiden uskontojen tunnustajilla". "Yhtenäisen ja jakamattoman" valtakunnan muitakin kansallisuuksia alettiin vainota. Tsaristinen Venäjä oli kansojen vankila, missä kärsivät yhtähyvin venäläiset kuin puolalaiset, baškiirit ja armenialaiset, kirgiisit ja kalmykit, ukrainalaiset ja suomalaiset. Bolševikit oivalsivat kuitenkin tsaarin hallituksen harhautusliikkeen ja selittivät väsymättömästi väestölle asioiden todellista tilaa.

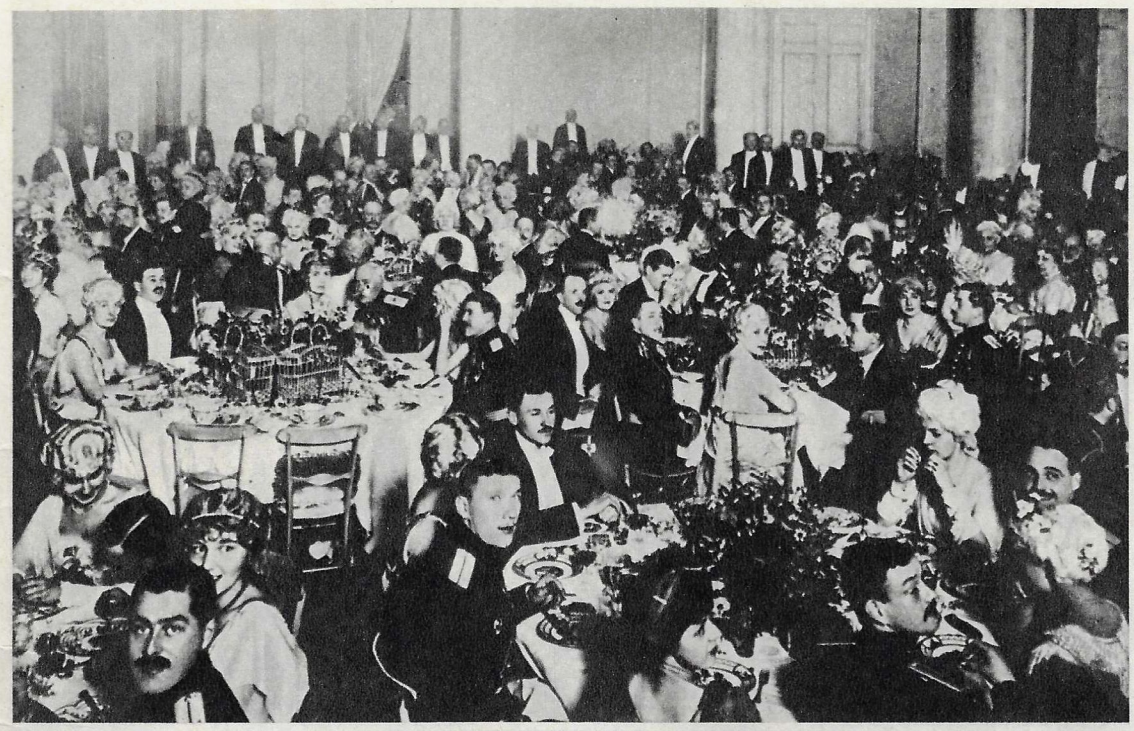

Ylhäisön mässäillessä entiseen tapaan työkansa kantoi sodan taakkaa. Kuvat elintarvikejonosta ja pakolaisperheistä ovat yhtä puhuvia kuin yläkuvakin.

Vallankumouksellisen liikehtimisen uudelle nousulle ei pystytty panemaan sulkua. Selustassa tapahtui yhä useammin talonpoikaislevottomuuksia ja nälkämellakoita. Keski-Aasiassa kuohui 1916 useita kuukausia kapinaliike.

Vuoden 1905 työläisampumisten vuosipäivänä valtakunnan ylitse vyörähti mahtava lakkoaalto. Sen edellä bolševikkien Pietarin komitea oli kehottanut työläisiä sodanvastaisiin mielenosoituksiin. Bolševikkien keskuskomitean työvaliokunta antoi samanlaiset ohjeet Moskovaan. Tammikuun 9 p:nä monilla tehtailla pidettiin kokouksia. Työläiset lähtivät kaduille punaisia lippuja kantaen. Pietarissa Viipurin- ja Narvanpuoleisissa kaupunginosissa ei tehty töitä yhdelläkään tehtaalla. Mielenosoituksia oli myös Moskovassa, Bakussa ja Nižni Novgorodissa. Kolmannes Moskovan työväestä oli lakossa. Bolševikkien Moskovan komitea järjesti Tverin bulevardilla mielenosoituksen, johon osallistui 2 000 henkeä. Ratsupoliisi ajoi heidät pois. Päivällä kello kolmen tienoilla ryhmä työläisiä marssi Teatteriaukiolle kantaen punaisia lippuja ja tunnuksia "Alas sota!" Kulkueeseen kertyi kohta tuhatkunta henkeä ja se lähti Ohotnyi rjadille. Poliisi paljasti miekkansa ja hyökkäsi väkijoukkoon. Lakkolaisia vainottiin kaikkialla. Muutaman päivän kuluttua lakot puhkesivat vielä suuremmalla voimalla. Tammikuussa niihin osallistui yli 200 000 työläistä. Sellaista lakkoliikettä ei oltu nähty koko sodan aikana. Tilanne Moskovassa ja Pietarissa kärjistyi nopeasti.

Kaupunkityöväen liikehtiminen tempasi mukaansa maaseutuköyhälistön. Kasaanin läänissä sijainneesta Jadrinin kihlakunnasta tiedoitettiin 1916 keskukseen:

"Käytettävissä olevien tietojen mukaan on varottava, ettei talonpoikien liikehtiminen valautuisi samoihin muotoihin kuin 1905—1906".

Maaseudulla oli säilynyt paljon maaorjuuden jäänteitä, jotka johtuivat kartanolaitoksen yleisyydestä, maanpuutteesta, päivätöistä, sekä orjuuttavista vuokraehdoista — ja ne selittävät talonpoikaisliikkeen laajuuden ja syvyyden.

Kuta pitemmälle sota pitkittyi, sitä enemmän lisääntyi tyytymättömyys ja suuttumus hallitsevia luokkia vastaan. Alkoi muodostua vallankumouksellinen tilanne. Tämän tapahtumakehityksen järjestävänä ja suuntaavana voimana oli bolševikkipuolue. Tsaarin hallituksen laittomaksi julistama Leninin puolue oli ainoa sotaa avoimesti vastustanut puolue ja se täytti järkkymättä vallankumouksellisen taisteluvelvollisuutensa. Terroristä huolimatta puolueen kasvu jatkui. Vangittujen tilalle siihen liittyi uusia jäseniä.

Bolševikkipuolue suoritti työväen kansainvälisyysajatuksen mukaista selitystyötä ja paljasti tsarismin ja kiihkokansallisten piirien pimentolaisuuden. Se opasti valveutuvia sotilaita johdonmukaisen vallankumouksellisen toimintaohjelman pariin ja muutti maaseutuköyhälistön alkuvoimaiset epätoivonpurkaukset järjestyneiksi joukkoesiintymisiksi. Bolševikit esittivät joukoille V. I. Leninin hahmotteleman selväpiirteisen ohjelman sekä täsmälliset ja ymmärrettävät toimintatunnukset, jotka valottivat kipeimpiä ja ajankohtaisimpia kysymyksiä. He sanoivat totuuden vihatusta sodasta ja kehottivat ratkaisemaan heti maakysymyksen — luovuttamalla kaiken maan talonpojille. He osoittivat työläisille näiden johtavan osuuden tsarismin kukistamisessa ja demokraattisten uudistusten toimeenpanossa sekä kaikkien kansallisuuksien läheisen liiton luomisessa yhteistä vihollista vastaan.

Tammikuussa 1917 maan eri puolilla sijaitsevien havaintoasemien kojeet (Pjatigorskissa ja Petropavlovskissa) rekisteröivät miltei samanaikaisesti maanalaisia räjähdyksiä, Venäjän valtakuntaa lähestynyt myrsky oli havaittavissa ilman erikoislaitteitakin.

A. NENAROKOV, historian lisensiaatti.

PAIMENTOLAISTEN KOHTALO

MAAILMASSA LASKETAAN OLEVAN NYKYISIN 15 MILJOONAA PAIMENTOLAISTA. HE ELÄVÄT KITSAAN JA OIKULLISEN LUONNON ARMOILLA, OVAT VAILLA SAIRAANHOITOA SEKÄ NYKYAIKAISEN SIVISTYKSEN SUURIA SAAVUTUKSIA EIVÄTKÄ MITENKÄÄN JAKSA MUUTTAA KIERTOLAISEN YMPYRÄISTÄ RATAA YHTEISKUNNALLISEN JA TALOUDELLISEN KEHITYKSEN NOUSEVAKSI KIERUKAKSI.

ONKO HEILLÄ ULOSPÄÄSYÄ?

VASTAUKSEN TÄHÄN KYSYMYKSEEN OVAT ANTANEET KESKI-AASIAN JA KAZAHSTANIN ENTISET PAIMENTOLAISET. TUOLLA ALUEELLA, JOKA VASTAA KOLMANNESTA EUROOPAN MANNERALUEESTA, ASUVAT MILJOONAT KAZAHIT, KIRGIISIT JA TURKMENIT SIIRTYIVÄT KIERTOLAISUUDESTA KIINTEÄÄN ELINTAPAAN KOLMISENKYMMENTÄ VUOTTA SITTEN.

MITEN TÄMÄ TAPAHTUI JA MITEN KAZAHSTANIN JA KIRGIISIAN ENTISET PAIMENTOLAISET ELÄVÄT NYKYISIN? SITÄ VALAISTAAN KIRJEENVAIHTAJIEMME VLADIMIR LAGRANGEN JA BRONISLAV HOLOPOVIN SELOSTEESSA.

"Valistuneeksi tutkimusmatkailijaksi" itseään kutsunut Milii Dostojevski muotoili vähän ennen vuoden 1917 sosialistista lokakuun vallankumousta "yleisesti hyväksytyn" mielipiteen paimentolaisista seuraavasti: "Meille eurooppalaisille ovat kirgiisit (siten kutsuttiin siihen aikaan sekä kazaheja että kirgiisejä. —Toim.) varsin kummallinen ilmiö. Kiertolaiselämä on syöpynyt kirgiisien psykologiaan niin syvälle, että he pitävät kaupunkilaisia ja yhdessä paikassa asuvia vähämielisinä. Siirtomaapolitiikan teoreetikko ja praktikko kenraaliluutnantti Gasford kehitteli näitä katsomuksia edelleen ja teki sotilaallisen suorasukaisesti johtopäätöksen: "Kirgiisien pakottaminen kiinteään kansalaiselämään on vastoin heidän tarpeitaan ja vaatimuksiaan eikä sovi heidän lakeihinsa ja tapoihinsa." Kenraalin mielipide kävi yhteen paimentolaisheimojen ja -sukujen päälliköiden esittämän käsityksen kanssa.

Mutta samalla kun valtio jätti paimentolaiset oman onnensa nojaan, se julisti heidän laidunmaansa valtion omaisuudeksi. Heitä alettiin häätää hedelmättömille ja vedettömille seuduille.

"Valistuneen tutkimusmatkailijan" "yleisesti hyväksytty mielipide" ja kenraalin kertakaikkinen johtopäätös eivät vastanneet alkuunkaan todellista asiantilaa. Siitä mitä monet paimentolaiset todella halusivat, kertoo vakuuttavasti asiakirja, joka saattoi nähdä päivänvalon vasta vallankumouksen jälkeen. Se on päivätty maaliskuussa 1921: "Kutšukovin kunnan entisen jurttakylä n:o 1 asukkaiden päätös. Me, entisen jurttakylä n:o 1:n asukkaat, 50 perhettä, elämme aivan köyhyydessä päiväläisinä, paimennamme toisten karjaa, koska meillä ei ole yhtään desjatiinaa peltoa viljeltäväksi. Maan puutteessa kylämme on täysin hajonnut ja sen asukkaat hajautuneet kaikkiin kuntiin. Jos on mahdollista ja sallittua pyydämme antamaan määräyksen, että pääsisimme eroon beista, manapista ja kulakista, ja saisimme elää yhdessä paikassa, perustaa vakinaisen kyläasutuksen sekä kylvää viljaa."

Ihmiset ovat muuttaneet maata ja maa vuorostaan ihmisiä. Edellä esittelemämme Tatybek Žedpisbajev työskentelee kolhoosissa, joka saa puolet kolmimiljoonaisista tuloistaan sokerijuurikkaasta. Entiset paimentolaiset ja heidän jälkeläisensä ovat oppineet kasvattamaan 50—55 tonnia juurikasta hehtaarilta.

Tatybekin omaisuuden muodosti aikoinaan jurtta ja kattila. Nyt hänen kodissaan on kaikkea mitä nykyaikaisessa kaupunkiasunnossakin. Kolhoosilaisen keskitulo tekee siellä 112 ruplaa kuukaudessa. Lisäksi puutarhapalsta, kasvimaa sekä kotikarja nostavat tuloja vielä noin 50%. Tarvinnee tuskin mainita, että Tatybek ja hänen perheensä jäsenet saavat lisäksi maksuttoman sairaanhoidon ja koulutuksen, kuten kaikki muutkin neuvostoihmiset.

Onko paimenen muuttuminen maanviljelijäksi antanut takaiskun karjanhoidolle? "Lampaat söivät ihmiset", sanottiin Englannissa 1600-luvulla, kun teollisuus vaati villaa ja pellot muuttuivat laitumiksi — lampaat häätivät talonpojat mailtaan. Onko paimentolaisalueilla käynyt päinvastoin — onko maa syönyt lampaat? Numerot vastaavat: Kazahstanin lammaskanta on 30 000 000 ja Kirgiisian 8 000 000.

Suoritimme syksyllä matkan uutta Frunzen-Ošin vuoristotietä Susamyr-joen laaksoon. Tien varrella kohtasimme tuon tuosta lammaskatraita, jotka olivat laskeutumassa alppiniityiltä talvilaitumille. Niiden oli taivallettava tällöin 300—350 km. Vastaamme tuli myös kuorma-autoja, jotka kuljettivat paimenten tavaroita ja jurttia. Uusi tie on rakennettu entisten paimenpolkujen paikalle.

Miten nykyinen karjanhoito oikeastaan eroaa paimentolaisuuden aikaisesta, ja miten nykyinen paimen eroaa paimentolaisesta?

Susamyrin laakso on kahden ja puolen kilometrin korkeudessa sijaitseva jättiläiskulho. Siellä on 500 000 hehtaaria ruohikkoa, jolla 24 Kirgiisian ja Kazahstanin yhteistaloutta laiduntaa 3 500 000 päätä käsittävää lammaskarjaa. Se on pieni karjanhoitoval-

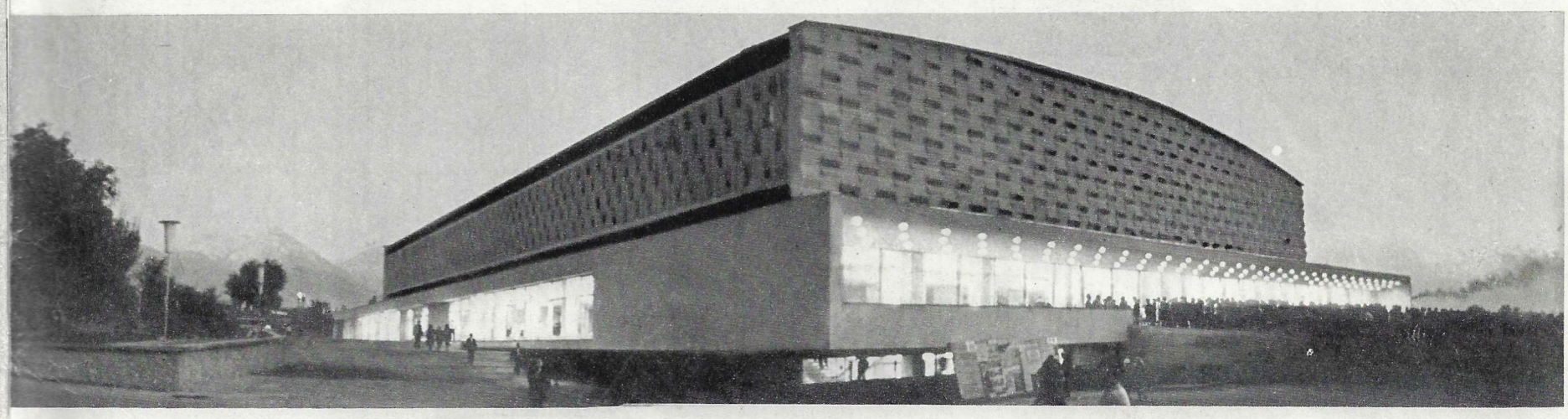

takunta, jonka keskuksena on valtion koneasema. Traktoreilla ja muilla koneilla aseman työntekijät kylvävät ja niittävät vuosittain 20 000 hehtaaria ohraa ja kylvömailasta, mikä sitten myydään talouksille, joiden karja jää osittain talvehtimaan sinne. Koneaseman toiminta ei rajoitu rehun valmistukseen ja myyntiin, vaan aseman yhteydessä on eläinsairaala, kauppoja, kirjastoja, sairaala ym. Samanlainen asema huoltaa paimenia talvilaitumella — siellä he eivät kuitenkaan asu jurtissa vaan yhteistalouden rakennuttamissa taloissa. Lisäksi jokaisella paimenella on tietysti oma talonsa asutuskeskuksessa. Lapset käyvät internaattikouluissa.

Kazahstanin luonnonlaitumet pystyvät nykyisellään ruokkimaan 12 miljoonaa lammasta. Mutta koska niiden määrä, kuten edellä sanottiin, nousee 30 miljoonaan, niin ihmisen on varattava rehu 18 miljoonalle. Takavuosina suuria tuhoja aiheuttanut talvinen ruokapula ei nykyisin peloita. Laitumia parannetaan. Karkeavillaiset lampaat on vaihdettu hienovillaisiin.

Tämä hiukan kuiva luetelma todistaa, että vaikka lammaslaumat vaeltavat vanhoja polkuja, karjanhoito entisillä paimentolaisseuduilla on siirtynyt uusille tehokkaammille urille. Paimentolainen ei ole enää luonnon ottopoika vaan sen liittolainen ja ohjaaja. Mutta onko jurtta sittenkin säilynyt? On, väliaikaisena kesäasuntona. Juuri päättyneenä vuonna Kazahstanin hallitus teki päätöksen, jonka mukaisesti 17 200 jurttaa ja paimenmökkiä varustetaan kuljetettavilla kaasuliesillä. Liedet ovat erikoisrakenteisia, jotta niillä voitaisiin valmistaa sikäläisiä kansallisruokia — tämä vähäinen yksityiskohta sanoo paljon koko siitä työstä, joka on mullistanut elämän näillä lakeuksilla.

Historian oppikirjat määrittelevät Kazahstanissa ja Kirgiisiassa tapahtuneiden muutosten olemuksen siirtymiseksi paimentolaisuudesta sosialismiin. Edistyksen ketjureaktio jatkuu edelleen voimakkaana kaikilla aloilla — yhteiskuntajärjestelmän mukana ovat muuttuneet myös talous- ja kulttuurielämä.

Entisten paimentolaiskansojen historiallinen kokemus kiinnostaa muitakin maita. Viime syksynä Kirgiisiassa ja Kazahstanissa pidettiin Kansainvälisen työjärjestön toimesta paimentolaisväestön kiinteään elintapaan siirtymistä käsitellyt kansainvälinen seminaari. Päätämmekin selosteemme sen osanottajilta pyytämiimme lyhyisiin haastattelulausuntoihin, joihin voi tutustua seuraavalla sivulla.

Kuten näkyy, toiset paimentolaiset jo tuolloin pyrkivät kiinnittymään maahan, toisiin tämä pyrkimys oli istutettava, mutta kaikki tarvitsivat maata, vettä ja asuntoja.

Puolen vuosisadan välimatka antaa mahdollisuuden nähdä yhdellä silmäyksellä se jyrkkä käänne, mikä paimentolaisuuden historiallisessa kehityksessä on tapahtunut neuvostovallan aikana. Seuraavassa luetellaan muutamia virstanpylväitä tuolta tieltä.

Vuonna 1921 annettiin asetus, joka palautti kazaheille ja kirgiiseille noin 60 000 000 hehtaaria maata. Vuosina 1926 ja 1927 suoritettu niitto- ja laidunmaiden tasausjakelu horjutti bei-feodaalien taloudellista herruutta. Neuvostoelimet ja puoluejärjestöt auttoivat paimentolaisia perustamaan lihan- ja villanmyyntiosuuskuntia. Niinsanotut "punaiset karavaanit" ja "punaiset jurtat" muodostuivat valistuskeskuksiksi, jotka kamppailivat lukutaidottomuutta, takapajuisuutta ja vahingollisten tapojen jäänteitä vastaan.

Vuosi 1929 pani alulle joukkomittaisen siirtymisen vakinaiseen asumistapaan. Samalla se aloitti maatalouden kollektivisoinnin.

Taldy-Kurganin piirissä sijaitsevassa Tšuberin kylässä (Kazakhian SNT) asuva kollektiivitalonpoika Tatybek Žedpisbajev muistelee: "Täytin 1930 25 vuotta. Meille syntyi silloin ensimmäinen lapsi. Minulla ei ollut maata ja olin päiväläisenä eräällä beillä Sary-Ozekissa. Kiertelin paimentamassa hänen karjaansa. Minulla ei ollut muuta omaisuutta kuin laho jurtta ja kattila. Kuulin, että Tšuberin kylän vähävaraiset olivat päättäneet ryhtyä työskentelemään yhdessä ja että niille jotka tulevat yhteistalouteen rakennetaan talo ja annetaan maata. Lähdin katsomaan ja pystytin jurtan.

Paimentolaisen ei tietenkään ollut aivan noin helppoa juurtua maahan. Hänen piti oppia viljelemään sitä. Se taas vaati muuttamaan monia kiertolaiselämässä piintyneitä tapoja. Venäläiset asiantuntijat ja maanviljelijät auttoivat silloin kazaheja ja kirgiisejä pääsemään maan makuun. Noina taloudellisesti vaikeina vuosina valtio myönsi vakinaisille asuinpaikoille asettuneiden paimentolaisten auttamiseen Kazahstanissa ja Kirgiisiassa n. 400 000 000 ruplaa. Ja maan kasvot alkoivat muuttua. Kun esim. Kazahstanissa oli 1927 n. 4 000 000 ha peltomaata, niin 7 vuotta myöhemmin sitä oli jo 1 100 000 ha enemmän. Nyt suurten uudisraivausten jälkeen siellä on viljelyksessä 32 000 000 ha. Kirgiisiassa harjoitetaan pääasiallisesti kasteluviljelyä. Kastelumaiden ala on 40 vuodessa kolminkertaistunut.

Kaksi sukupolvea, kaksi kohtaloa. Kun tämä tyttönen on varttunut aikuiseksi, niin varmaan vain sellaisten rakennusten kuin Alma-Atan uuden Urheilupalatsin ääriviivat palauttavat enää ihmisten mieliin jurttien pyöristyneet piirteet.

Mohamed NACIRI,
Rabatin yliopiston professori,
(Marokko).

Pidän erittäin merkittävänä, että Kazahstanissa ja Kirgiisiassa on onnistuttu korvaamaan paimentolaisia ennen yhdistänyt heimosolidaarisuus uudentyyppisellä solidaarisuudella, joka pohjautuu kansojen väliseen ystävyyteen ja yhteisymmärrykseen.

Kamal Mahmoud el-HASSANY
Sosialiministeriön
hallintopäällikkö (YAT).

Kazahstanin ja Kirgiisian kokemus todistaa, että maataloudellinen osuustoiminta, kollektiivisuus, on entisten paimentolaisten elinehtojen parantamisen perusedellytys. Se antaa talonpojille mahdollisuuden viljellä paremmin maata ja syrjäyttää työvoiman riiston. Se on suonut entisille paimentolaisille mahdollisuuden elää mukavasti, turvatusti ja onnellisesti.

R. GAVIN,
Kansainvälisen
työjärjestön virkailija,
seminaarin ohjaaja.

Kirgiisian ja Kazahstanin kansantalouden yleisessä uudistamisessa on teollistamisella ollut olennainen merkitys. Paimentolaisuuteen pohjautuvasta karjanhoidosta voitiin siirtyä laiduntamiseen ja maanviljelykseen vasta kun oli perustettu maatalousraaka-aineen jalostusteollisuus. Samanaikaisesti maatalous oli koneistettava. Tämän työn voidaan todeta johtaneen menestykseen.

Abdulla YUSUF,
maaherra (Somali).

Kazahstaniin ja Kirgiisiaan suoritetulla matkalla minua hämmästyttivät näiden aikoinaan takapajuisten neuvostotasavaltojen kansojen neljässä vuosikymmenessä saavuttamat tulokset tieteen ja koko kulttuurielämän alalla. Ne ovat olleet mahdollisia sosialistisen järjestelmän ja sen valveutuneiden kansalaisten ponnistelujen ansiosta. Suuri edistysaskel on naisten tasa-arvoisuus. Kirgiisian ja Kazahstanin naiset osallistuvat pontevasti yhteiskunnallisiin rientoihin, kulttuuritoimintaan, talouselämään ja politiikkaan.

Hammad-Bahman
BAHMANBEGUI,
Etelä-Iranin
kouluhallinnon päällikkö.

Neuvostotasavaltojen kansat ovat auttaneet veljellisesti Kazahstanin ja Kirgiisian kansoja taloudellisten ja henkisten voimavarojen suuntaamisessa tavattoman nopeatahtisen yhteiskunnallisen kehityksen hyväksi. Ihmettelen, ettei elintavan jyrkkä muuttuminen ole vahingoittanut näiden kahden kansan hyviä kansallisia perinteitä. Kazahit ja kirgiisit ovat säilyttäneet kansallisen luonteensa kaikki parhaat piirteet — vilpittömyyden, laajapiirteisyyden ja vieraanvaraisuuden.

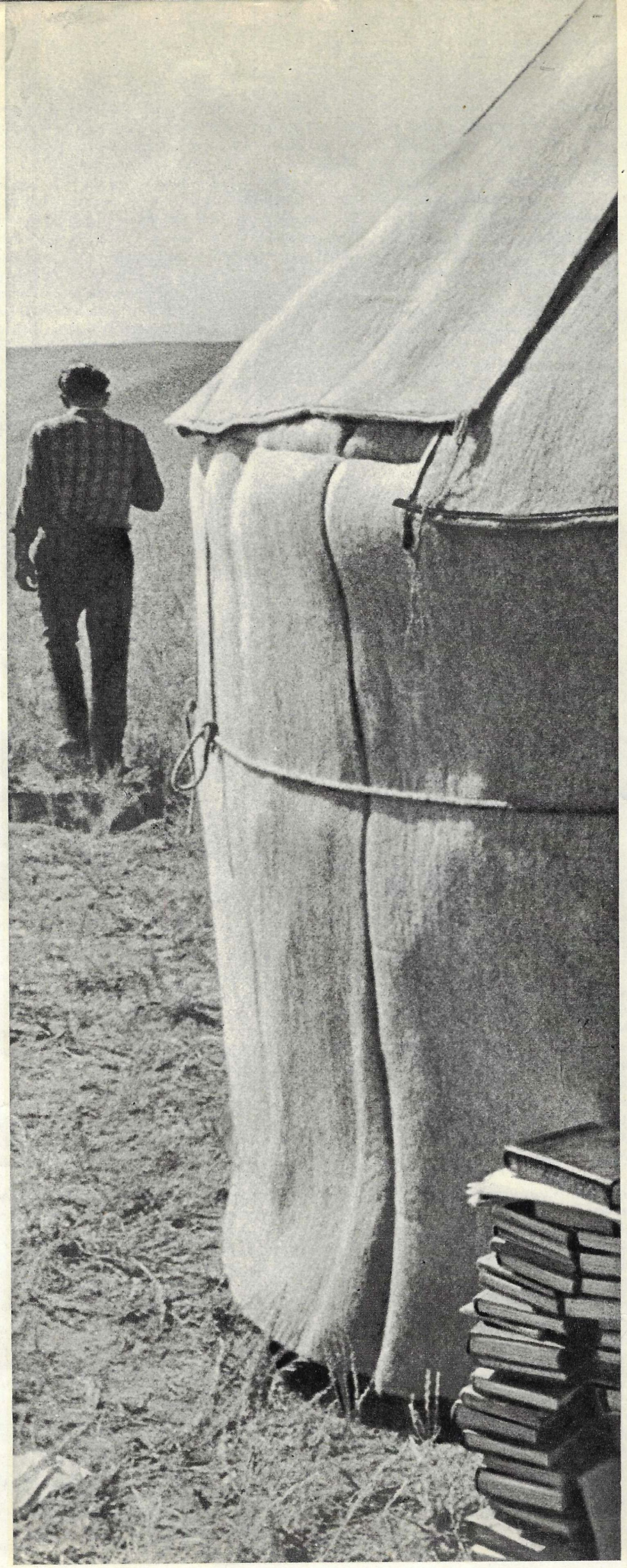

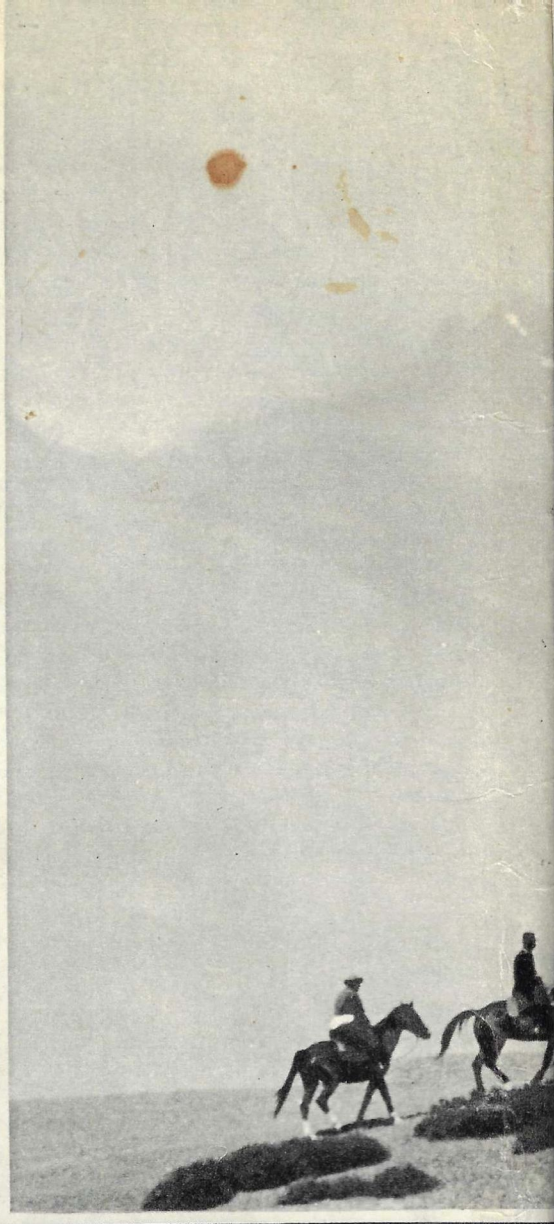

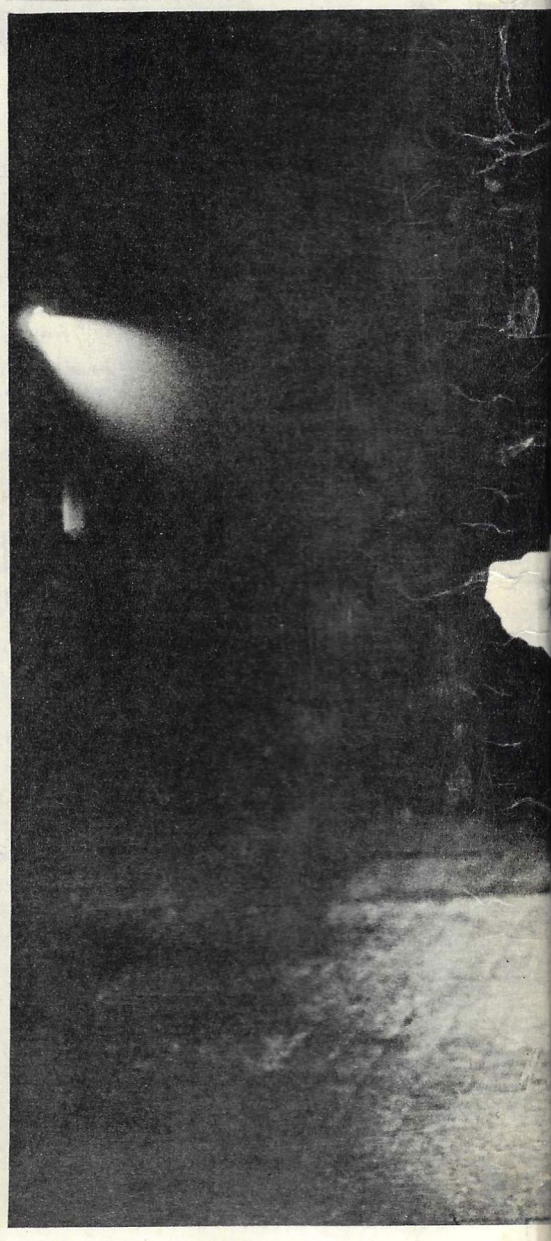

Entisten paimentolaisleirien nykyistä elämää. Lammaspaimen valmistuu siirtymään katraineen talvilaitumelle.

●

Susamyrin laakso. Maisemakuvaan kuuluvat ehdottomasti lumilaet ja ratsastajien ääriviivat.

●

Kazahstanissa pidetään klassisesta baletista yhtä suuresti kuin Moskovassa. Raihan Ungarova on vastikään lopettanut tanssiopiston ja esiintyy maanmiehilleen.

●

Entisten paimentolaisleirien paikalle nousee uusia kaupunkeja. Torninostureiden ulokit piirtelevät valonheittimillään nimikirjoituksiaan Keski-Aasian taivaalle.

●

MUODIT MATKAAVAT

Kun puhutaan sosialististen maiden yhteistyöstä, mainitaan usein nimi SEV.

SEV eli Taloudellisen Keskinäisavun Neuvosto muistetaan ehdottomasti, kun puhutaan esim. kansainvälisistä öljy- ja kaasujohdoista, voimansiirtolinjoista jne. SEV:iin kuuluvien maiden asukkaita — ja heitä on 330 miljoonaa — kiinnostaa tietysti muukin kuin tuhansien kilometrien pituiset teollisuusjohdot, terästonnit ja kilowatit. Heitä kiinnostavat myös jokapäiväisen elämän tarpeet. Sen vuoksi SEV:in asiantuntijat eivät ole unohtaneet muotiakaan.

SEV:iin kuuluvat maat etsivät uusia kanssakäymisen muotoja myös kevyen teollisuuden ja muodin alalla. Olemme jo kertoneet aikakausjulkaisusta "Sosialismin maiden muodit" sekä vuosittain pidettävistä alan taiteilijoiden tapaamisista ja mallistojen vaihdosta. Tänä syksynä Moskovassa järjestettävään kansainväliseen muotinäyttelyyn osallistuvat SEV:iin kuuluvien maiden muotitalojen mannekiinien ohella myös Japanin, Italian, Länsi-Saksan ja USA:n muotitalojen mannekiinit.

Tänään kerromme vielä eräästä aloitteesta, josta on tulemassa perinne, nimittäin Moskovan muotitalon ja Bormannin muotitalon (Magdeburg, DDR) yhteisistä muotinäyttelyistä. Neuvostoliitto—Saksa -seuran ja moskovalaisten muotitaiteilijoiden aloitteesta Neuvostoliitossa vierailivat viime kesänä toiminimi Bormannin edustajat. Äskettäin olivat Moskovan muotitalon mannekiinit vastavierailulla DDR:ssä.

DDR:n teitä kierteli kaksi viikkoa bussi, jonka kylkeen oli kirjoitettu "Tourne Freundschaft" eli "Ystävyyskiertue". Vierailtiin 11 kaupungissa, matkattiin 3 000 kilometriä ja järjestetyissä tilaisuuksissa kävi 20 000 katsojaa. Saksalaisten ja neuvostoliittolaisten mannekiinien mukana kierteli myös valokuvaajamme Viktor Ruikovitš. Hän otti kuvia yhteisistä muotinäyttelyistä Berliinissä ja Leipzigissä, Magdeburgissa ja Schwerinissä. Näemme niissä neuvostoliittolaiset mannekiinit Lenan, Allan ja Natašan, heidän saksalaiset ystävättärensä Rositan, Barbaran, Heidrunin sekä ihastuttavan tšekkiläisen Olgan, joka oli tullut Prahasta auttamaan uusien saksalaisten muotien pääsyä yleisön sydämeen. Kuvissa, jotka eivät mahtuneet näille sivuille, näkisitte hyväksyviä hymyjä, suosionosoituksia ja asiantuntijain neuvonpitoja.

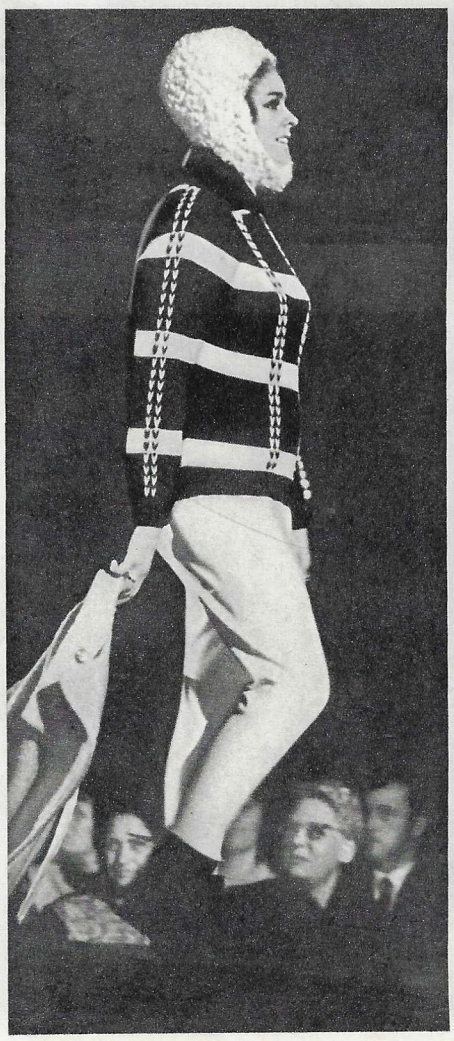

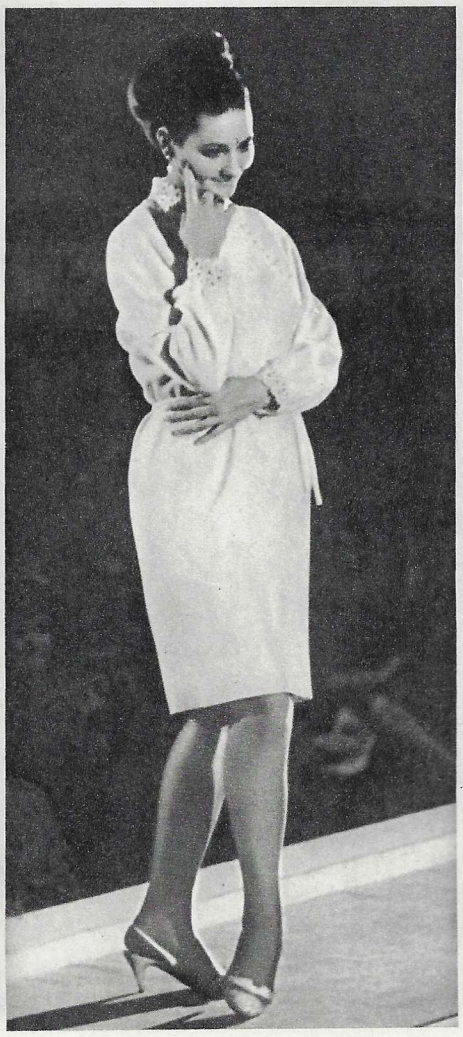

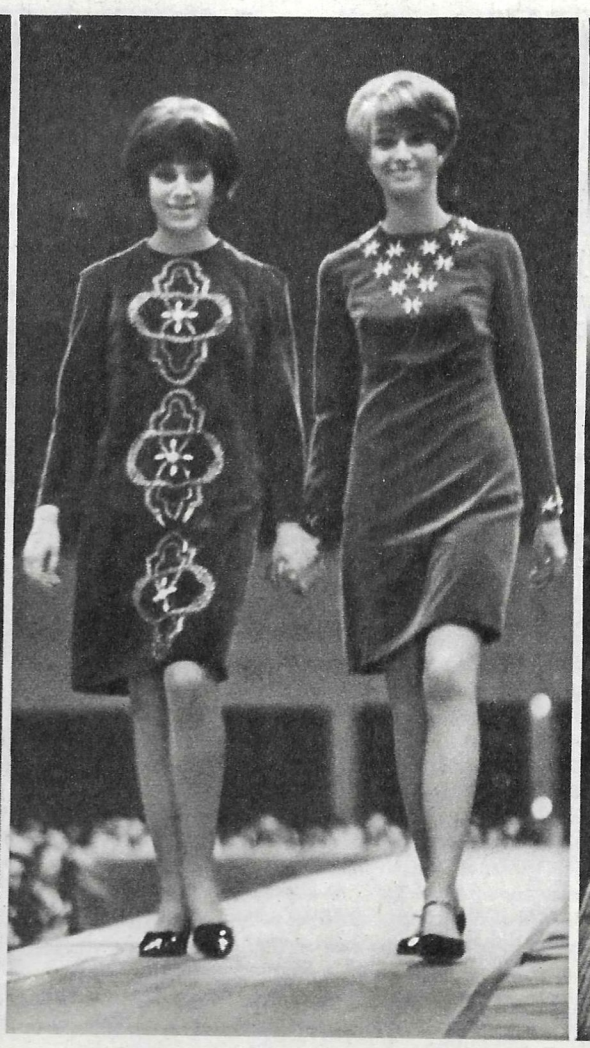

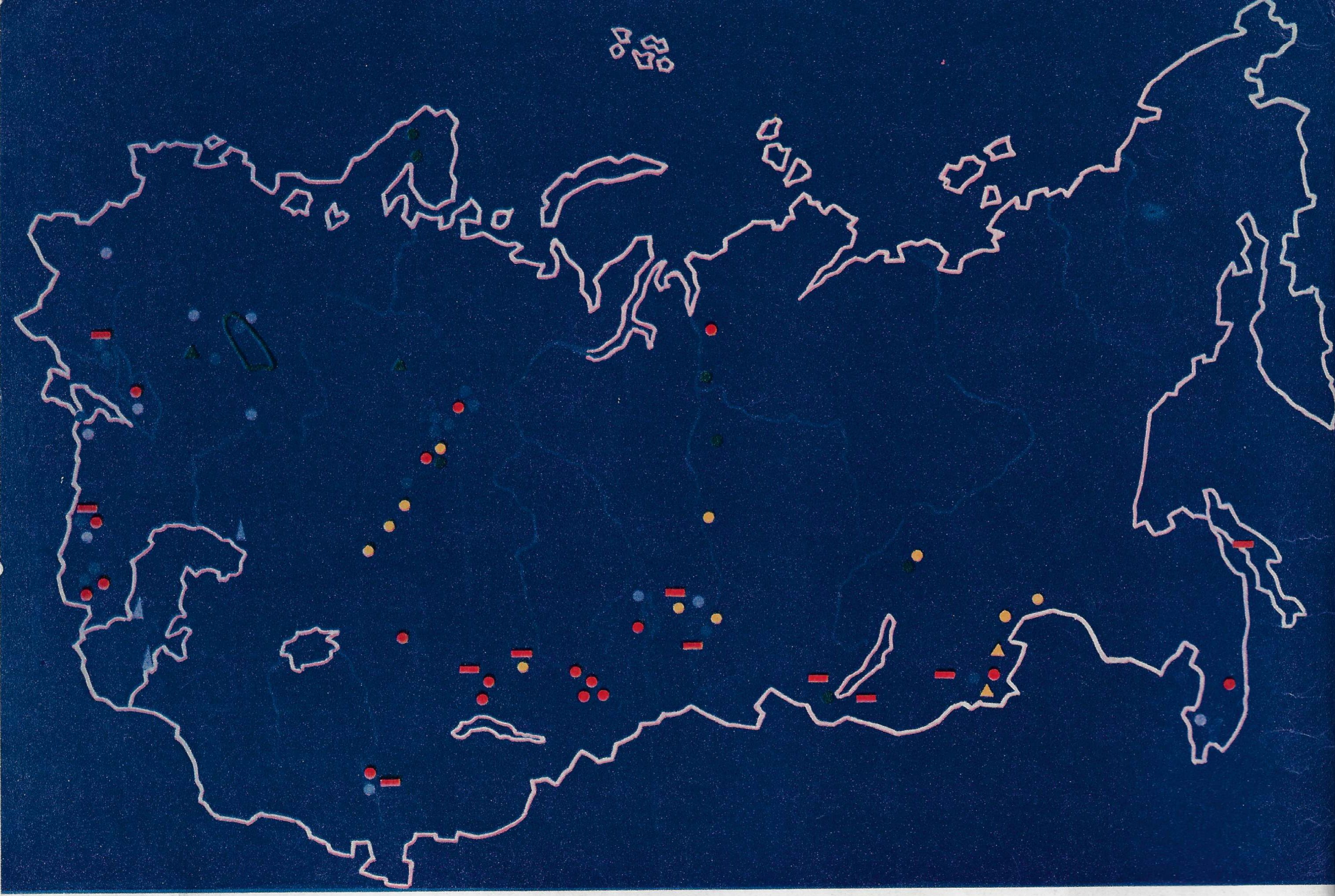

VUODET JA MINERAALIT

NEUVOSTOLIITON GEOLOGISIA TUTKIMUKSIA JOHTAVA MINISTERI, AKATEEMIKKO ALEKSANDER SIDORENKO KERTOO

EDESSÄMME ON KAKSI NEUVOSTOLIITON MINERAALIVAROJA ESITTÄVÄÄ GEOLOGISTA KARTTAA. VASEMMANPUOLEINEN VUODELTA 1917, OIKEANPUOLEINEN VUODELTA 1967.

KIRJEENVAIHTAJA: — Puoli vuosisataa on melkoinen aika. Tänä aikana ovat muidenkin maiden geologiset kartat tietysti muuttuneet.

MINISTERI: — Meillä tapahtuneet muutokset ovat kuitenkin luonteeltaan erikoisia. Neuvostoliitto on nykyään johtavalla sijalla tutkittujen mineraalivarojen suhteen useimpien perusmateriaalien alalla. Sillä on mahtavat varastot kivennäisraaka-aineita.

Viisikymmentä vuotta sitten Venäjää pidettiin maana, jolla on "rajoitetusti" hyötykaivannaisia. Tsaarin hallituksen tietämättömyys maansa rikkauksista johti suorastaan naurettaviin tapauksiin. Niinpä väkilannoitenäytteitä museoihin tuotiin Saksasta. Nykyään tiedämme, että Venäjällä on maailman runsaimmat kalisuolavarat. Paradoksaalista on sekin, että tämä kivihiilivaroiltaan rikkaimpiin kuuluva maa osti hiiltä Englannista. Venäjällä ei tunnettu alumiinia; nikkeliä pidettiin milteipä jalometallina; ei louhittu magnesiumia, tinaa, molybdenia. . . Ja mitenkä olisi saatukaan tietoja maan uumenissa piilevistä aarteista, kun koko jättiläisvaltakunnassa oli vain satakunta geologia!

Neuvostoliitossa mineraalien etsintään ja geologisiin tutkimuksiin osallistuu nykyisin **yli puoli miljoonaa henkilöä. Heidän käytössään on noin 60 000 autoa ja yli 1 000 lentokonetta ja helikopteria.** Geologisia tutkimuksia palveleviin tarkoituksiin käytetään vuosittain 2,2 miljoonaa kilowattituntia sähköä.

Vuonna 1913 Venäjällä oli noin 3% maailman kivihiilivaroista ja 1,5% rautamalmivaroista. USA:ssa olivat vastaavat luvut 52 ja 55%. Nykyään Neuvostoliitossa on 23% maailman selville saaduista kivihiilivaroista ja 43% rautamalmivaroista. USA:n osuus on vastaavasti laskenut 14 prosenttiin ja 4 prosenttiin. Suunnilleen samanlaisia muutoksia on tapahtunut useiden muidenkin kaivannaisvarojen keskinäissuhteessa.

KIRJEENVAIHTAJA: — Eräässä hiljattain antamassanne haastattelussa sanoitte geologiemme turvanneen kansantalouden raaka-ainetarpeet jo 20—30 vuodeksi eteenpäin. Miten tämä olisi tulkittava?

MINISTERI: — Kansantalouden suunnitelmallinen kehittäminen on mahdotonta ilman geologisten rikkauksien edelläkäyvää tutkimista. Meillä geologeilla täytyy olla aina esiintymiä tulevaisuuden varalta. Monien mineraalien osalta ne ovatkin jo sellaiset, että voivat turvata teollisuuden toiminnan vuoden 1980 kehitystasolla, jopa kauemminkin.

Tällainen pitkäjännitteisyys on ollut tunnusomaista geologiamme koko historialle. Vilkaiskaa vuoden 1967 karttaa. Siihen on merkitty fosfaattiesiintymiä Kuolan niemimaalla ja rautamalmiesiintymiä Keski-Venäjällä. Nämä esiintymät löydettiin 20-luvulla akateemikkojen Aleksander Fersmanin ja Ivan Gubkinin johtamien geologien ansiosta. Heidän tutkimuksensa panivat alulle geologisten ennusteiden laatimisen teollisuuden kehityksen turvaamiseksi moniksi vuosiksi eteenpäin. Etsiskelyjen mittasuhteet ovat kasvaneet vuosi vuodelta. Niiden laajuutta voidaan luonnehtia esimerkiksi viime vuosina suoritetulla öljyn ja kaasun etsinnällä.

Öljyn ja kaasun etsimiseen ja löytymien tutkimiseen on useiden vuosien aikana käytetty noin puolet kaikista geologisiin tutkimustöihin myönnetyistä varoista. Länsi- ja Itä-Siperiasta onkin löydetty mitä suurimpia öljy- ja kaasuesiintymiä. Öljyä on tavattu myös Valko-Venäjältä ja Itämeren alueelta. Tiedemiesten mukaan **öljyä ja kaasua voidaan löytää yli puolella maan aluetta.** Tällaista määrätietoista tutkimusta koko valtakunnan laajuudessa on voitu suorittaa vasta sosialistisen suunnittelun oloissa.

KIRJEENVAIHTAJA: — Kuulee usein sanottavan, että Maapallon mineraalivarat saattavat ehtyä. Tiedetään että useissa maissa ei ole enää juuri lainkaan pintaan nousevia esiintymiä. Ovatko tällaiset ennustelut aiheellisia?

MINISTERI: — Siperian öljy, josta vastikään puhuin, on 2 700—3 000 metrin syvyydessä. Maanpinnalla ei ole mitään merkkejä siitä. Jakutian timantit, Kazahstanin

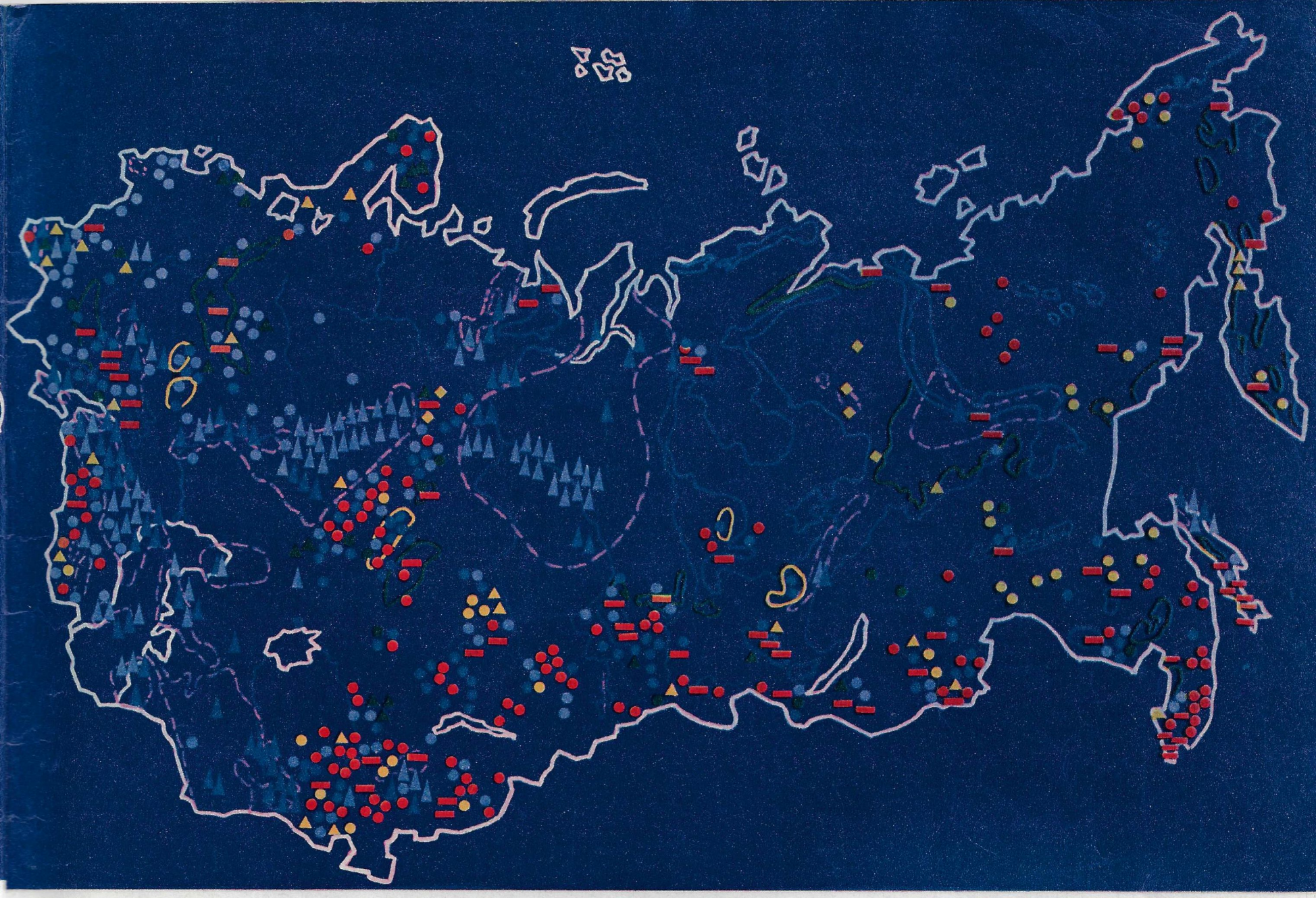

Rautaa ja seostusmetalleja

Ei-rautametalleja

Kultaa

Timantteja

Kivennäislannoitteita

Kemianteollisuuden raaka-aineita

Vuoriteknisiä raaka-aineita

Sementtiraaka-ainetta

Kivi- ja ruskohiiltä

Maaöljyä

Maakaasua

Rautamalmialueita

Kivihiilikenttiä

Ruskohiilikenttiä

Lupaavia öljy- ja kaasualueita

kromiitit, Burjatian polymetallimalmit ja monet muut Neuvostoliitossa viime vuosina löydetyt huomattavat esiintymät kuuluvat niin sanottuihin "sokkokerrostumiin", jotka eivät nouse pinnalle.

Maapallon povessa piilevät rikkaudet ovat käytännöllisesti katsoen ehtymättömät. Täytyy vain osata havaita ne. Se on mahdollista nykyisillä tutkimusmenetelmillä ja -tekniikalla kuten meidänkin esimerkkimme osoittaa. Neuvostoliitossa on syntynyt sellaisia tärkeitä tieteen aloja kuin geokemia ja geofysiikka, kehitetään tieteellisiä ennustaperusteita, jotka auttavat maailman kaikkia geologeja "näkemään maankuoren lävitse". Lisäksi on otettava huomioon, että tekniikan edistyessä otetaan käyttöön aivan uusia mineraalilajeja.

KIRJEENVAIHTAJA: — Voidaanko siis uusia esiintymiä löytää varmimmin tunkeutumalla mahdollisimman syvälle?

MINISTERI: — Ei aivan. Laajalla alueellamme on vielä runsaasti myös maan pinnalle nousevia mineraaleja. Niitä on löydettykin melkoisesti viime vuosina. Sitä paitsi ennestään hyvin tunnetuilla vuoriteollisuusalueilla tehdään uusia löytöjä. Vilkaiskaa jälleen karttaa: Donetsin laakiolla, joka on ollut kautta aikojen tunnettu kivihiilialue, on löydetty paljon uusia kivihiiliesiintymiä. Löytymien määrä Kurskin rautakentän alueella ja Uralilla on miltei kaksinkertaistunut.

Miksi niistä ei ole tiedetty aikaisemmin? Syitä on ollut monia, joukossa myös sosiaalisia. Ennen vallankumousta noilla alueilla isännöivät ulkomaiset monopoliyhtymät. Ne tietysti käyttivät vain sen, mikä oli helpompi löytää ja ottaa sekä tuotti nopeimmin voittoa. Juuri sen vuoksi Donetsin laakiosta on vasta neuvostovallan aikana tullut todella kehittynyt, ja Uralista oikea Suur-Urali vasta sen jälkeen kun siellä aloitettiin suunnitelmalliset etsinnät.

Siirtomaavaltojen suhde mineraalirikkauksien tutkimiseen ja käyttöön on muuten kaikissa leveyspiireissä samanlaista rosvousta. Kahmiessaan monien vuosien ajan Intian rikkauksia imperialistit eivät kuitenkaan havainneet tuossa maassa huomattavia öljyesiintymiä. Öljyä on löydetty Intiasta vasta aivan hiljan tieteellisiä etsintämenetelmiä käyttävien neuvostoliittolaisten geologien osanotolla. Insinöörimme ovat auttaneet Intiaa öljykenttien järjestämisessä ja kansallisten ammattivoimien kouluttamisessa. Pakistanista, missä ulkomaiset monopoliyhtymät suorittivat pitkät ajat etsintöjä, on vasta nyt — samoin neuvostoliittolaisten geologien osanotolla — löydetty maakaasuesiintymiä. Syyriasta on löydetty mangaania ja Guineasta kultaa. Tällaisia esimerkkejä on paljon.

KIRJEENVAIHTAJA: — Kartallamme ei ilmeisesti näy kaikkia esiintymiä. Monia pienimpiä ei ole varmaan osoitettu eikä näytetty niitäkään raaka-aineita, joita ei ole muuallakaan tapana merkitä kartalle. Tarkoitan niin sanottuja "strategisia" kivennäisiä. Mitä voisitte sanoa niiden etsinnästä maassamme?

MINISTERI: — Mitä sitten nimitätte strategisiksi kivennäisiksi?

KIRJEENVAIHTAJA: — Sanokaamme uraania.

MINISTERI: — Uraaniako? Se kuuluu nykyään pikemminkin voimatalouden raaka-aineiden luokkaan. Atomireaktorit käyttävät sitä huomattavasti enemmän kuin puolustusteollisuus. Uraania on lyödetty kaikkialta maailmasta — muun muassa Neuvostoliitostakin niin paljon että se on käytännöllisesti katsoen lakannut olemasta harvinaista ainetta. Vielä hiljan kilo rikastettua uraanioksiduulia ja -oksidia maksoi maailmanmarkkinoilla 21—25 dollaria, nyt sen sijaan 6,6 dollaria. Mutta palatkaamme kysymykseenne. Haastattelun alussa sanoin, että Neuvostoliitto on tutkittujen mineraalivarojen määrässä edellä useimpien perusmateriaalien alalla. Mutta yhtä tärkeää on että **Neuvostoliiton alueella on poikkeuksetta kaikkien maankuoressa tunnettujen alkuaineiden teollisia kasaantumia,** joukossa on muun muassa sellaisia, joita tarvitaan nykyaikaisten puolustusvälineiden luomisessa. Niiden tutkimisen tulokset ja käytön näköalat ovat hyvät.

Haluaisin korostaa, että useimmat noista mineraaleista ovat erittäin arvokkaita rauhanomaisen tekniikan kehittämiselle ja valtavien uusien energialähteiden luomiselle. Haluaisimme että ihmiskunta voisi käyttää maan uumenissa piileviä rikkauksia yksinomaan rakentaviin tarkoituksiin.

Säde ohjaa

Radio, johon ihmiskunta tutustui verraten hiljan, ei enää ketään hämmästytä. Sensijaan sensaation aiheena on kautta aikojen tunnettu valo. Laserin säde, jonka kirkkaus on verrattavissa miljardeihin aurinkoihin, palvelee nykyään koneenrakentajia ja kemistejä, lääkäreitä ja fyysikkoja, maanmittareita ym.

Vielä vähemmän tunnetun kojeen — PUL:in — säde, on myöskin tulossa ihmisten palvelukseen. Sädettä ohjaavan PUL-kojeen on rakentanut professori Semjon Zuckerman eräässä Leningradin tutkimuslaitoksessa.

"Koje on varma ja toimii tarkasti, se on helppokäyttöinen ja turvaa puolen kilometrin ohjausetäisyyden poikkeaman ollessa korkeintaan 3 cm." Tämä asiantuntijalausunto on annettu ankarien kokeilujen jälkeen. Niissä koje ohjasi tehokasta kaivinkonetta tämän luodessa valtakanavaa.

. . .Suota kaivoi samanaikaisesti useita koneita. Ne milloin vajosivat, milloin taas kallistuivat — vain yksi pysyi vakaana ja eteni tasaisesti, jättäen jälkeensä ihanteellisen suoran ojan. Sen liikettä ohjasi herkeämättä PUL-3. Koje toimii jopa 700 metrin etäisyydestä niin hyvällä kuin huonollakin säällä, eikä auringonvalo häiritse sädettä.

Kastelukanavia kaivettaessa saavutetaan vielä suurempi tarkkuus, koska kone on hietikossa vakaampi kuin suolla. PUL:in ansiosta maankaivukoneet voivat täällä toimia nopeammin. On helppo käsittää, kuinka tärkeää se on nykyään, jolloin suoritetaan suurisuuntaisia kuivatus- ja kastelutöitä.

Professori Zuckermanin kojetta voidaan käyttää muihinkin tarkoituksiin. Niinpä radantasoituskonetta ohjatessaan PUL turvaa korkean tarkkuuden: se tekee korkeintaan millimetrin virheen 100—150 metrillä. Tällaista poikkeamaa ei voida edes havaita muulla kuin itsellään PUL:illa.

Professori S. Zuckerman ja hänen kollegansa suunnittelevat nyt kojeen uusia muunnelmia tunnelinlouhintakoneita sekä ylitarkkoja höylä- ja työstökoneita varten.

Teksti ja kuvat A. MIRANSKI.

PUL-5-kojetta kokeillaan uuden pikaraiteen rakennustöissä rautatielinjalla Leningrad—Helsinki.

Tällainen on rakenteeltaan PUL:in valonheittimen säilä alkuvaiheessa. Loitotessaan valoläikät muuttuvat ympyräksi, joka on jakautunut vaakatasossa tarkasti punaiseksi ja siniseksi puolikkaaksi.

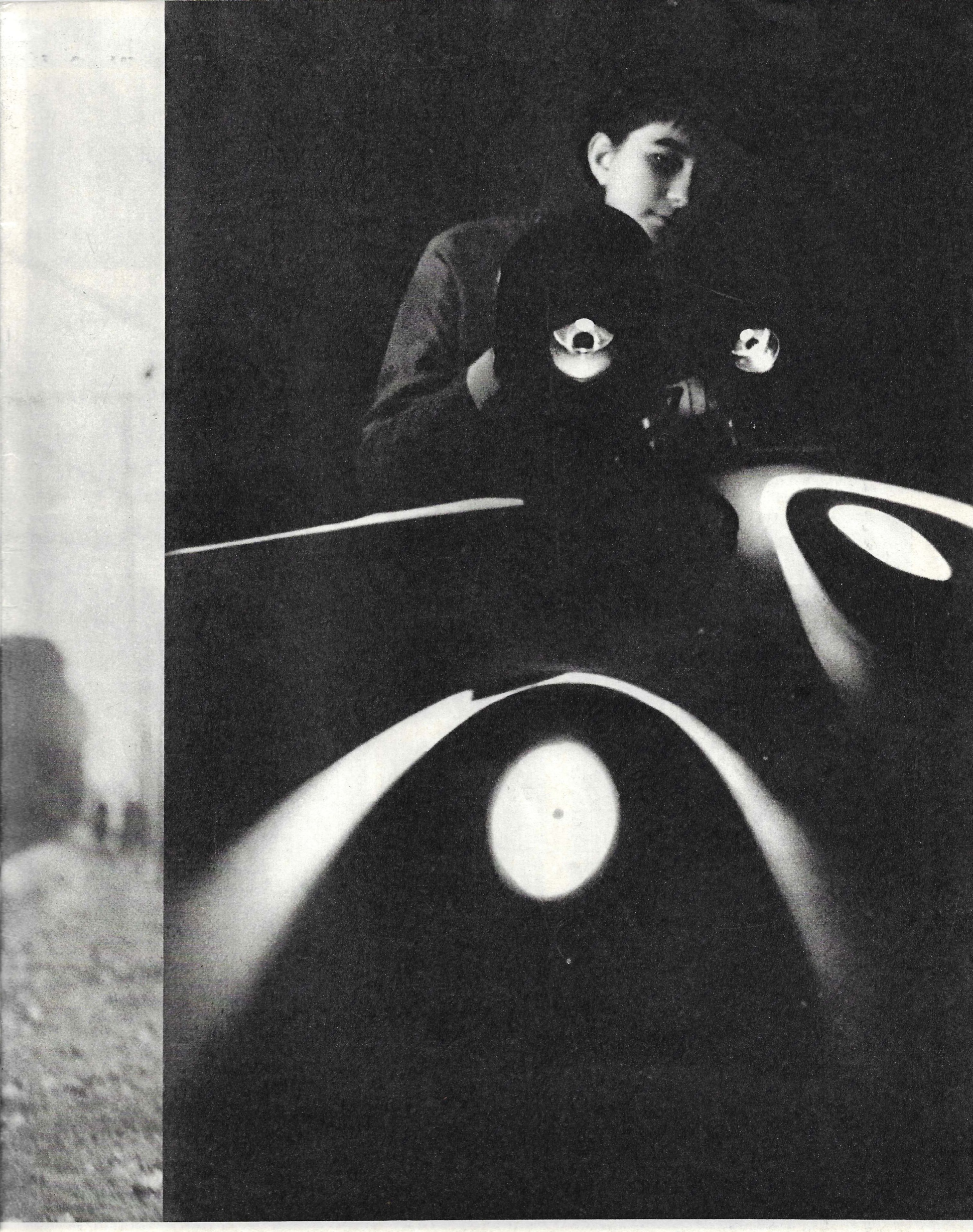

Kuusi vuotta sitten oli nykyisen Volžskin kaupungin paikalla autio kenttä. Nyt se on Volgogradin alueen suurimpia teollisuuskeskuksia. Sinne on rakennettu kemian teollisuuden laitoksia, joihin kuuluu mm. autonrengas-, kautsu- ja asbestivalmistetehdas, rengaskorjaamo sekä orgaanisen synteesin laitos. Niiden tuotteita viedään moniin maihin. Kemian teollisuuden jättiläinen laajenee jatkuvasti. K u v a s s a uusia tuotantolaitteita.

Neuvostoliittolaiset "Kometa"-tyyppiset kantotaso-merialukset ovat mukavia ja nopeakulkuisia. Niitä liikennöi monilla matkustajalinjoilla. Hiljattain amerikkalainen "Satra Corporation" -yhtiö osti Neuvostoliitosta kaksi 100-paikkaista "Kometa" -tyyppistä alusta ja kymmenen 6-paikkaista kantotasovenettä. Sopimuksen allekirjoittaneen yhtiön edustajat lausuivat aikovansa ostaa Neuvostoliitosta vielä 40 kantotasovenettä. K u v a s s a moottorialus "Kometa".

Moskovasta tuotiin hiljan Alma-Atan eläintarhalle Karat-niminen norsu. Sen etu- ja takajalkaan pantiin ketju, jonka päät kiinnitettiin vuorostaan kuorma-autoihin. Norsu käveli rauhallisesti katua, kun ketju irtosi toisesta jalasta. Karat yritti vapauttaa toisenkin jalan, mutta tuloksetta. Se kimpaantui ja kaatoi toisen kuorma-auton ja rikkoi sen korin. Norsu raivosi, kunnes se saatiin saarrettua teräsbetonilaattoja kuljettaneilla perävaunuilla. Niiden keskellä se saatettiin eläintarhaan.

Dokumenttielokuvien valmistajana tunnettu ranskalainen ohjaaja Frédéric Rossif on ryhtynyt valmistamaan täysmittaista elokuvaa, jonka aiheena on Venäjän sosialistinen vallankumous. Hänen työryhmänsä, joka on käynyt Moskovassa, on jo suorittanut kuvauksia mm. Kremlin varushuoneessa, missä säilytetään historiallisia kalleuksia. Tekijän kertoman mukaan elokuva valmistuu kuluvan vuoden toukokuussa. K u v a s s a F. Rossif Varushuoneessa.

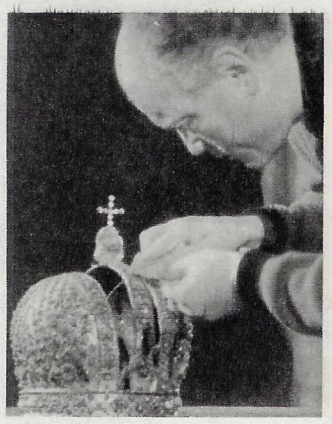

Moskovan Toinen kellotehdas on ryhtynyt tuottamaan eräitä uutuuksia. Niille on tunnusomaista erittäin tarkka käynti ja entistä pitempi veto. Niinpä miesten rannekello vedetään kerran kahdessa vuorokaudessa. Kun "Slava"-merkkiseen elektroni-herätyskelloon kytketään taskulampun paristo muutamaksi minuutiksi, niin kello käy kokonaisen vuoden. K u v a s s a uusia elektroni-herätyskelloja.

Suunniteltavan rakenteen vaatimukset kirjoitetaan korttiin, jonka sitten käsittelee laskukone. Se merkitsee tulevan rakenteen kaikki arvot koodina reikänauhalle. Nauha syötetään valko-venäläisten tiedemiesten rakentamaan piirustusautomaattiin, jonka näemme oheisessa k u v a s s a. Se piirtää tavalliselle tai kuultopaperille tussilla tai kynällä seikkaperäisen piirustuksen mistä rakenteesta hyvänsä. Täten piirustus saadaan valmiiksi noin 400 kertaa nopeammin kuin tavallisin menetelmin.

Tällaiselta näyttää Leningradin kaupunkineuvoston hyväksymä uusi rintamerkki. Sillä palkitaan henkilöitä, jotka kunnostautuvat katujen, aukioiden, pihojen, rantojen ja viheristutusten huollossa sekä Leningradin ainutlaatuisten rakennusten ja muistomerkkien samoin kuin nykyaikaistenkin asuintalojen ja julkisten rakennusten suojelussa.

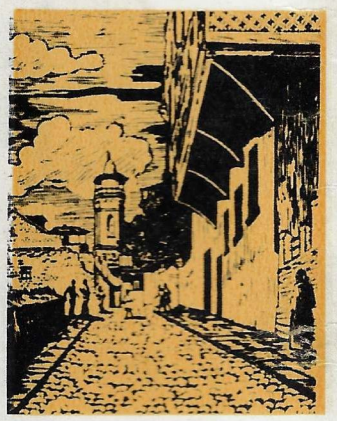

Turkmenialainen kolhoositalonpoika Lalyk Hanov lahjoitti toisen maailmansodan aikana säästönsä panssarivaunun rakentamiseen. Kiitokseksi panssarijoukkojen marsalkka P. S. Rybalko lahjoitti kolhoosilaiselle panssarivaunun pienoismallin. Lalyk Hanov säilytti lahjaa kotonaan yli 20 vuotta. Hiljattain iäkäs kolhoosilainen luovutti sen Turkmenian historialliseen museoon.

Lasten taidekasvatukseen innostunut näyttelijätär Ona Gerasimene on perustanut Šauliaihin (Liettua) harrastelijoiden balettistudion. Se on ehtinyt saavuttaa suurta suosiota. Siellä harrastelee 60 lasta. He esittävät omia tanssisikermiä ja -näytelmiä. Kaksitoista tästä studiosta valmistunutta tyttöä on hyväksytty ammattitanssijoita kasvattavaan balettiopistoon. K u v a s s a Šauliain pienimmät tanssijattaret harjoitustunnilla.

On valmisteilla eläinfilmi, jossa tulevat näyttelemään leijonanpoikaset Malgaš, Rem ja Monta. Leningradin eläintarhan virkailijat sanovat, että kyseisillä leijonanpoikasilla on näyttelemi-nen "veressä", sillä niiden setä, 8-vuotias Vaska on esiintynyt jo neljässä elokuvassa. Poikasten emo kuoli niiden ollessa aivan pieniä. Eläintarhan virkailijat ruokkivat kolmosia silloin joka kahden tunnin kuluttua, joten ne ovat pienestä pitäen tottuneet ihmisiin.

Ukrainalaisen Hortitsan kylän asukkaalta Z. Grafskajalta hukkui jokin aika sitten kultasormus. Kohta hävisi sormus samalla tavalla naapurilta. Syylliseksi varkauteen epäiltiin varista. Tarkastaakseen olettamuksen ihmiset panivat ikkunan laudalle kiiltävän napin. Ei tarvinnut odottaa kauan: varis kaappasi napin, lensi tuokiossa tiehensä ja heitti saaliinsa vesityynyyriin. Sieltä löytyivät myös kaksi kadonnutta kultasormusta.

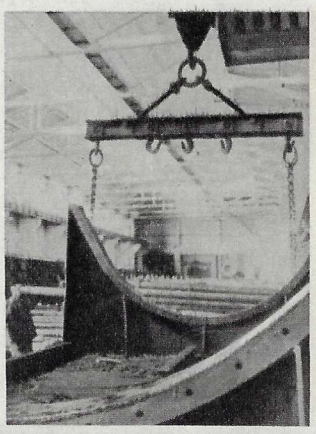

Volgogradin "Krasnyi Oktjabr" -tehtaalla on valmistunut Neuvostoliiton suurin teräksen lämpökäsittelyosasto. Siellä toimii mm. taajajaksovirralla terästä käsittelevä automaattilaite. On käynnistetty myös uuni metallin hehkuttamiseksi suojakaasussa, minkä ansiosta teräs ei hilseile. K u v a s s a uuden lämpökäsittelyosaston eräs lohko.

VÄHÄN KAIKKEA

VÄHÄN KAIKKEA

VÄHÄN KAIKKEA

Tatarilaisen Atamyšin kylän kolhoosilaiset olivat päättäneet täyttää erään rotkon. Puskutraktorin levy pureutui maahan ja myllersi esille ison laatikon. Lahot laudat hajosivat ja esille tuli röykkiö vanhoja vaskirahoja. Niitä kertyi viisi säkillistä eli 520 kiloa. Vanhat muistavat että paikalla oli asunut ennen hyvin saita mylläri. Hän oli ilmeisesti kätkenyt rahat. Vanhat rahat, jotka ovat peräisin 1700- ja 1800-luvulta, on luovutettu Kasaanin museoon.

Moldavialainen talonpoikaistytttö Maria Biešu oli aluksi maatöissä. Hänellä oli hyvä lauluääni ja niinpä hän pyrki ja pääsi konservatorioon ja hänestä tuli Moldavian oopperan johtava solisti. Maria Biešu on esiintynyt suurella menestyksellä Neuvostoliiton eri kaupungeissa, Italian kuulussa La Scalassa ja Moskovan kansainvälisissä Tšaikovski-kilpailuissa.

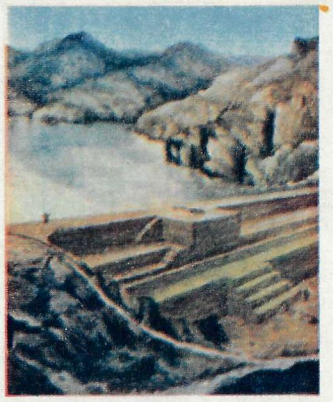

Muinaisen historioitsijan Hafiz ben-Buharan teoksissa on mainita suurenmoisesta padosta, joka oli aikoinaan ollut Nuratin vuoristossa. Uzbekkilaiset arkeologit ovat löytäneet sen lietteen alta. Siinä on ollut hyvin monimutkainen vedensäännöstelyjärjestelmä. Insinöörit ovat todenneet muinaisten rakentajien valinneen padon paikan Aktšab-sai-joelle taitavasti. Se on päätetty rakentaa uudelleen. Oheen kuvattu akvarellisommitelma antaa käsityksen muinaisesta padosta.

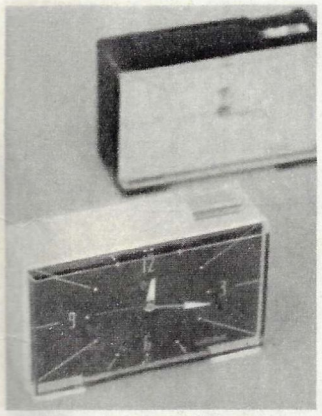

Hiljattain perustettu Turkmenian historian ja kulttuurin muistomerkkien suojeluyhdistys on ryhtynyt julkaisemaan aikakauslehteä "Turkmenistanin muistomerkit". Näemme kuvassa julkaisun ensimmäisen numeron, joka on painettu venäjän ja turkmenian kielellä sekä varustettu lyhyin englanninkielisin selostein. Lehti on tarkoitettu seudun historiasta kiinnostuneelle lukijapiirille.

Ensimmäisen maailmansodan aikana Tagavartin kylän (Azerbaidžan) asukas Tsatur Sarkisjan haavoittui lonkkaan. Kuula juuttui kudoksiin. Haava kasvoi umpeen ja talonpoika unohti haavoittumisensa. Hiljattain hän tunsi äkkiä kovaa kipua oikeassa jalassaan. 70-vuotiaan potilaan tutkineet lääkärit olettivat kuulan siirtyneen paikoiltaan. Leikkaus vahvisti olettamuksen. Kuula poistettiin.

Gruusian SNTL:n ansioitunutta taidemaalaria Vladimir Kutateladzea on jo monta vuotta kiinnostanut Tbilisi, sen kauniit näkymät, sen vanhat ja nykyaikaiset rakennuskompleksit, sen valtaväylät, sen juhla ja arki. Parhaillaan valmistellaan painoon hänen Tbilisi-aiheista estampesarjaansa. Siitä tulee hyvä muisto kaupungin asukkaille ja matkailijoille. Oheinen näyte esittää vanhaa Tbilisiä.

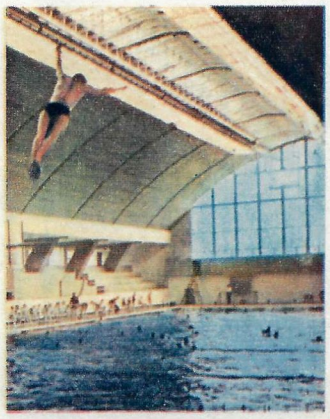

Tallinnaan on rakennettu Itämeren tasavaltojen suurin uimahalli. Siinä käy päivittäin 2 000 henkeä. Heidän käytettävissään on kahdeksan 50 metrin pituista rataa ja kaksi ponnahduslautatornia. Pienokaisia varten on oma 22 neliömetrin kokoinen allas. Katsomoissa on 1 200 paikkaa. Uimalassa on pidetty jo kansainvälisiäkin kilpailuja.

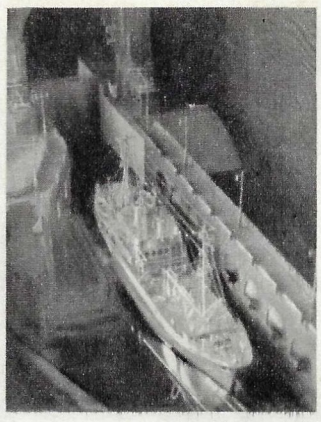

Volgan-Donin kanavan laivasulun pienoismallin, jonka näemme kuvassa, on valmistanut Volgogradin laivatelakan asennusmies Vladimir Štšerbakov. Tämä alumiinista ja muovista tehty malli on hyväksytty kotiseutumuseon pysyväksi näyteesineeksi. Museon pyynnöstä nuori taituri on valmistanut muitakin pienoismalleja — joukossa on Volgogradin laivarakennusteollisuuden uutuudet, valtameritroolari ja itsepurkautuva proomu.

Tallinnassa on aloitettu 49-metrisen tykkitornin entistäminen. Tämä, yli 500 vuotta sitten rakennettu torni oli aikanaan Itämerenmaiden suurin. Se on arvokas rakennustaiteellinen muistomerkki. Lähes neljän metrin paksuiset liuskakivimuurit vahvistetaan. Sisustetaan uudestaan myös sisätilat, minne tulee Tallinnan rakennusnäyttely.

Dagestanissa on aloitettu Sulak-joen ja Mahatškalan välisen vesijohdon rakennustyöt. Siitä tulee Pohjois-Kaukasian huomattavin. Sulakin vuoristojoesta tullaan toimittamaan putkijohtoa pitkin päivittäin 100 000 m^3 puhdistettua vettä eli kolme kertaa enemmän kuin Dagestanin ASNT:n pääkaupunki Mahatškala käyttää nykyään. Samalla rakentajat johtavat putken Kaspiiskiin, joka myöskin kokee vesipulaa. Vesijohto valmistuu 1968.

350 elävää merirapua on varta vasten laitetussa vaunussa suorittanut matkan Kaukoidästä Murmanskiin. Siellä ne siirrettiin moottorilaivaan ja laskettiin Barentsin mereen. Rapujen ikä on 6—17 vuotta. Murmanskin tiedemiesten tutkimukset ovat osoittaneet merirapujen kotiutuvan Pohjolaan hyvin. Niitä on ennen toimitettu pieninä erinä, mutta näin joukkoluontoinen siirto on suoritettu ensi kerran.

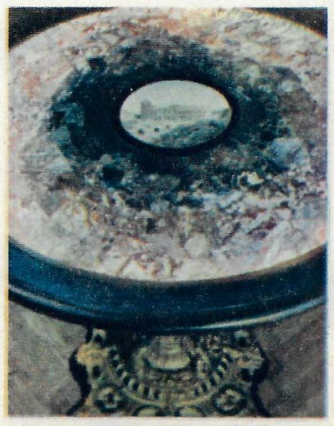

Tbilisissä asuva Bronislav Gokieli on sukuperinnettä noudattaen kerännyt antikvaariesineitä 60 vuotta. Hiljattain hän lahjoitti useita eri vuosisadoilta peräisin olevia arvokkaita maalauksia ja esineitä Gruusian historiallis-kansatieteell i s e e n museoon. K u v a s s a eräs lahjoista, firenzeläisten mestareiden 1700-luvulla valmistama pöytä.

Kolomenskojen kartano-museossa Moskovan lähistöllä on avattu muinaisten venäläisten takomatuotteiden näyttely. Esillä on mitä erilaisimpia esineitä: kiinnikkeitä, ristikoita, vantaita, tuuliviirejä, lukkoja, saranoita, avaimia, ketjuja ja jopa kokonaisia rautaportteja. Yksinkertaisilla työkaluilla sepät olivat valmistaneet ihmeellisen monimutkaisia ja kauniita esineitä. K u v a s s a osa 1600-luvulla taottua rautaista tuuliviiriä, joka kuvaa pensaassa istuvia lintuja.

VÄHÄN KAIKKEA

VÄHÄN KAIKKEA

MITÄ TE AIKUISET AJATTELETTE

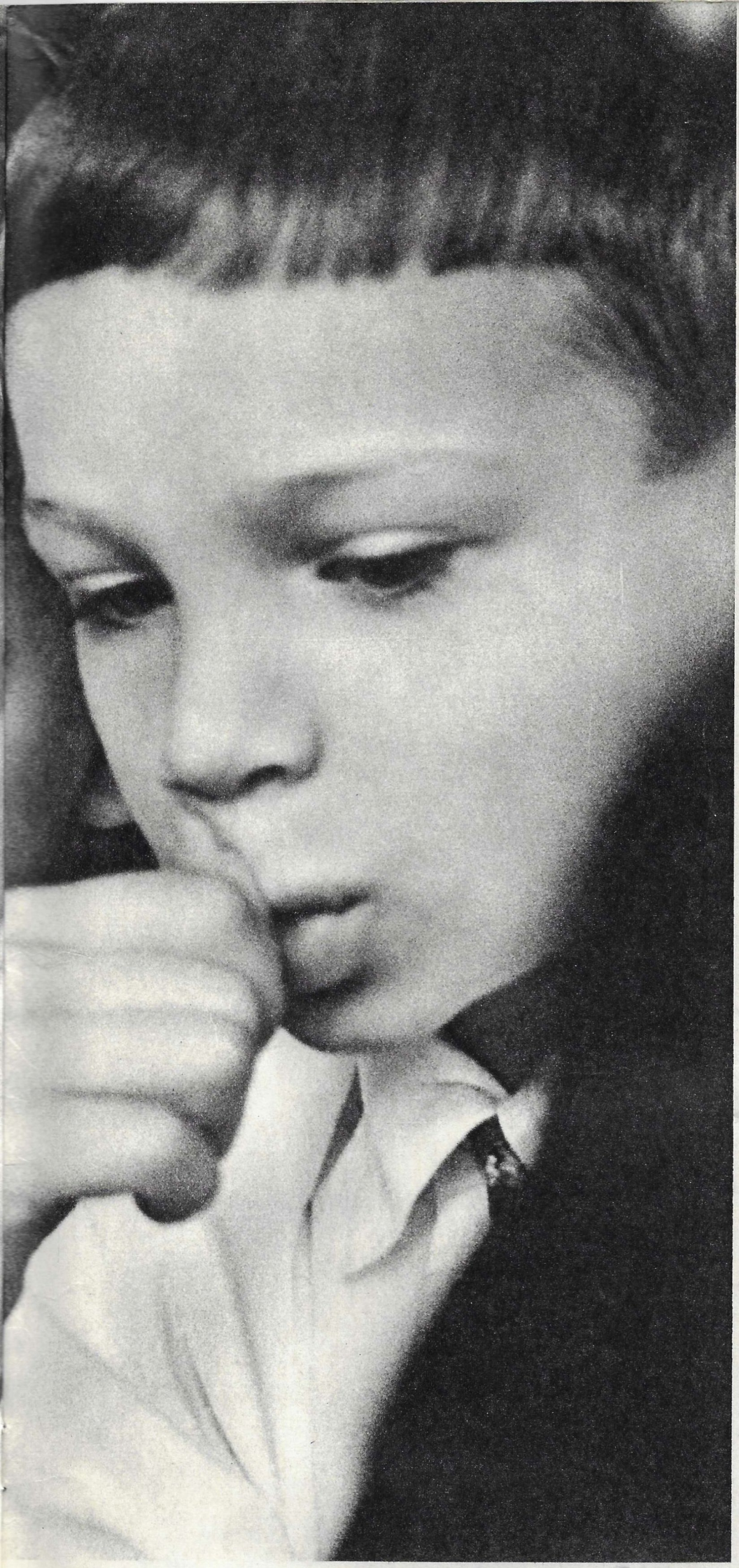

Kuvat A. PTITSYN.

MEISTÄ?

Noin viidesosa maapallon väestöä, lähes 600 miljoonaa henkeä, ei ole täyttänyt vielä 7 vuotta. Heidät on uskottu äitien, isien, mummojen sekä lastenseimien ja -tarhojen kasvattajien huostaan. Mutta kohta he itse ottavat käsiinsä maailman kohtalon. Heidät on valmistettava siihen. Kuinka?

Saadaksemme vastauksen tähän kävimme laitoksessa, joka tutkii alle 7-vuotiaiden lasten kasvatukseen liittyviä ongelmia, nimittäin Kasvatusopillisen akatemian esikoulukasvatusinstituutissa. Kolme sitä ennen kuulemaamme repliikkiä ohjasivat keskustelumme siellä määrättyyn suuntaan. Nuo repliikit olivat —

ENSIMMÄINEN:

— Esikoulukasvatuksen instituuttiko? epäluuloisesti sanoi eräs tuntemani kokenut mummo. — Kuka sitä tarvitsee? Olen jumalan kiitos kasvattanut jo lastenlapsetkin isoiksi tarvitsematta tiedettä. . .

TOINEN:

— Ja mitä sinäkin lastentarhalla teet, iäkäs hoitaja jutteli paheksuvasti lastentarhassa eräälle nuorelle äidille. — Olethan unohtanut kuinka kengätkin pannaan pojalle jalkaan. . . Ihan kuin et olisikaan äiti. . .

KOLMAS:

— Haluatko leikkiä kanssamme? 4-vuotias Vovka kysyi lastentarhassa reportteriltamme. — Annan sinulle kuutiot ja kuorma-auton, ja sinä anna minulle nuo, — poika näytti kameroiden objektiiveja. — Etkö halua? hän hämmästyi. Ja lisäsi: — Sinä olet varmaan ahne, oletko? Meillä täällä lapset eivät ole sellaisia.

Niin uskomatonta kuin lieneekin, mutta kokeneen mummon mielipidettä kannattavat usein täysin nykyaikaiset isät ja äidit. He ehkä olettavat, että rakastava sydän pystyy korvaamaan alkeellisimmat tiedot lasten psykologiasta? Tai ehkä he luulevat voivansa itse korvata pojalleen tai tyttärelleen samanikäisten lasten seuran sekä oikealle kehitykselle ja kasvatukselle välttämättömän ympäristön? Tällainen patriarkaalinen asennoituminen kasvatusongelmaan oli tosin ymmärrettävissä etäisinä aikoina, jolloin ihminen vasta alkoi tiedostaa ympäröivää maailmaa eikä tiennyt itsestään mitään, mutta nyt. . .

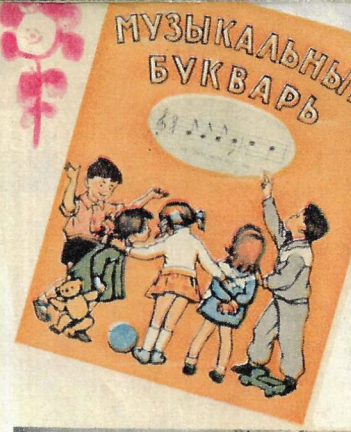

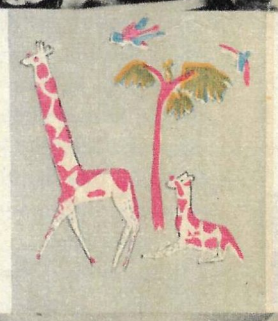

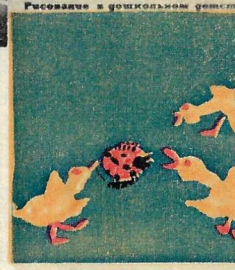

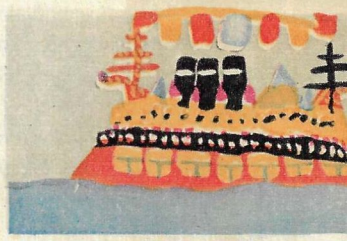

Kasvatuksen palvelukseen asetetaan kaikki: musiikki, piirustus, tanssi, hauskat tehtävät. Tutkimuksia suoritetaan riemukkaiden leikkien ja vapaan harrastelun aikana. Tutkimuksen tuloksena syntyy kirjoja, joissa nähdään esim. erinomaisia lasten piirroksia.

MITÄ TE AIKUISET AJATTELETTE MEISTÄ?

Milloin lapsi alkaa tajuta värin, muodot, sommitelman ja perspektiivin? Kuinka hän omaksuu maalaustaiteen aakkoset? Taidekasvatuksen laboratoriossa voidaan antaa tieteellisesti perustellut vastaukset ja suositukset lastentarhojen työntekijöille (valokuva vasemmalla).

Alla olevassa fotogrammissa on vaiheita toisen laboratorion tutkimuksista. Siellä tutkitaan ystävällisyyttä, toverillista avuliaisuutta, kärsivällisyyttä ja työteliäisyyttä. Kuvat on otettu piilokameralla. Mikään ei häirinnyt lapsia tehtävän täyttämisessä. . .

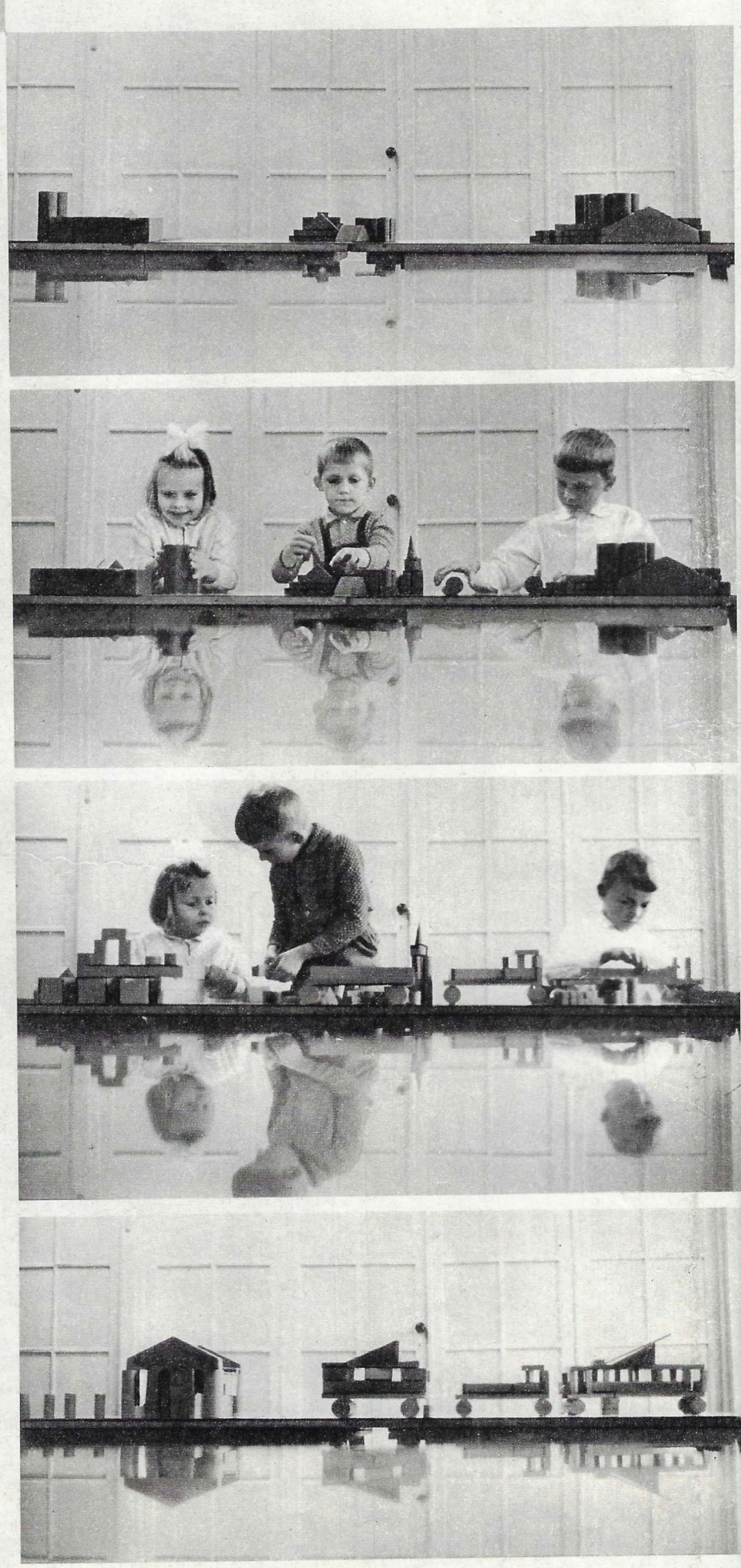

Jo 1600-luvulla tšekkiläinen tiedemies Amos Comenius pani alulle opin varhaiskasvatuksesta. Se ohjasi opettajia ja vanhempia kasvattamaan toimintakykyisiä, sivistyneitä, rehellisiä ja aloitteellisia ihmisiä. Sen vuoksi ei ole ihmeteltävää, että Comenius ja hänen aattensa saavuttivat niin laajaa suosiota.

Suuren tšekkiläisen tiedemiehen ajoista on kulunut vuosisatoja joiden aikana on tapahtunut ripeää kehitystä kaikilla aloilla. Ihmiskunta on arvostanut tieteellisen suhtautumisen kasvatusongelmiin. Sosialistisissa maissa asiaa pidetään ensiarvoisen tärkeänä.

Neuvostoliiton lastenseimissä ja -tarhoissa saa kasvatusta noin 8 miljoonaa lasta. Yli 3 vuoden ikäisiä lapsia kasvattaa 450 000 opettajaa. Tällaiset mittasuhteet ja tehtävät vaativat harkitusti perusteltua ja tieteellistä suhtautumista kasvatukseen. Ja tietysti kiintymystä tehtävään sekä lapsiin, — siinä mummo on oikeassa.

Neuvostoliitossa syntyy paljon uusia kaupunkeja, joissa on pelkkää nuorta väestöä ilman mummoja ja vaareja. Siksi lastentarhojen perustaminen ja lasten kasvattaminen yhteiskunnan toimesta on oloissamme erikoisen tärkeää. Otettakoon huomioon, että useimmiten nuoria vanhempia johdattaa suhteessaan lapsiin enemmän rakkaus kuin kasvatusopin tuntemus.

Tämä ei kuitenkaan merkitse, että valtion kustantaman esikoulukasvatuksen enempää kuin koulukasvatuksenkaan tulisi korvata perhe. Päinvaston, se perustuu nimenomaan kasvattajien ja vanhempien yhteistyöhön, keskinäiseen tietojen vaihtoon lapsista. Kun opettaja **hallitsee** lapsen ajatusmaailmaa, niin äiti **tuntee** sen kohta.

Valitettavasti eräät nuoret äidit ja isät, jotka seuraavat ihastuneina, mitä kasvatus lastentarhassa antaa heidän pienokaisilleen, ovat itse asiassa taipuvaisia vähentämään oman persoonallisuutensa vaikutusta. Esikoulukasvatusta tutkivan instituutin toiminta tähtää tieteellisesti perusteltujen kasvatusmenetelmien antamiseen myös vanhemmille — eikä vain opettajille. Instituutin tiedemiehet tekevät kymmenittäin kirjoja ja kirjasia — alkaen musiikkiaapisesta ja psykologian oppikirjasta ja päätyen tutkimuksiin esikoululaisten ruumiillisesta, taiteellisesta ja siveellisestä kasvatuksesta, he laativat satoja kirjoituksia lehtiin ja aikakausjulkaisuihin, ovat kanssakäymisessä lastentarhojen työntekijöiden kanssa, antavat heille käytännöllistä apua, pitävät esitelmiä jne., tässä epätäydellinen luettelo heidän työstään.

Instituutin psykologit, pedagogit, muusikot, taiteilijat ja leikkikaluntuntijat selvittelevät varhaisessa esikouluiässä olevien lasten kasvatuksen, opetusopin, taidekoulutuksen, psykofysiologian ja moraalikäsitteiden muovautumisen ongelmia.

Tätä kaikkea ei tehdä yksinomaan laboratorioissa, vaan se tapahtuu pääasiassa "kenttätyönä", kokeellisissa ja muissa lastentarhoissa. Kokeilut koskevat satoja lapsia, tiedot käsitellään ja eritellään tarkoin ja ne vievät useinkin hyvin mielenkiintoisiin johtopäätöksiin. Mainittakoon tässä eräs. Instituutti keräsi useita satoja luonnekuvauksia Saratovin, Kalugan ja Tulan alueen, Krasnojarskin aluepiirin ja Kaukoidän lastentarhojen kasvateista. Tarkoituksena oli määritellä, mikä ilahduttaa kasvattajia esikoululaisten käytöksessä, mikä herättää levottomuutta ja tyytymättömyyttä. Tulos: vain 15 prosenttia lapsista on epätoverillisia suhteissaan, välinpitämättömiä toisia kohtaan, epäystävällisiä ja turhamaisia. 85 prosenttia lapsista tyydyttää kasvattajia käytökseltään, tavoiltaan ja luonteenmuodostukseltaan. Lastemme hyviä ominaisuuksia on tietysti vahvistettava ja kehitettävä, mutta kokonaisuudessa ihmiskunnalle kasvaa heistä hyviä jälkipolvia. Meidän tehtävämme on auttaa heitä muodostumaan todella kunnon ihmisiksi.

Tällaisten kokeilujen ja tutkimusten perusteella on voitu laatia "Lastentarhan kasvatusohjelma", jonka opetusministeriö on jo hyväksynyt. Se on suosituskokoelma lasten kasvatuksesta ja samalla ensimmäinen vakava yritys perustella tieteellisesti ja esittää tiivistetysti kasvatusprosessin sisältö varhais- ja esikouluiän kaikissa vaiheissa. Tämän laajan tieteellisen ohjelman pohjalla voidaan ottaa huomioon luonteiden, mielenlaadun, kotikasvatuksen ja kotiolojen erilaisuus.

Tuo ohjelma on tietenkin kaukana kaavamaisuudesta. Tiedemiesten tutkimukset tuovat jatkuvasti uutta sekä kasvatusoppiin että ohjelmaan.

I. LEONIDOV.

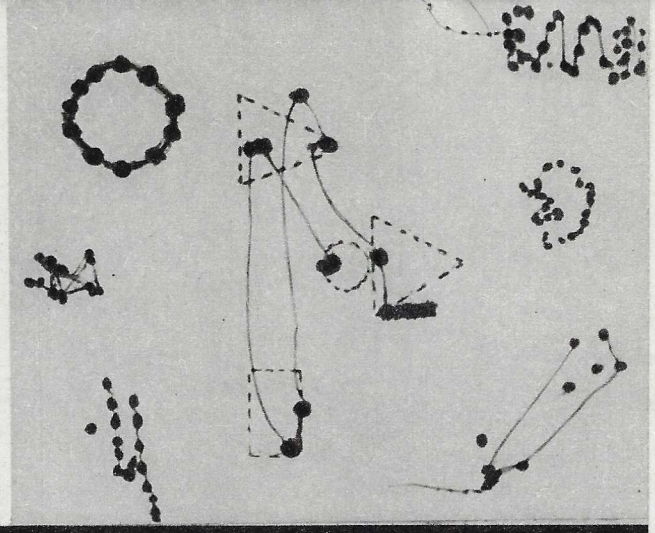

Psykofysiologian laboratoriossa (alla) tutkitaan vastaanottavuuden psykologiaa. Miten lapsi tarkastelee erilaisia geometrisiä kuvioita? Kuinka silmä liikkuu silloin? Erikoiskojeilla ja menetelmillä saadaan vastaus moniin vaikeisiin kysymyksiin.

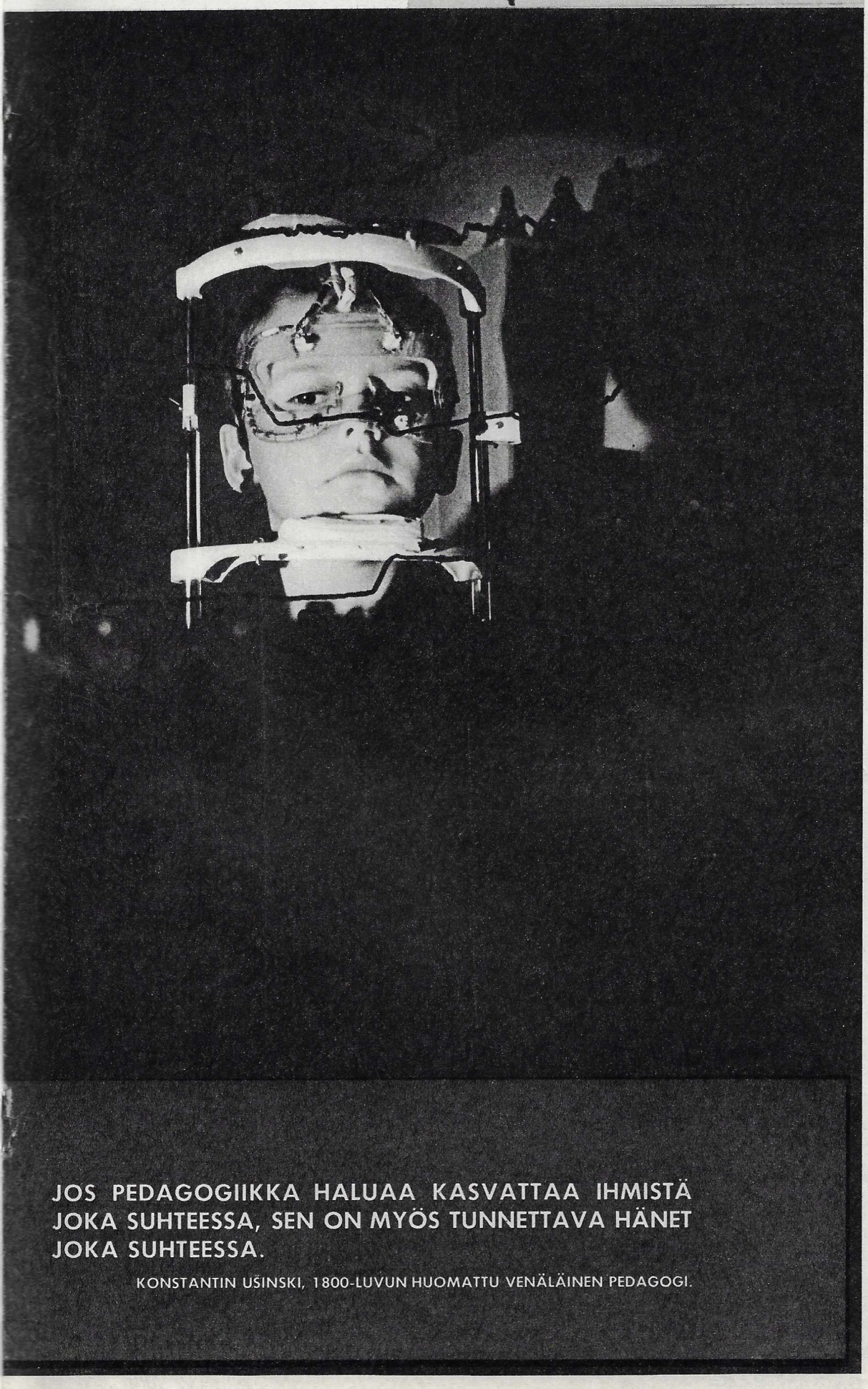

JOS PEDAGOGIIKKA HALUAA KASVATTAA IHMISTÄ JOKA SUHTEESSA, SEN ON MYÖS TUNNETTAVA HÄNET JOKA SUHTEESSA.

KONSTANTIN UŠINSKI, 1800-LUVUN HUOMATTU VENÄLÄINEN PEDAGOGI.

"TATŠANKA"

Näemme auringon polttaman pölyisen aron, jonka yllä kohoaa niinikään pölyinen, ruudinsavuinen taivas. Ja ikäänkuin tämän aron uumenista ilmestyneenä ohitsemme kirmaltaa kansalaissotamme symbooli — konekiväärikärryt — "tatšanka".

Nyt on vaikea sanoa missä ja milloin ensimmäiset tällaiset tulikärryt "keksittiin", kuka ensimmäisenä huomasi sijoittaa konekiväärin hevosrattaille ja panna se ratsueskadroonan lisäkkeeksi. Ensimmäisen ratsuarmeijan komentaja Semjon Budjonnyi muistelee, että jo vuoden 1918 keväällä punaiset sissijoukot käyttivät Donilla tällaisia kärryjä taisteluissaan valkokasakoita vastaan. "Ne ottivat asemat vinoittain. Sijoittuen valkoisten sivustalle toinen tatšanka tulitti vastustajan rivistöjä toisen samanaikaisesti siirtyessä uuteen paikkaan ja avatessa tulen ennen kuin toinen konekivääri ehti lopettaa." Näin muistelee armeijan komentaja.

Konekiväärikärryt liitetään nykyisin erottamattomasti Ensimmäisen ratsuarmeijan vaiheisiin. Maamme etevimpiin taistelumaalareihin luettava Mitrofan Grekov on nimennyt erään taulunsa yksinkertaisesti "Tatšanka", ja pidetään ilman muuta selviönä, että kyseessä ovat Budjonnyin kärryt.

Ystävät kertovat Grekovin olleen aina vaiti 20-luvun kiivaissa taiteilijakokouksissa, missä väiteltiin millaista vallankumouksellisen taiteen tuli olla. Aikansa istuttuaan ja vaiettuaan hän oli mielipidettään lausumatta poistunut ateljeehensa. Hän oli pyrkinyt kertomaan maalauksissaan kansalaissodan myrskystä siten, että sen taisteluiden ja urotekojen kuuma hengitys olisi välittynyt tauluista suoraan katsojiin.

Jo ensimmäisiin maalauksiinsa kuuluneessa "Budjonnyin joukkoihin" hän loihti eteemme päivänpolttaman rannattoman aron ja kasakkaköyhälistön tyypillisen edustajan siirtymässä punaisten puolelle taistelemaan oikeuden ja totuuden puolesta. Mies on yksin keskellä aroa hevosen selässä ja ompelee lakkiinsa kömpelösti punaista nauhaa.

Kahta vuotta myöhemmin Grekov maalasi "Tatšankan". Valitessaan nämä vallankumouksen vankkurit taulunsa sankariksi hän pyrki niiden lentoisan riennon avulla ilmentämään taistelun tuoksinaa ja vallankumouksen voittokulkua.

Kun katselee tätä Grekovin taulua, käsittää helposti, miksi näistä konekiväärikärryistä syntyi myös niin siivekkäitä lauluja: nuo kärryt olivat itsessään kuin vallankumoussodan laulu.

Mitrofan Grekov

"TATŠANKA"

1923.

Tretjakovin galleria, Moskova.

NAPASEUDUN LEIJONAT

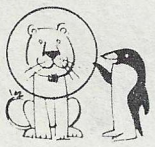

Rostovilainen sirkusleijona synnytti viime vuonna kiertueella ollessaan poikasen. Tämä tapahtui kaukana napapiirin takana sijaitsevassa Uhtassa ja poikanen ristittiinkin syntymäpaikkansa mukaan Uhtaksi. Nyt Rostovin sirkuksessa on myös toinen ''arktinen'' leijonanpoika Vorkuta. Sekin on syntynyt ikiroudan alueella, tundralla sijaitsevassa Vorkutan kaupungissa.

VIHANNEKSIA PUISSA

Kurkkuja on totuttu kasvattamaan penkeissä ja kasvihuoneissa, muttei suinkaan puissa. Kaukasuksen rinteitä viljelevät gruusialaiset ovat nyt kumonneet tämän vanhan käytännön. He ovat kehittäneet köynnöskasvina elävän kurkkulajikkeen, jonka hedelmät kasvavat niin korkealla, että niitä poimittaessa on turvauduttava tikkaisiin.

MUISTOMERKKI MAMMUTILLE

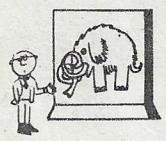

Se lienee laadussaan ainoa. Se sijaitsee Sumyn alueella lähellä Kulešovkan kylää. Muistolaattaan on kaiverrettu mammutin kuva sekä kirjoitus: ''Tältä paikalta löydettiin v. 1839 vedenpaisumuksen edeltä peräisin olevan mammutin luuranko''.

KOTTARAINEN PAPUKAIJANA

Vilnassa asuvan D. Grabauskenen pihalle on kotiutunut kottarainen, joka osaa ihmeellisesti matkia muiden eläinten ääniä. Niinpä se maukuu niin loistavasti, että kissat ovat kummissaan. Johtuneeko tämä kottaraisen matkimiskyky sitten pyrkimyksestä suojautua ikuiselta viholliselta — kissalta.

SYDÄN PANTU PAIKOILLEEN

Taškentissa hiljattain syntyneen tytön sydämen havaittiin sijaitsevan rintakehän yläosassa. Harvinaisen leikkauksen otti suorittaakseen professori Karim Tagirov. Se onnistui hyvin ja sydän sijoitettiin lailliselle paikalleen.

HIRVI SALAMETSÄSTÄJIEN RANKAISIJANA

Eräällä Leningradin lähellä sijaitsevalla saarella asustanut hirvi tuomitsi sitä ahdistelleet salametsästäjät vuorokauden vankeuteen asumattomalle saarelle. Suopunkiin joutunut eläin veti miesten veneen kivikkoon ja rikkoi sen. Lainrikkojat joutuivat jäiseen veteen ja uimalla pelastautumaan saareen, mistä metsästyksenvalvojien moottorivene korjasi heidät seuraavana päivänä.

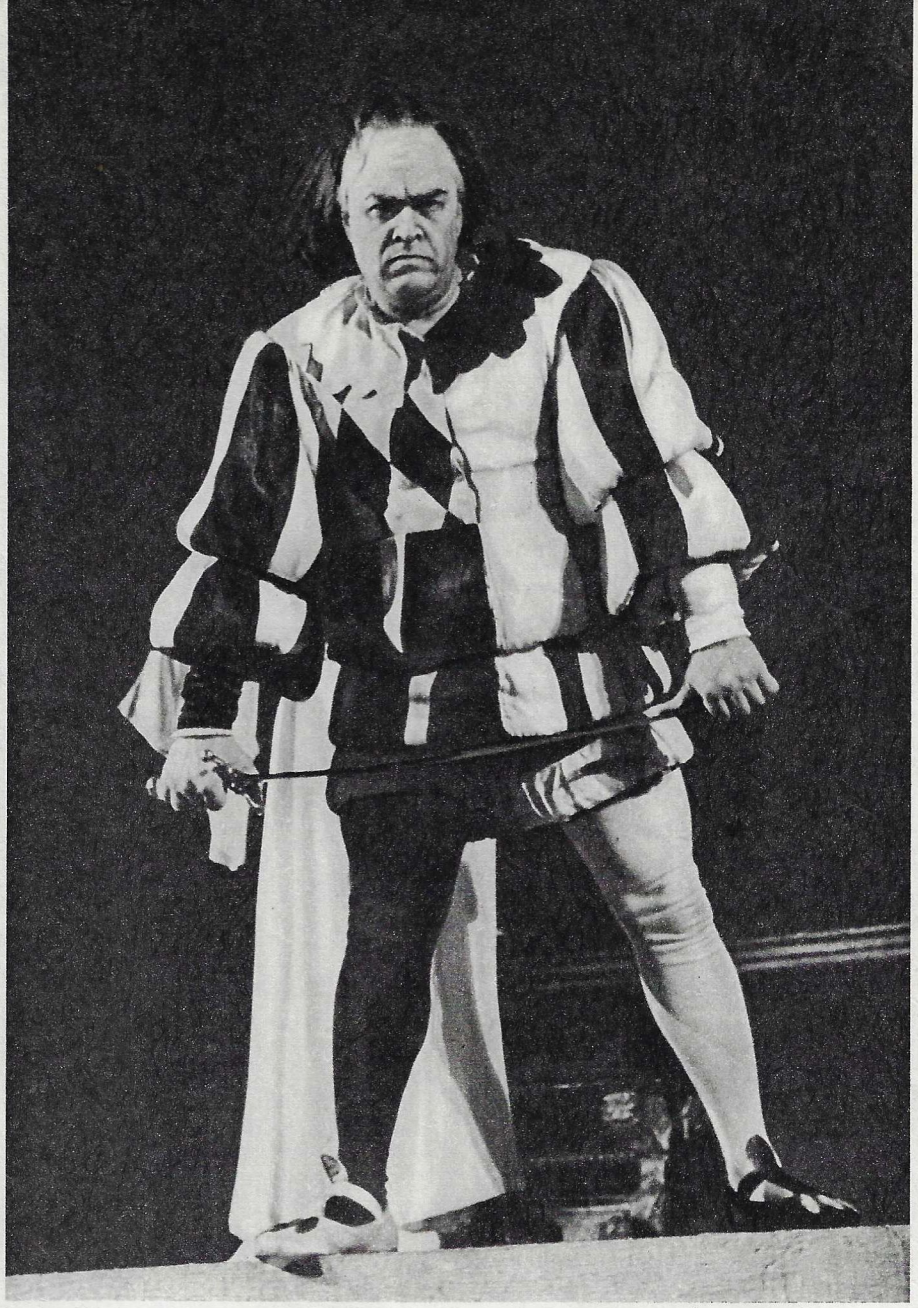

A. P. IVANOVEJA

Kuuden vuoden kuluttua

En osaa sanoa, kuinka sain ajatuksen palata tapaamaan ihmisiä, joihin lehtemme lukijat tutustuivat kuusi vuotta sitten. Ehkä se johtui lehtimiehen ammattimaisesta mielenkiinnosta tai vain inhimillisestä uteliaisuudesta aikaisemman selosteeni sankareita kohtaan.

Kuusi vuotta sitten otin Moskovan puhelinluettelon ja avasin sen levinneimmän sukunimen — Ivanovin — kohdalla ja otin summassa yhdeksän Ivanovia, joille tämän sukunimen ohella oli yhteistä nimikirjaimet — kaikki he olivat A. P. Ivanoveja.

Teksti ja kuvat J. HALIP.

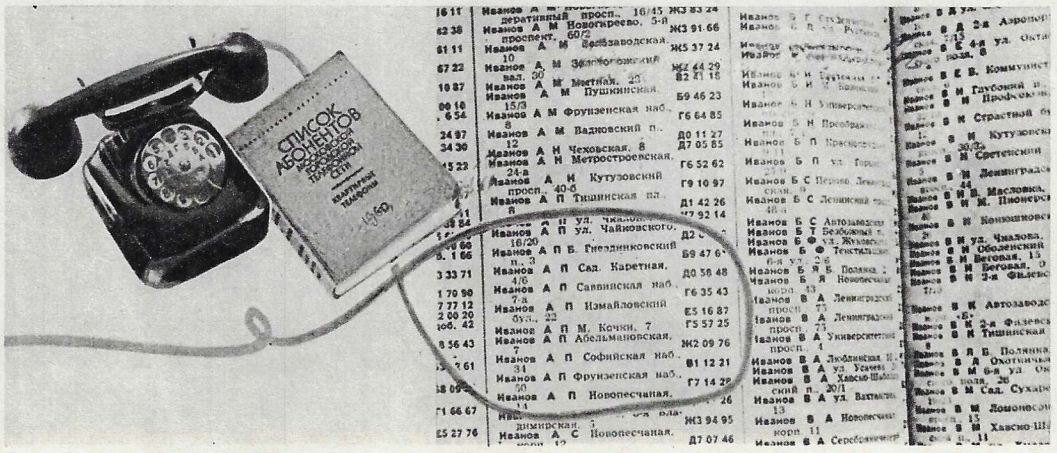

Oopperalaulaja Aleksei Petrovitš Ivanov ei ollut kotona eikä Suuressa teatterissa. Se oli ensimmäinen este, mihin törmäsin. Kansantaiteilija Ivanov oli kiertueella Kaukoidässä. Oli pakko rajoittua valokuvaan, missä näemme hänet Rigoletton osassa.

Nuorin Ivanov, Aleksei hänkin, oli silloin vajaan vuoden ikäinen, ja näimme hänet lastenvaunuissa. Nyt hän on "iso mies", joka itse jo vetää toisia.

Kuuden vuoden takainen kuva on muuttunut jo ryhmäkuvaksi. Tosin kaikki eivät siinä ole enää Ivanoveja (tytär, Nataša, on mennyt naimisiin). Mutta perheeseen on tullut tilalle kaksi Ivanovia: Anatoli-pojan vaimo Zoja ja heidän 5-vuotias tyttärensä Marina.

Aleksander Petrovitš Ivanovin entinen talo (Sofian rantakatu 34) on paikallaan, mutta Ivanov itse on muuttanut uuteen taloon Leningradin valtatielle. Tosin hän käy vielä joka päivä vanhassa talossaan, sillä hän työskentelee sen huoltoteknikkona, ja harrastaa metsästystä.

Kuusi vuotta sitten Aleksei Pavlovitš Ivanov työskenteli Kulkulaitosministeriössä. Silloin valokuvasin hänet lapsenlapsen syöttöpuuhissa. Nyt Ludmila Ivanova käy toista luokkaa ja isoisä on eläkkeellä.

A. P. IVANOVEJA

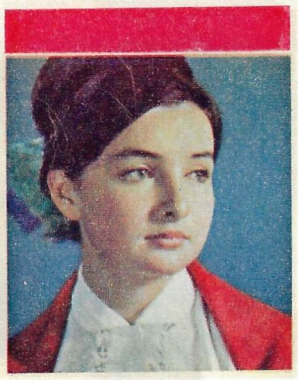

Valmistaessani ensimmäistä kuvaselostetta Ivanoveista 13-vuotias Tanja kävi keskikoulua ja harrasteli piirustusta. Nyt hän opiskelee Moskovan taideteollisuusopiston ensimmäisellä vuosikurssilla.

Jos olisin lähtenyt hiukan aikaisemmin etsiskelemään kuvasarjani viimeistä sankaria, Intouristin autonkuljettajaa Aleksander Pavlovitš Ivanovia, en olisi tavannut häntä vanhalla osoitteella Malye Kotškin kadulta, enkä uudesta asunnostaan Sevastopolin valtakadulta, sillä hän oli ollut noin kaksi vuotta Ateenassa Neuvostoliiton kaupallisen edustuston autonkuljettajana. Nyt hän on palannut kotiin. Hän on ollut ratissa 36 vuotta ja tänä aikana ajanut miljoonan kilometriä. Hänen pojanpoikansa Jura, joka oli kuusi vuotta sitten puolen vuoden ikäinen, käy nyt lastentarhassa ja menee syksyllä kouluun. He ovat isoisän kanssa hyviä ystävyksiä.

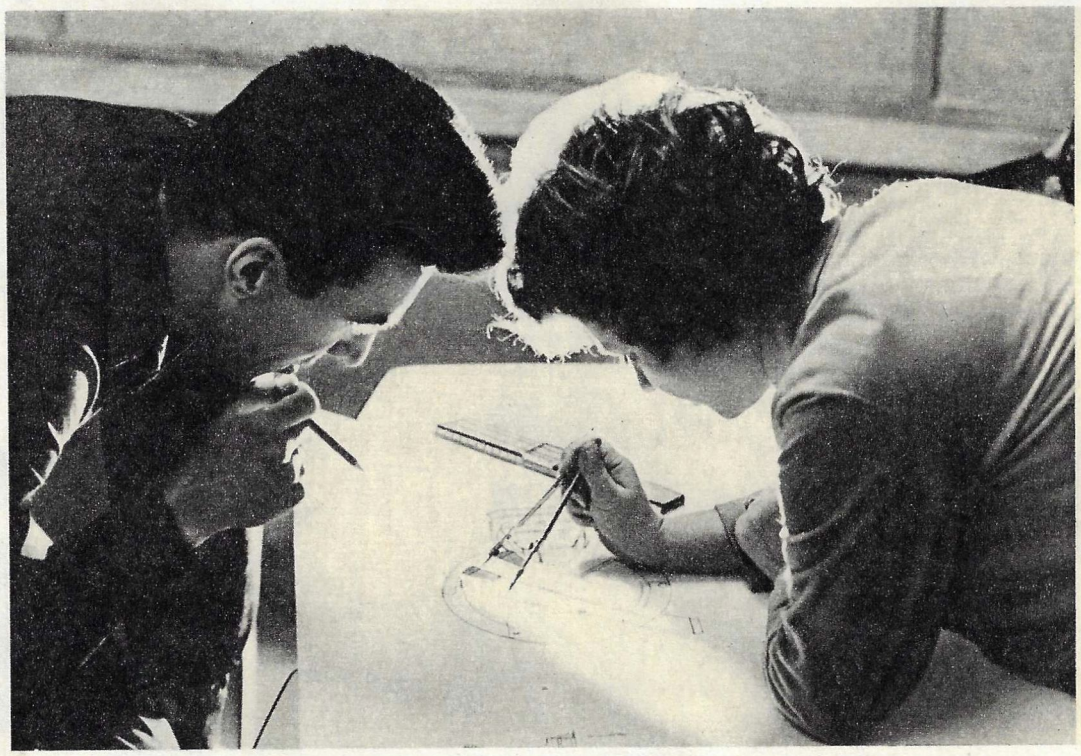

Vielä eräs Ivanov — Larissa — on vaihtanut sukunimeä: hän on mennyt miehelään ollen nyt Šerbakova. Larissa työskentelee edelleen ekonomina ja opiskelee iltaisin, kuten miehensäkin.

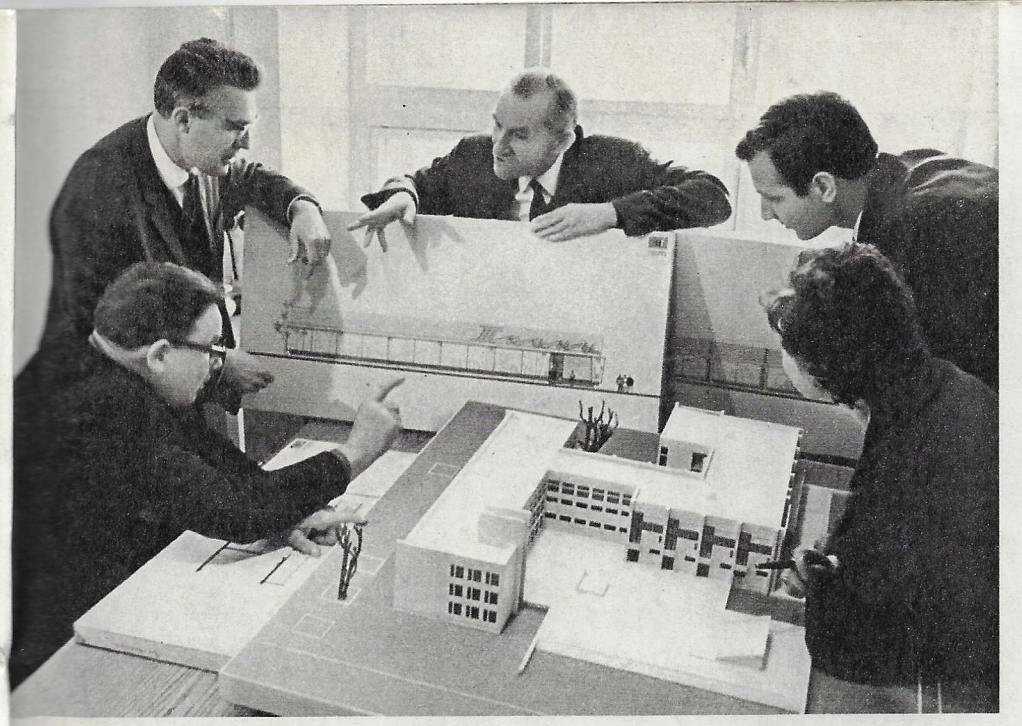

Arkkitehti Aleksander Platonovitš Ivanovia ei ollut helppo löytää. Talo, jossa hän kuusi vuotta sitten asui, oli purettu. Hän oli muuttanut kokonaan toiselle puolelle Moskovaa. Tavoitimme hänet arkkitehtitoimistosta. Hän on jo 70-vuotias, mutta jatkaa talojen suunnittelua.

LABORATORIOISSA, KLINIKOISSA, APTEEKEISSA

Tiedetään, että monet ominaisuudet siirtyvät vanhemmilta jälkeläisille ns. DNK-molekyyleihin sisältyvän perinnöllisyyskoodin kautta. Näihin saakka tiedemiehet ovat seurailleet perinnöllisten ominaisuuksien siirtymistä tietyn lajin puitteissa. Mutta voidaanko kyseisten molekyylien avulla ominaisuuksia siirtää toiseen lajiin kuuluville yksilöille? Armenialaiset eläintieteilijät yrittävät selvittää tätä ongelmaa. Niinpä tutkijat ovat ruiskuttaneet kanan alkioon porsaan maksasta tehtyä uutetta. Jo 10—15 päivän kuluttua ilmeni, että kuoriutuneen kananpoikasen maksa oli rakenteeltaan lähellä sianmaksan rakennetta.

Havainto on herättänyt huomiota geneetikkojen keskuudessa. Tosin näiden ensimmäisten kokeiden pohjalla ei voida tehdä vielä mitään määrättyjä johtopäätöksiä.

Leningradilaisten lääketieteilijäin kehittämä metiluratsiili voittaa parantavien ominaisuuksiensa puolesta monet muut lääkkeet. Se normalisoi veren koostumuksen, lieventää tulehdusta, jouduttaa sarveiskalvovammojen ja -haavojen arpeutumista, edistää lihas- ja hermokuitujen entistymistä, jouduttaa vatsa- ja pohjukaissuolihaavojen umpeutumista jne. Lisäksi se tehostaa antibioottisten aineiden ja sulfanilamidivalmisteiden vaikutusta punataudissa ja keuhkokuumeessa. Valmiste on heikosti toksinen eikä aiheuta sivuvaikutuksia.

Tehdasmelun vähentämisessä käytetään monenlaisia äänenvaimennuslaitteita. Toinen tapa on panna koneet käymään äänettömästi. Kievissä toimiva työhygienian tutkimuslaitos ponnistelee juuri tähän suuntaan. Siellä on laadittu ns. melukartta, jolle on merkitty yli 200 koneen ja laitteen nimet ja tekniset erikoisuudet. Kartta on apuna konstruktoreille, osoittamalla heille, mitkä koneenosat olisi korvattava kapronista tahi tekstoliitista valmistetuilla äänettömillä detaljeilla.

Akateemikko V. Parinin johtamat lääketieteilijät ovat sitä mieltä, että avaruuslentäjien valmennus tapahtuu edullisimmin korkealla vuoristossa. Tiedemiehet ovat tutkineet yli 3 000 m korkeudessa asuvia henkilöitä. Tällöin on käynyt selville, että vuoristolaiset kestävät hyvin pitkällistä yksinäisyyttä, eivät kärsi kovin suuresti lämpö- ja kosteustilan jyrkistä heilahteluista tai erilaisten säteilyiden ajoittaisesta voimistumisesta. He käyttävät elimistönsä energiavaroja taitavammin kuin tasankoseutujen asukkaat, tarvitsevat vähemmän happea samanlaiseen työsuoritukseen ja kestävät helpommin 8—10-kertaiset ylikuormitukset. Kerättyjen tietojen muokkaus osoittaa, että avaruuslentäjille välttämättömien ominaisuuksien hankkiminen ja kehittäminen voi tapahtua 22—26 päivän vuoristoharjoittelulla.

Tulevan flunssaepidemian mittasuhteista voidaan päätellä Kievin tiedemiesten kehittämän matemaattisen mallin avulla. Todennäköisyyslaskelmien ja tilastotietojen pohjalla voidaan kaavailla, kuinka suureksi sairastuvien määrä muodostuu, ja suorittaa vastaavasti ehkäisytoimenpiteitä.

Tavallisessa turpeessa on todettu olevan aineita, joilla voidaan menestyksellisesti hoitaa silmäsairauksia. Kyseisten aineiden pohjalla on valmistettu lääke nimeltä torfaatti. Se vaikuttaa edullisesti sarveiskalvon himmentymis- ja verkkokalvon rappeutumistapauksissa. Lääkettä on kokeiltu Odessan Filatov-instituutissa.

Lihavilla henkilöillä on usein liian suuri ruokahalu. Ravinnon runsas nauttiminen lisää lihavuutta vielä enemmän. Neuvostolääkärit suosittavat näissä tapauksissa ruokahalua alentavaa lääkettä, jonka nimi on fepranon. Sitä on ryhdytty valmistamaan Moskovan lääkekemiallisellä tehtaalla.

UUSI VUOSI, PAKKASUKKO

Uudenvuodenjuhla on vaellellut venäläisten kalenterissa kauan. Aluksi sitä vietettiin maaliskuussa. Sitten sen vastaanottajaiset siirrettiin syyskuuhun. Ja 1700-luvun aattona vuoden ensimmäiseksi kuukaudeksi tuli tammikuu (venäjäksi Janvar, latinaksi januarius — muinaisitalialaisen kaksikasvoisen Janus-jumalan mukaan). Joulukuun 31 päivän illalla 1699 Moskova koristautui ensimmäisen kerran kuusen-, männyn- ja katajanhavuilla ja Punaiselta torilta ammuttiin ilmaan raketti, jonka laukaisi itse Pietari Suuri.

Sen jälkeen ajat ja tavat ovat muuttuneet ja aikakaudet vaihtuneet. Mutta koristettu kuusi ja koko yön jatkuva ilonpito ovat juurtuneet perinteeksi. On omaksuttu muitakin vuosien vaihtumiseen liittyviä kansantapoja.

Eräs niistä on tapa ottaa vuosi vastaan kuuntelemalla kun Kremlin kello lyö tammikuun ensimmäistä päivää vasten yöllä kaksitoista kertaa. Tämä verraten nuori perinne on vakiintunut radion yleistyttyä siinä määrin, että uudenvuoden vastaanottoa on jo vaikea kuvitellakaan ilman noiden kellonlyöntien kuuntelua. Samanaikaisesti on tapana kilistää laseja ja toivottaa toisilleen onnea ja terveyttä.

Neuvostoliitto on iso maa, niinpä Kaukoidässä vuosi alkaa 9 tuntia aikaisemmin kuin Moskovassa. Mutta melkein kaikkialla radiovastaanottimet on silti viritetty tuolloin Kremlin aallonpituudelle. Näiden rivien kirjoittaja oli kerran uudenvuoden vastaanottajaisissa Sahalinilla pienessä ravintolassa, jonka kundeina olivat kalastajat, kaivosmiehet ja metsätyöläiset. Kello osoitti tammikuun 1 päivää kulutetun jo yli kahdeksan tuntia ja kaikki olivat väsyneet valvomiseen, mutta kukaan ei lähtenyt pois. Vasta kun Punaiselta torilta oli kantautunut 12 kellonlyöntiä ja Moskova toivottanut koko maalle onnea, juhlijat lähtivät kotiin sitä ennen vielä kerran onniteltuaan toisiaan.

Monille Uusi vuosi on perhejuhla, johon kokoontuvat vain lähimmät sukulaiset ja ystävät. Tämä ei suinkaan merkitse sulkeutumista kammioihin. Niinpä Novosibirskin akateemikkokylästä hiljan saapunut ystäväni kertoi siellä olevan tapana ennen juhlapöytään istuutumista avata ovet porrastasanteelle merkiksi siitä, että jokainen ohitse kulkeva on tervetullut. Tällainen suuripiirteisyys on juhlillemme yleensä ominaista. Uudenvuodenyönä kadut ovat täynnä kansaa, puhelimet kilisevät yhtä mittaa ja postiljoonit kiikuttavat onnittelusähkeitä talosta taloon. Ja jos tuona yönä sattuu, että joku vahingossa tahi leikillään osuu ventovieraaseen asuntoon, hänet istutetaan pöytään ja syötetään ja juotetaan. Mielestäni se onkin tämän sydäntalven juhlan lumoavin piirre.

Sanottua sitä perhejuhlaksi olin pyörtää sanani takaisin. Muistin että jo viikkoa ennen joulukuun 31 päivää on vaikea tilata ravintolasta tahi kahvilasta pöytää uudenvuodenaatoksi. Kerholoissa ja kulttuuritaloilla kuohuvat karnevaalit ja samppanjalasit. Televisio ei ummista koko yönä silmäänsä, vaikka ei jaksaisikaan kiinnittää itseensä kaikkien katseita. Muistin myös, että Uudenvuoden ensimmäinen päivä aloittaa iloisten lastenjuhlien sarjan, josta eivät jää osattomiksi aikuisetkaan.

Niitä sanotaan kuusijuhliksi. Pääjuhla on Kremlin Suuressa palatsissa ja pienempiä vähän joka paikassa, Moskovasta etäisimmälle maankulmalle asti. Kaikkialla juhlien isäntänä ja emäntänä ovat Pakkasukko ja hänen tyttärensä Lumikki.

Pakkasukko vastaa tietysti Suomen lasten ikiomaa Joulupukkia ja on tunnetusti hyväntahtoinen ja viisas ukkeli, joka on aina valmis muistamaan kilttejä lapsia. Mutta mikäli minun pienet tyttäreni kelpaavat asiantuntijoiksi, niin yhtä suosittu henkilöhahmo on täällä meillä Lumikki. Lapset ovat aina herkkiä runoudelle, sadulle. Ja suuri runoilija ja satuseppo — kansa — on lahjoittanut heille kauniin tarinan Lumikista. Pakkasukon viisaus ei olisi täydellinen ilman Lumikin naiiviutta, ja hänen hento nuoruutensa ikäänkuin täydentää Ukon harmaata vanhuutta.

Kuusijuhlia jatkuu runsaat kaksi viikkoa. Lumihiutaleet putoilevat hiljakseen — oikeat ja keinotekoiset: jälkimmäiset siksi, että maassamme eivät tuiskut tuiverra ja pakkaset pauku joka paikassa. Ja totta puhuaksemme kuusiakaan ei ole kaikkialla, toisinaan pulasta päästään synteettisten valmisteiden avulla. Mutta uusi vuosi alkaa yhtäläisesti kaikkialla ja Kremlin kellon lyödessä kahtatoista sytytetään juhlatulet ja Pakkasukko ja Lumikki tulevat tilanteen herroiksi.

Teksti J. APENTŠENKO.

Kuvat I. BAHTIN.

JA LUMIKKI

Maailmassa tapahtuu monenmoista, sadussa kerrotaan yhtä ja toista.

Oli kerran ukko ja akka. Heillä oli kaikkea mitä pitääkin — lehmä navetassa, lammas karsinassa ja kissa kiukaalla. Lapsia vain puuttui. Ja se suretti heitä kovasti.

Talvella tuiskutti kerran lunta puolipolveen. Naapurin lapset hakivat kelkkansa kätköistä ja kirmaisivat mäkeen ja lumisille.

Ukko katseli heitä ikkunasta ja aikansa katseltuaan virkkoi vaimolleen:

— Kuulehan eukko, miksi niin mietteliäästi katselet vieraita lapsia, mennään mekin ravistelemaan vanhuuttamme ja tekemään lumiukkoa.

Akkakin ilostui ja innostui.

— Mikäpä siinä, mennään vaan. Mutta miksi meidän pitäisi tehdä lumiukkoa, sinussakin on minulle ukkoa tarpeeksi — mutta tehdäänpäs tyttö — Lumikki.

Sovittu ja tehty. Pariskunta meni vihannesmaalle ja alkoi muovata lumesta tytärtä. Ja syntyihän se. Silmiksi pistettiin pari vaaleansinistä helmeä, poskiin tehtiin hymykuopat ja punaisesta nauhanpätkästä pieni suun supukka. Siitä tulikin oikein soma luminen tytär — Lumikki. Ukko ja akka sen kun katselivat ja ihastelivat sitä.

Ja Lumikin suu hymysi ja hiukset liehuivat. Yllättäen lumityttö liikautti käsiään ja jalkojaan ja lähti vihannesmaalta tupaan.

Ukko ja akka jähmettyivät ihmeissään.

Lumikki kasvoi aivan silmissä. Ja kaunistui päivä päivältä. Ja ukko ja akka ihailivat häntä ihailemasta päästyäänkin. Lumikki oli valkoinen kuin lumi, silmät kuin siniset helmet ja letti ruskea, vyötärölle saakka ylettyvä. Punaa ei vain näkynyt poskilla ja huuletkin olivat kalvenneet verettömiksi. Mutta sellaisenaankin hän oli kaunotar.

Tuli sitten kevät suloinen. Silmut paisuivat, mehiläiset lähtivät pesästään ja leivonen kajautti laulunsa pellon yllä. Lapset iloitsivat ja neitoset hyräilivät keväisiä säveliä. Ainoastaan lumikki ikävöi ja muuttui surulliseksi. Hän istui vain ikkunassa ja vuodatti kyyneliä.

Tulipa siitä kesäkin kaunoinen. Puutarhat kukkivat ja vilja heilimöi. . . Lumikki luhistui entisestään, pakoili päivää, etsi varjoa ja viileyttä tahi suorastaan sadetta.

Eräänä päivänä kylän tytöt olivat lähdössä marjaan, poimimaan vadelmia, mustikoita ja mansikoita.

He ryhtyivät viekottelemaan Lumikkia mukaansa:

— Lähde nyt sinäkin, Lumikki!

— Mennään nyt, hyvä ystävä!

Lumikilla ei ollut mitään halua lähteä ulos aurinkoon.

Mutta vaari ja muorikin kehoittivat:

— Mene, mene, Lumikki, mene lapsi-kulta ja pidä hauskaa toisten tyttöjen kanssa.

Lumikki otti korin käteensä ja lähti tyttöjen mukana metsään. He kiertelivät pitkin metsää, punoivat kukista kransseja, pyörivät piiriä ja lauloivat.

Lumikki sensijaan löysi vilpoisan puron ja istuutui sen reunalle katselemaan nopeasti virtaavaa vettä ja vilvoittelemaan käsiään siinä.

Päivä kääntyi illaksi. Tytöt leikkivät, panivat kranssit päähän, keräsivät risuja, sytyttivät nuotion ja rupesivat hyppelemään sen ylitse. Lumikin ei tehnyt mieli hyppiä, mutta toiset tytöt kiusasivat häntäkin yrittämään. Lumikki lähestyi nuotiota ja seisahtui vapisten sen viereen. Kasvoilta katosi kaikki veri ja ruskea letti hajosi. Ystävättäret huusivat:

— Hyppää, hyppää, Lumikki!

Lumikki otti vauhtia ja hyppäsi. . . Nuotio alkoi sihistä, sen yltä kuului voihkaisu, eikä Lumikkia enää ollut. Nuotion ylle nousi valkoinen höyrypatsas, joka muuttui pilveksi ja lensi yläilmoihin. Lumikki oli sulanut. . .

NIIN KERROTAAN SADUSSA. MUTTA KUTEN KAIKKI KUNNON SADUT SEKÄÄN EI PÄÄTY VIIMEISEEN SANAAN, VAAN JÄTTÄÄ LIIKKUMATILAA MIELIKUVITUKSELLE. JA KANSAN MIELIKUVITUS ON PUKENUT LUMIKIN KUOLEMATTOMUUDEN TAIKAHUNTUUN. SULATTUAAN KERRAN KESÄISEN NUOTION YLLÄ HÄN PALAA AINA UUDELLEEN IKUISESTI TUOREEN UUDENVUODENLUMEN MYÖTÄ.

Piirrokset L. HODAKOV.

Nero-järven rannalla

Moskovan ympärillä on joka taholla vanhoja kaupunkeja, jotka ovat ikiajoiksi kirjoittaneet nimensä valtakuntamme syntyhistoriaan. Me kunnioitamme niitä ja tiedämme jo koulun penkiltä, kuinka ne aikoinaan kestivät Venäjän eheyttä uhanneiden päällekarkaajien saartoja. Ja olemme ylpeitä siitä, että ruhtinaiden verisistä riidoista ja vieraiden heimojen ryntäyksistä huolimatta nuo linnoitukset suojasivat Moskovan ympärille yhdistyneen Venäjän ja täyttivät historiallisen tehtävänsä. Tästä kaikesta kertovat seikkaperäisesti muinaiset aikakirjat. Mutta vasta meidän aikanamme on alettu täysin tajuta, että nuo kaupungit ovat myös huomattuja taiteellisia muistomerkkejä. Ne ovat säihkyvän helminauhan tavoin kiertyneet taideaarteistaan rikkaan Moskovan ympärille.

Ajoipa Moskovasta mihin suuntaan hyvänsä tuon helminauhan kalleudet avautuvat katseelle ainutlaatuisen omaperäisinä. Suorittakaamme pikakäynti Moskovasta pohjoiseen, hiukan itään, Volgalle, kaartaen.

Kukkulat ja metsät, kiemurtelevat joet ja välkkyvät järvet sekä siintävät lakeudet täyttävät sielumme väljyydellään. Mutta yhtäkkiä näiden houkuttelevien lakeuksien keskellä, kaupungin tahi kylän laidassa näkyy vanha kirkko ja kauempana kukkulalla toisen temppelin ääriviivat piirtyvät taivasta vasten hämmästyttävän puhtaina. Nuo selvät ääriviivat ja avaruus, julkisivujen tasainen jäsennys ja ikään kuin yhdeksi perheeksi sulautuneet kupolit ovat valetut tuohon maisemaan niin, että niitä olisi mahdoton siirtää siitä toisaalle!

Ensimmäinen kuuluisa kaupunki matkamme varrella on Zagorsk, jossa sijaitsee Troitse-Sergijevin luostari. "Tällä luostarilla ei ole vertaistaan enempää Moskovan valtakunnassa kuin koko maailmassakaan", kirjoitti 1600-luvulla sinne Syyriasta saapunut Paavali Aleppolainen. Me tunnemme nykyään samanlaista ihastusta, sillä kirkkojen, tšasounien, linnantornien, palatsien ja luostarirakennusten kompleksi tarjoaa silmäähivelevän kuvan vuosisatojen kuluessa syntyneistä suurluomuksista. Zagorskin erittäin rikas museo antaa hyvän käsityksen muinaisvenäläisen taiteen eri lajien kehityksestä.

Jatkaessamme matkaa tulemme Aleksandrovin kaupunkiin. Se on Iivana Julman ajoilta tunnettu ent. Aleksandrovin kylä, jossa on monia kirkkoja ja taidemuseo. Sitten on vuorossa Pereslavl-Zalesski 1100-luvulla rakennettuine valkokivisine kirkkoineen. Se on eräs vanhimpia ja täydellisimpiä venäläisen rakennustaiteen muistomerkkejä; siellä sijainnut luostari on nykyään museona.

Vihdoin olemme tulossa Rostoviin. Kun lähestymme sitä Moskovan taholta, näemme tien oikealla puolella ison kirkkaan Nero-järven. Vastakkaisella rannalla näkyy jykeviä kellotapuleita ja kupoleja. Luullen sitä Rostovin kremliksi yritätte jo etäältä erottaa sen yksityiskohtia, mutta auto kääntyykin toisaalle — se ei ollutkaan kreml, vaan luostari, kremlin viereen kasvanut kuuluisa Jakovlevin luostari, joka on myöskin eräs rakennustaiteemme ylpeyksiä. Ja lopulta samalla tavalla järven ylle kohoa itse kreml.

Korkeiden kivimuurien valkeus, laajojen sileiden tasopintojen sopusuhtaisuus, tornien hammastus sekä kupolien sini, hopea ja kulta sulautuvat kaikki valoisaksi värien ja muotojen sinfoniaksi.

Pysähtykäämme tänne, sillä Rostov Veliki, eli Rostov Suuri, on matkamme määränpää. Muistakaamme kuitenkin, että Moskovan kallisarvoinen helminauha ei suinkaan katkea tähän. Rostovin toisella puolella on vielä Uglitš ja toisella Jaroslavl lukuisine arvokkaine muistomerkkeineen.

Jokainen näistä kaupungeista ansaitsee loistopainoksena julkaistun ja monille kielille käännetyn tutkimuksen.

Kuinka on ollut mahdollista, että nämä verrattomat muistomerkit ovat kotimaassaankin olleet pitkät ajat taideharrastajien laajojen piirien näkökentän ulkopuolella? Menneiden aikojen taidetta ei ole arvostettu läheskään kaikkina aikoina. Klassisismin kaudella vain harvat tajusivat täysin muinaisvenäläisen rakennustaiteen kauneuden samoin kuin barokin kaudella Ranskassa tai Italiassa ei juuri kukaan ollut kiinnostunut gotiikasta.

Meidän aikanamme, jolloin tunnetaan syvää kiinnostusta kaikkia ihmiskunnan menneinä vuosisatoina ja -tuhansina luomia kulttuuriarvoja kohtaan, tällainen ilmiö ei olisi tietenkään ajateltavissa. Neuvostoliittolainen taidetutkimus tekee paljon saadakseen muinaisvenäläisen taiteen esille himmenemättömässä loistossaan. Onhan se eräs taiteellisen luomistyön korkeimpia ja omaperäisimpiä saavutuksia.

"Omalla pihalla"

Rostovin metropoliitan Joonaan nimi on ollut pitkät ajat unhossa, vaikka juuri hänen aikanaan pääasiallisesti luotiin se Rostov Suuri, jonka rakennelmat ovat säilyneet meidän päiviimme — sitä vanhemmat muistomerkit tuhoutuivat vierasmaalaisten joukkojen päällekarkauksessa. Näin ollen hänen nimensä ansaitsee tulla mainituksi niiden hengellisten ja maallisten ruhtinaiden joukossa, jotka joko henkilökohtaisesta kunnianhimosta tahi pyrkimyksestä korostaa valtaansa aikalaistensa ja jälkipolvien silmissä, toimivat lahjoittajina ja antoivat suuria tehtäviä aikansa parhaiden taiteilijoiden suoritettavaksi.

Metropoliitta Joonas ei ollut tietääksemme enempää jumaluusopin tutkija kuin sen huomattu julistajakaan. Hänen teoksiaan ei ole ainakaan säilynyt, emmekä tiedä paljoa hänen elämästään. Voimme kuitenkin sanoa varmasti, että tuota miestä on johdattanut intohimoinen kiintymys taiteeseen.

Joonas Sysojevinpoika oli syntynyt noin 1600 ja kuoli 1691. Lähes 40 viimeistä elinvuottaan hän oli Rostovin metropoliittana. Kaksi vuotta hän oli jopa koko Venäjän kirkon johdossa, patriarkan viransijaisena epäsuosioon joutuneen patriarkka Nikonin jälkeen, joka oli haaveillut valtion saattamista kirkon alaisuuteen. Eräiden tietojen perusteella Joonas oli ollut myötämielinen Nikonille ja tämän vuoksi syrjäytetty viransijaisuudesta ja karkoitettu Moskovasta takaisin Rostoviin. Siitä lähtien hänen toimintansa Rostovin komistamiseksi oli saavuttanut valtavat mitat.

Suurenmoinen Marian taivaaseenastumisen kirkko on rakennettu kauan ennen Joonasta, mutta freskot maalattiin hänen aikanaan. Joonaan aikana rakennettiin kirkon viereen kreml, joka on hyvin omaperäinen. Linnoitus keskellä Venäjää oli siihen aikaan tarpeeton, ja sen vuoksi sen puolustuslaitteet ovat pelkästään koristeellisia. Se on suhteettoman laaja (ympärysmitaltaan yli kaksi ja puoli kilometriä) metropoliitan asunto, joka on rakennettu kremlin muotoon. Tällaista ei ole tehty ennen Joonasta eikä hänen jälkeenkään. Sen porttien yläpuolella on korkeatorniset temppelit — Ylösnousemuksen, Johanneksen ja Vapahtajan kirkko, joista jokainen erikseenkin on suurluomus.

Kuka oli tämän kompleksin tekijä? Sen elimellinen eheys todistaa perusajatuksen suurta yhtenäisyyttä. On lausuttu olettamus, että Rostovin kreml on sikäläisen muurarin Pjotr Dosajevin aikaansaannos. Emme tiedä hänestä mitään ja joudutaan tekemään vielä laajoja tutkimuksia, jotta voitaisiin tarkoin selvittää, tämäkö oli Rostovin kremlin suuren rakennusmestarin nimi.

Joonaan aikana maalattiin kaikkiin kolmeen kirkkoon seinät kauttaaltaan peittävät freskot. Ilmeisesti siinäkin on täytynyt olla jokin yhtenäinen johto — jotta rakennusten sisäinen arkkitehtuuri ja niiden koristelu on voitu yhtenäistää. Joonas palkkasi aikansa parhaita taidemaalareita sekä Rostovista että Moskovasta.

ROSTOV SUURI

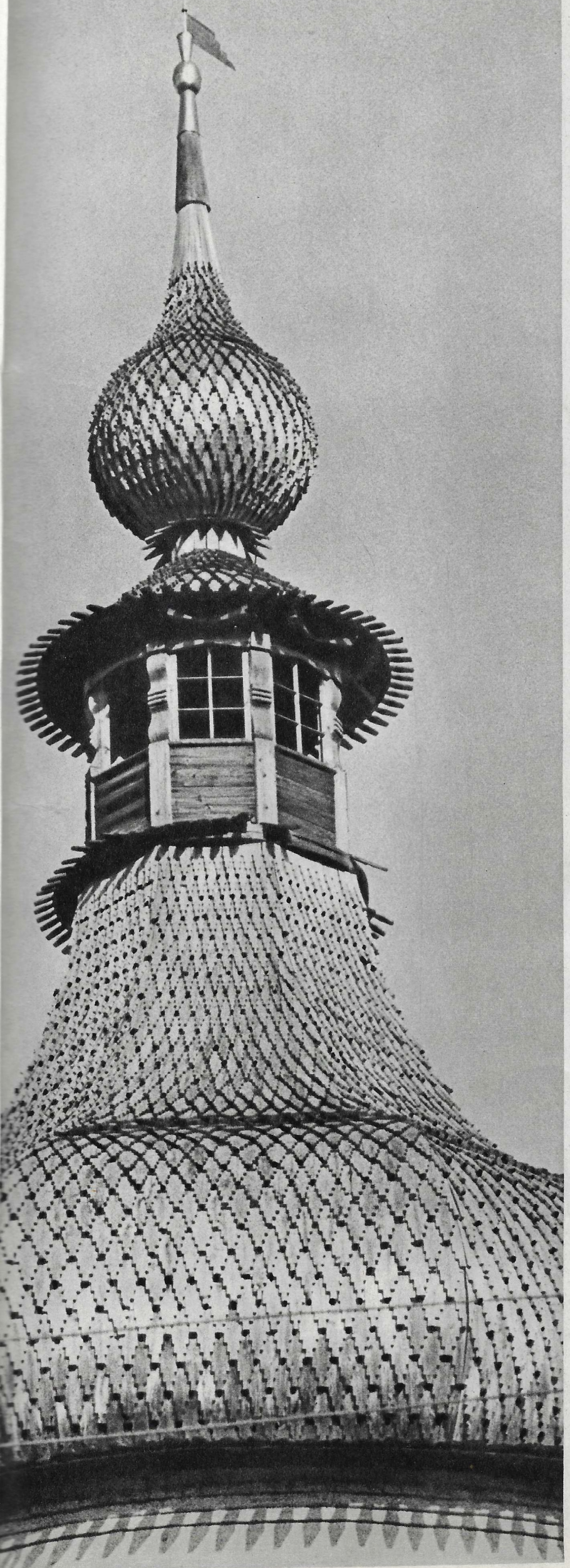

Joonaan aikana rakennettiin myös valtava kellotapuli: hän haaveili nimittäin luomansa kremlin rakennus- ja kuvataiteen täydentämisestä musiikilla. Ja tuo haave toteutui. On säilynyt Joonaan kirje, jossa hän tiedoittaa: "Omalla pihalla valan kelloja, ja ihmiset ihmettelevät." Oli tosiaan syytä ihmetellä. Mestari Frol Terentjev, jonka nimi ansaitsee jäädä maailman musiikkihistoriaan, valoi 32 tonnin painoisen kellon, joka heläjää suureen oktaaviin asti. Sen juhlava soitto kuului 20 virstan päähän. Tuolle kellolle, joka oli tapulinsa suurin, Joonas antoi nimeksi "Sysoi" — upean asuntonsa lähistölle haudatun isänsä, vaatimattoman kyläpapin, kunniaksi.

Rostovin kreml on rakennettu siten, että sen käytäviä pitkin pääsee kirkosta kirkkoon ja salista saliin laskeutumatta maahan. Näin ilmeisesti kävelikin Joonas ihaillen tilauksestaan ja makunsa mukaan tehtyjä maalauksia, iloiten valitsemastaan rakennustaiteellisesta luomuksesta, joka kohoaa juhlavasti vetten ylle, ja kuunnellen kautta Venäjän kuulujen kellojensa soittoa. Sen mitä Nikon oli aikonut toteuttaa koko Venäjän laajuudessa, Joonas toteutti "omalla pihallaan" luoden upeilla rakennuksilla kirkolle maallisen mahdin ulkoisia tunnusmerkkejä.

Joonas käski varata kirkoissaan papeille huomattavasti enemmän tilaa eli sanoisimmeko näyttelylavaa kuin seurakunnalle. Tiedämmekin että hän järjesti jumalanpalvelukset hyvin juhlaviksi melkeinpä teatterisoiduiksi liittäen niihin prameutta, josta hän kenties etsi lohtua synkille mietteilleen ylimmän kirkollisen vallan luisuttua hänen käsistään.

Joonaan aikana rakennettiin myös sinikupolinen Vapahtajan kirkko torille, joka sulautui kremlin kanssa yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Hänen aikanaan tehtiin Rostovin lähistölle Išna-joelle puinen Johanneksen kirkko. Hänen aikanaan rakennettiin Jaakopin luostariin ja koristeltiin freskoin Ilmestyksen kirkko. Samoin Borisoglebskin luostariin, 18 kilometrin päähän Rostovista rakennettiin Maarian kirkko. Uglitš ja Jaroslavl, jotka kuuluivat silloin Rostovin metropoliitan virka-alueeseen, ovat myöskin ylpeitä samaisen Rostovin metropoliitan Joonas Sysojevinpojan aikana pystytetyistä rakennustaiteellisista muistomerkeistä.

Joutsenlaulu

Rostovin taideaarteet syntyivät pääasiassa 1600-luvun viimeisinä vuosikymmeninä, jolloin muinaisvenäläisen taiteen kausi oli päättymäisillään. Ja ikään kuin vaistoten tuon lopun ja aivan uusiin alkeisiin perustuvan taiteen syntymisen rostovilaiset mestarit ilahduttivat jälkipolvia menneisyyteen auttamattomasti kaikkoavan taideihanteen voimakkailla loppuakordeilla.

Moskovassa rakennustaide oli siihen mennessä saavuttanut jo uudet muodot, joille olivat tunnusomaisia barokin prameus ja muut länsimaiset vaikutteet. Rostovin kirkot sen sijaan rakennettiin vanhan Novgorodin perinteitä vastaavasti: sileiden seinien lakonisuus ja selvyys on määräävänä niiden ulkomuodossa. Tuosta Novgorodin valkokivisestä sileydestä henkii jylhyys, jokin alkukantainen voima. Rostovissa tosin jylhyys on väistynyt sirouden, eeppisyys lyyrisyyden ja voimallisuuden paatos musikaalisuuden tieltä.

Samaa voidaan sanoa sikäläisen kremlin kirkkomaalauksista. Huolimatta paikoin tehdyistä myöhäisemmistä töherryksistä niistä loistaa ihmeellinen sini, kullan välke sekä vienon keltaiset, vihreät ja vaaleanpunaiset vivahteet. Freskot kuvaavat raamatun tapahtumia, viimeistä tuomiota, pyhimyksiä, juhlasaattueita ja upea-asuisia hengenmiehiä. Näissä kuvissa ilmenee usein maailman kauneuden ihailu, johon liittyy aiheen vaatiessa voimallinen dynamisuus tai aito dramaattisuus.

Suuren muinaisvenäläisen maalaustaiteen meille hyvästiksi jättämä hieno kuviollisuus, rytmin sulavuus ja voimakas koristeellinen tenho hivelee silmäämme. Tämä taiteen hyvästely on kuin ihana ja unohtumaton joutsenlaulu.

Sen jälkeen kun metropoliitan istuin muutettiin Rostovista Jaroslavliin, Rostovin temppelit alkoivat ränsistyä. Viime vuosisadalla paikalliset kauppiaat kustansivat niiden entistämisen, jonka aikana kuitenkin tapahtui erinäisiä vääristelyjä. Vuonna 1953 Rostovin ylitse pyyhälsi hirmumyrsky, joka tuotti muistomerkeille suurta vahinkoa. Suoritettiin uusi perinpohjainen restaurointi, ja nykyään pääosa kremlin muistomerkeistä on entistetty alkuperäiseen kauneuteensa. Parhaillaan suunnitellaan vielä kahden luostarin rakennusten entistämistä. Nämä luostarit sijaitsevat kaupungin ulkopuolella. Toista niistä, Aabrahamin luostaria, missä on livana Julman käskystä "Kasaanin keisarikunnasta saavutetun voiton kunniaksi" rakennettu Ilmestyksen kirkko, pidetään oikeutetusti eräänä 1500-luvun venäläisen rakennustaiteen huomattavimpana luomuksena. Toinen on Jaakopin luostari, jonka erään temppelin sisustus on ainutlaatuinen näyte klassisismin aikaisesta venäläisestä koristetaiteesta.

Kansainvälinen nuorisoleiri "Sputnik" on vuokrannut eräitä kremlin rakennuksia eri puolilta maailmaa saapuvien turistien majoittamiseksi kaikin mukavuuksin sekä muinaisvenäläisen taiteen festivaalin järjestämiseksi kuulujen Joonaan kellojen säestyksellä. Niiden soitto on muuten levytetty.

Rostov Suurella, joka on suuri menneisyydeltään Venäjän yhdistämiseksi käydyn taistelun ajoilta ja maailmanmaineen omaavilta taiteellisilta aarteiltaan, on myös suuri tulevaisuus — taiteenharrastajien pyhiinvaelluspaikkana.

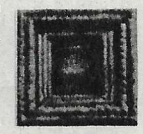

Kirj. Lev LJUBIMOV.

ROSTOV SUURI

Kaikki lukijamme ovat kuulleet Moskovan Kremlistä. Sanalla "kreml" tarkoitettiin ennen aikaan puolustusta varten rakennettua venäläistä linnoitusta. Kremlejä oli monissa Venäjän kaupungeissa. Niiden rakentamiseen osallistuivat linnoitusmestareiden ohella myös etevät taiteilijat. Rostovin (Jaroslavlin Rostovin 1. Rostov Suuren) kreml on siitä oivana osoituksena. Y l ä k u v a n oikeassa laidassa näemme osia sikäläisen kremlin muurista sekä erään portin yllä kohoavan kirkon — Kristuksen taivaaseen astumisen kirkon. K u v a n vasemmassa laidassa nähdään iso Maarian taivaaseen astumisen kirkko kellotorneineen. Tämän suurenmoisen temppelin rakennusmestari on epäilemättä saanut vaikutteita Moskovan Kremlin samannimisestä kirkkorakennelmasta: sommitelman koko henki uhkuu sitä.

Venäläisen rakennustaiteen ihailijat eivät voi sivuuttaa myös Pelastajan kirkkoa. Se on kiintoisa rakennustaiteellisesti kuin myös sisustukseltaan. Tämä kirkko on tarkoitettu juhlajumalanpalveluksia varten. V i e r e s s ä julkaisemme kaksi näytettä sen seinä- ja alttarimaalauksista — toinen tunnetaan nimellä "Viimeinen tuomio" ja toinen "Arkkidiakonit".

Kuvat V. RUIKOVITŠ ja N. HORUNŽI.

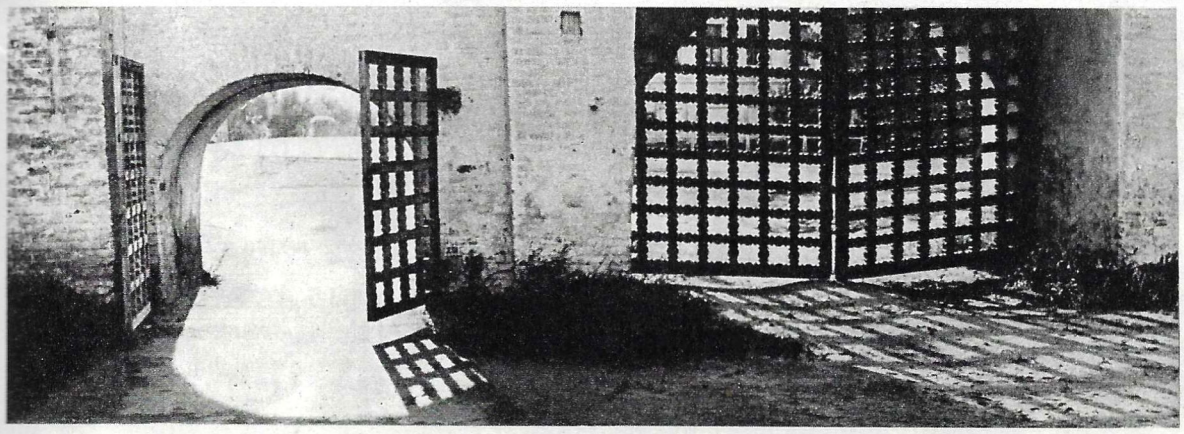

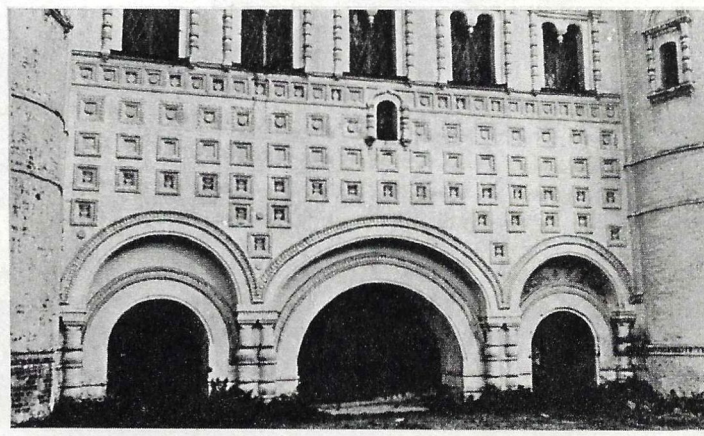

KARNEVAALI JALTASSA

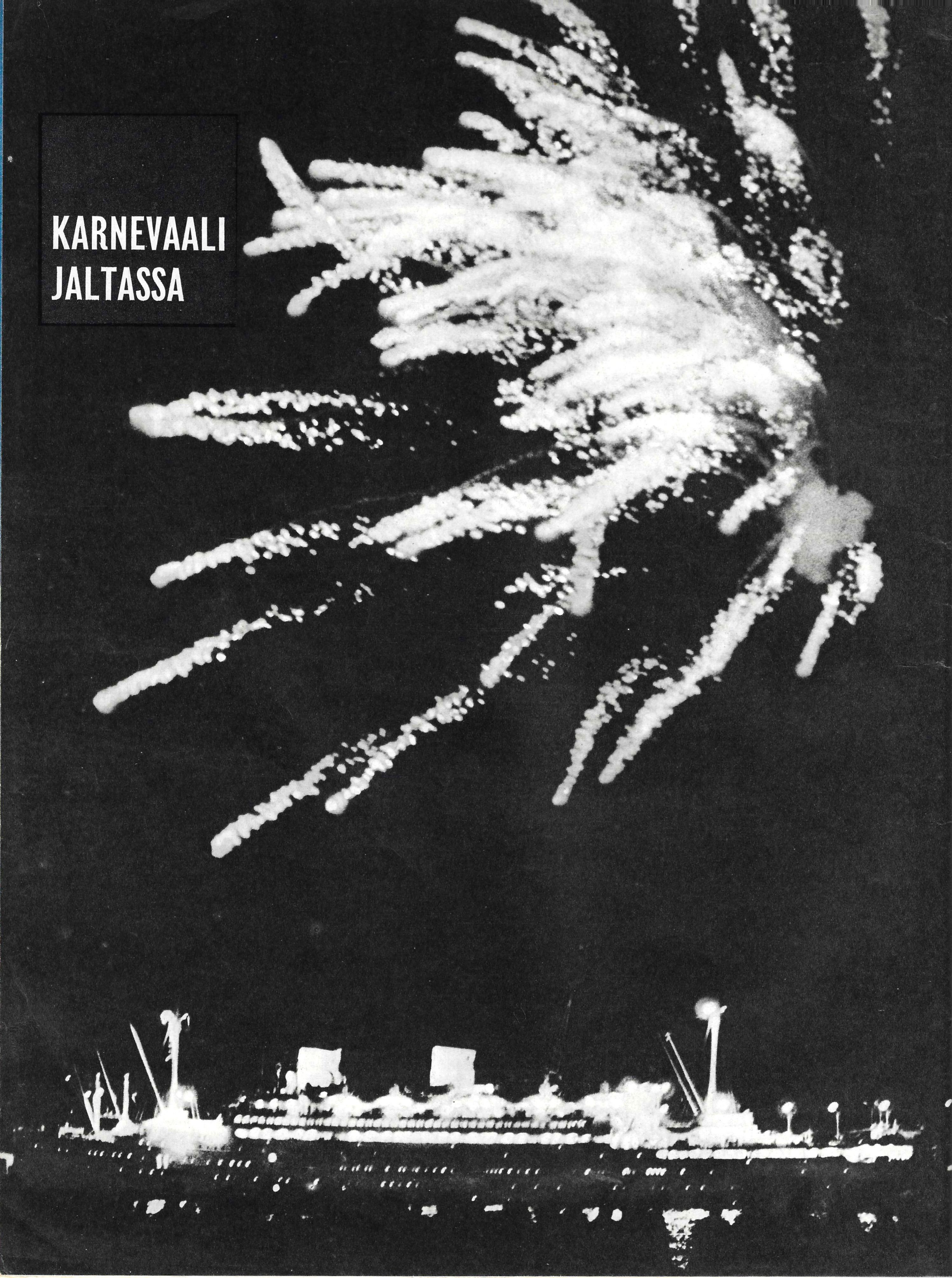

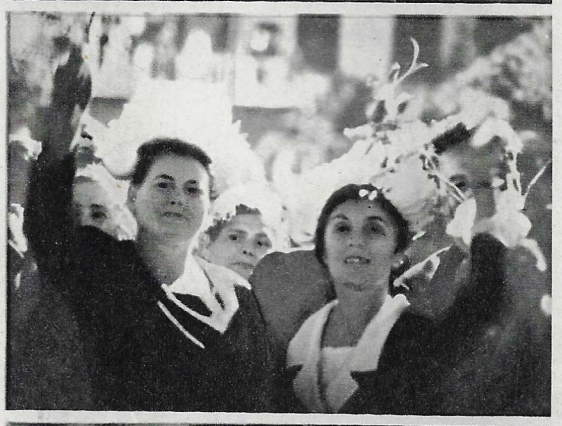

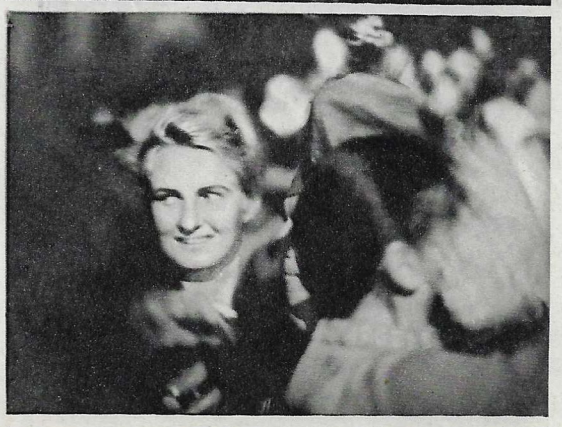

Tilastot ovat tunnetusti kaikkitietoisia. Niinpä ne sanovat tarkalleen kuinka paljon matkustajia junat, lentokoneet, autot ja laivat kuljettivat viime vuonna Krimille. Yksistään Jaltassa kävi vuoden kuluessa 1 300 000 lomanviettäjää. Tästä määrästä 450 000 saapui ammattiyhdistysten välityksellä jaettaville parantola- ja lepokotipaikoille. Näiden terveyslaitosten henkilökunta on yli 20 000. Lääkärien kortiston pohjalla tilastot kertovat eri sairauksien määrästä ja myös siitä kuinka paljon laihat lihoivat ja lihavat laihtuivat. Numerot ilmoittavat myös järjestettyjen konserttien ja huvitilaisuuksien sekä niissä käyneiden katsojien määrän.

Vain yhtä asiaa tilastoista ei näy: Jaltan perinteellisen karnevaalin virittämien hymyjen määrää.

Karnevaaleilla on tapana alkaa illalla. Niin täälläkin. Ensiksi pidetään juhlakulkue, jossa puvut ja maskit kilpailevat värikkyydessä ja niiden käyttäjät kekseliäisyydessä. Etelän yön laskeuduttua kylpylän ylle taivaan valaisee komea ilotulitus.

Kuvat A. GARANIN.

VENÄJÄNKIELI ULKOMAILLA

UUSI AIKAKAUSJULKAISU

Eri maiden asukkaat pyytävät usein suosittelemaan heille venäjän kielen oppikirjaa, lähettämään äänilevykurssin tahi antamaan neuvoja tämän kielen opiskelussa heräävistä kysymyksistä. Monet kirjoittavat halustaan oppia venäjää voidakseen tutustua lähemmin neuvostokansan talous- ja sivistyselämään.

Kesällä 1966 Moskovan yliopiston yhteydessä alkoi toimia venäjän kielen opetusta ohjaileva keskus. Sen päätehtävänä on venäjän kielen opettamisessa ulkomaalaisille käytettävien menetelmien kehittäminen ja oppikirjojen samoinkuin "äänitettyjen lukemistojen" ja erilaisten sanakirjojen sekä venäjän kielen elokuva- ja televisiokurssien luominen ja ulkomailla tapahtuvan venäjän kielen opetuksen yhtenäistäminen.

Vuodesta 1967 alkaen keskus tulee julkaisemaan neljä kertaa vuodessa ilmestyvää aikakauslehteä "Russki jazyk za rubežom" ("Venäjän kieli ulkomailla"). Julkaisu on tarkoitettu ulkomaalaisille venäjän kielen opettajille ja opiskelijoille sekä kaikille joita venäjän kansan kieli ja kulttuuri kiinnostaa. Uusi julkaisu voi tyydyttää mitä erilaisimpia vaatimuksia.

Niinpä ensimmäisessä numerossa lukija voi tutustua ohjauskeskuksen suunnitelmiin. Useissa kirjoituksissa käsitellään kielen opettamisen menetelmiä ja havaintovälineiden käyttöä. Lehdessä on huomattava sija aineistolla, joka voidaan käyttää välittömästi tunnilla: selostus venäjän kielen puhe-etiketistä, oppiteksti "Venäjän kielen painotus", johon liittyy lehden mukana tuleva äänilevy, keskusteluja ja harjoituksia, huomioita nykyaikaisesta sanakäytöstä sekä elävän puhekielen näytteitä. Julkaisusuunnitelmistaan kertovat kustannusliikkeet "Progress" (Edistys), "Prosveštšenie" (Valistus), "Sovetskaja entsiklopedia" (Neuvostoliiton tietosanakirjakustantamo) ym. Arvosteluosastossa on esittely uusista oppikirjoista sekä luettelo Neuvostoliitossa vuosina 1965—1966 julkaistusta ulkomaalaisille tarkoitetusta alan kirjallisuudesta. Lenin-palkinnon saanut lehtimies Vasili Peskov kertoo hauskasti Venäjän luonnosta.

"Vaimoni ja minä tervehdimme lämpimästi uuden 'Venäjän kieli ulkomailla' -aikakauslehden ilmestymistä", kirjoittaa tunnettu englantilainen kirjailija Charles Snow. "Venäjän kieli on eräs kauneimpia. Venäjän kirjallisuus on maailman merkittävimpiä. Maan voi oppia tuntemaan todenteolla vain silloin, kun osaa sen kansan kieltä ja lukee tämän luomaa kirjallisuutta alkuperäisenä."

"Olen mielissäni venäjän kielen opetusta ohjaavan keskuksen perustamisesta Moskovan yliopiston yhteyteen. Olen tietenkin jo tilannut 'Venäjän kieli ulkomailla' -lehden", kirjoittaa Wienin yliopiston slaavilaisen kielitieteen professori Günter Wütgens.

"Vaikka en olekaan kielen opettaja, vaan muusikko, haluaisin tilata lehtenne", kirjoittaa Nina Dunckel New Yorkista.

Huomautamme lehden tuleville lukijoille, että "Russki jazyk za rubežom" -lehden (indeksi 73 335) tilauksia otetaan vastaan helmikuun 1 päivään 1967. Suomessa tilauksia ottavat vastaan "Meždunarodnaja knigaa" edustavat kirjakaupat.

Maailman suurimpiin kuuluva tulivuori, Kamtšatkan niemimaalla sijaitseva Kljutševskaja sopka, on jälleen toiminnassa.

TULIVUOREN KIDASTA SYÖKSYVÄ TUHKAPATSAS YLTÄÄ 1 500 METRIN KORKEUTEEN, "VULKAANISET POMMIT" LENTÄVÄT YLI 400 METRIN PÄÄHÄN JA LAAVAVYÖRY ON SAAVUTTANUT 11 KILOMETRIN PITUUDEN.

Kuvan ovat tuoneet toimitukseen vulkanologit M. PEVZNER ja B. POLJAK.

LOKAKUUN INNOITTAMIA LUOMUKSIA

PANSSARILAIVA "POTEMKIN"

Kirj. R. JURENEV, estetiikan tohtori.

Taideteoksilla on kuten ihmisilläkin oma kohtalonsa. Sadoista tuhansista elokuvataiteen lyhyen mutta vauhdikkaan historian aikana luoduista filmeistä tuskin yhdelläkään on ollut niin merkittävää kohtaloa kuin neuvostoliittolaisella "Panssarilaiva Potemkin".

Sitä on ylistetty ja haukuttu, kielletty ja mainostettu, tutkittu ja vääristelty, palkittu ja tuomittu, mutta kukaan ei ole katsellut sitä välinpitämättömästi. Sitä pidetään oikeutetusti uusia uria aukovana teoksena, joka kumoaa kanonit ja totunnaiset normit, mutta samalla sitä ylistetään klassisena, perustavana, esimerkillisenä.

Onko ehkä mielivaltaista ja ennenaikaista yhdistää toisiinsa käsitteitä "klassinen" ja "elokuva"? Voidaanko ylipäänsä puhua klassisuudesta, kun koko elokuvataide on ollut olemassa vasta 70 vuotta? Onko arviointiperusteet lopullisesti määritelty, onko luotu vakiintuneet perinteet? Jokainen, joka ryhtyy todistelemaan, että klassisten veistosten, maalausten, draamojen, runoelmien, romaanien ja sinfonioiden rinnalla on olemassa myös klassisia elokuvia, aloittaa todistelunsa "Panssarilaiva Potemkinista". Ihmiskunnan tietoisuudessa tuo elokuva liittyy erottamattomasti sosialistisen vallankumouksen synnyttämään taiteeseen.

Elokuva tehtiin tilauksesta. Vuoden 1905 vallankumouksen 20-vuotisjuhlallisuuksia valmistellut hallituksen toimikunta valitsi tilauksen täyttäjäksi 27-vuotiaan ohjaajan Sergei Eisensteinin. Jo Eisensteinin esikoisteoksessa "Lakko" oli vallankumoukselliset työväenjoukot kuvattu järjestyneenä ja vastustamattomana voimana. Vaikeiden leikkauskokeilujen ja hämmästyttävän vertauskuvallisuuden ohella "Lakossa" oli syvällisen historiallisen totuuden ja voimallisen vallankumouksellisen paatoksen sävyttämiä mielenosoitus-, lakko- ja kokouskohtauksia.

Eisenstein kävi ryhmänsä kanssa käsiksi uuteen työhön. Ryhmään kuului kansalaissodan taisteluja ja Leniniä kuvannut filmaaja Eduard Tisse sekä nykyäänkin vaikuttavat taiteilijat, silloiset apulaisohjaajat Grigori Aleksandrov ja Maksim Strauh sekä näyttelijät A. Antonov, M. Gomorov, A. Levšin ym. Käsikirjoituksen laati Eisensteinin osanotolla nuori kirjailijatar Nina Agadžanova-Šutko.

Käsikirjoituksessa luonnehdittiin vuoden 1905 vallankumouksen tärkeimpiä tapahtumia: laivaston Tsusiman edustalla kärsimää tappiota, Ivanovo-Voznesenskin ja Bakun lakkoja, tammikuun 9 päivän "Verisunnuntaita", joulukuun barrikaaditaisteluja Moskovassa. Käsikirjoituksessa oli myös pieni kohtaus kapinasta panssarilaivalla "Ruhtinas Potemkin-Tavritšeski". Elokuvan tekijät lähtivätkin kesällä 1925 Odessaan filmaamaan tätä kohtausta.

Liikkuessaan todellisilla tapahtumapaikoilla ja keskustellessaan vallankumoustaistelujen elävien osanottajien kanssa Eisenstein joutui yhä enemmän kapinan traagisten tapahtumien valtaan. Samalla kertyi yhä enemmän yksityiskohtia ja moni pieni kohtaus kasvoi merkitykseltään itsenäiseksi. Mutta aika ei odottanut, sillä filmin oli oltava valmis joulukuussa pidettävään juhlakokoukseen mennessä.

Niinpä Eisenstein päättikin rajoittaa koko kuvauksen Odessan tapahtumiin. Hän uhrasi kronikaalisuuden taiteellisen kokonaisuuden hyväksi. Hän

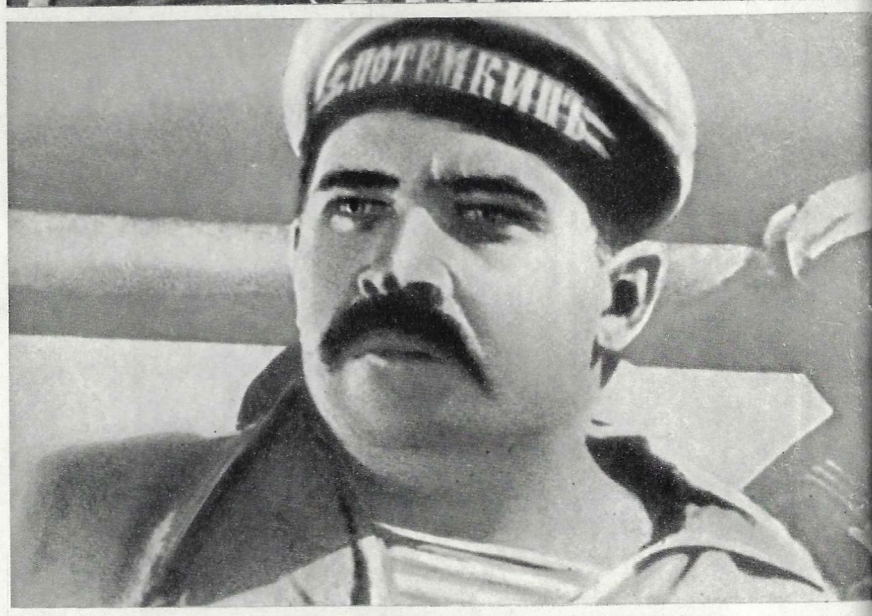

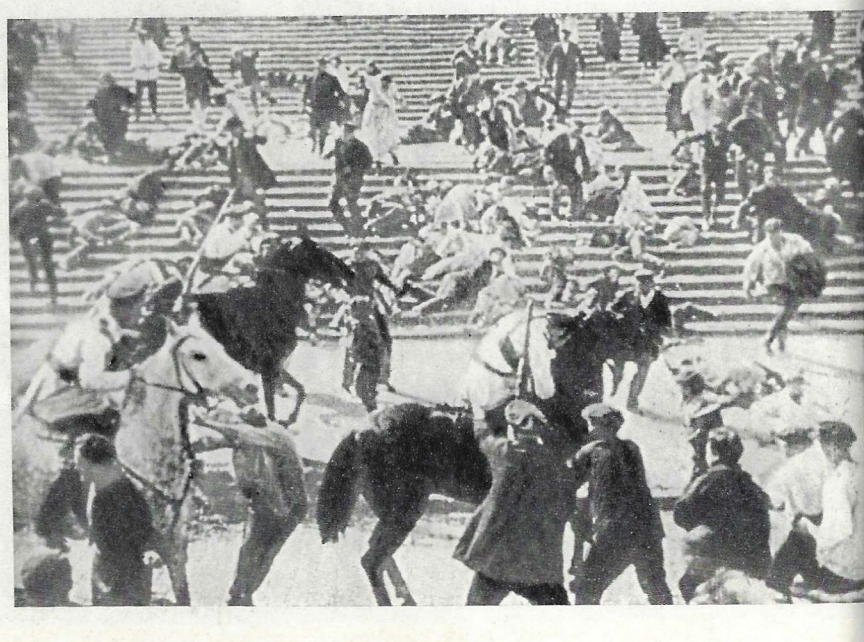

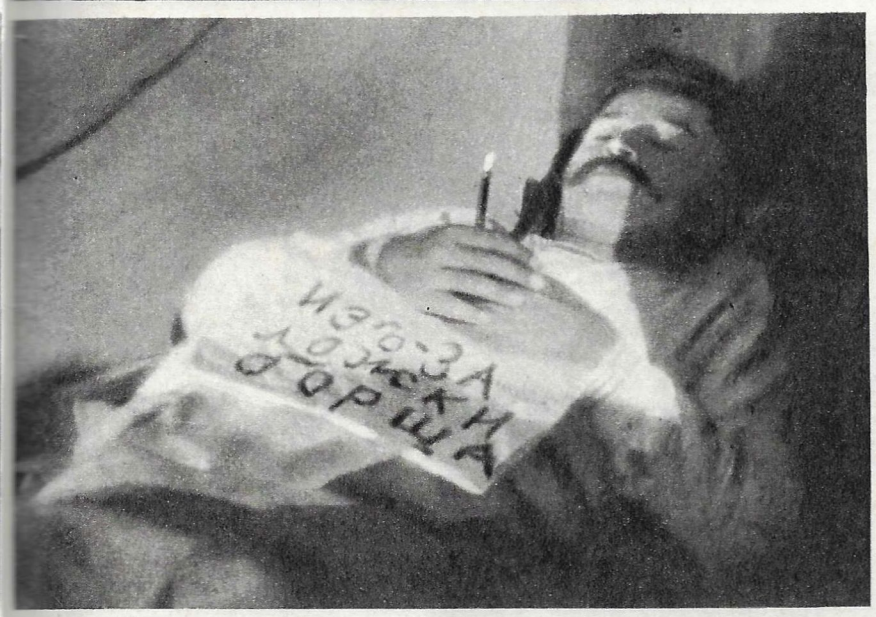

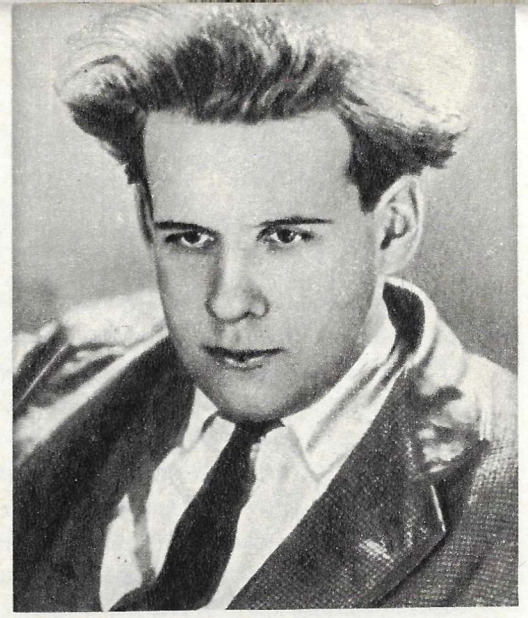

SERGEI EISENSTEIN.

päätti tuoda yhden dramaattisen, laajamittaisen ja tyypillisen tapauksen avulla esille koko vallankumouksen hengen, tarkoituksen ja paatoksen.

TÄRKEIN KOHTAUS

Kirjoituksessaan "Vallankumouksellinen armeija ja vallankumouksellinen hallitus" V. I. Lenin arvioi tämän Venäjän ensimmäisen vallankumouksen tärkeän vaiheen seuraavasti: **"Odessan kapina ja panssarilaiva 'Potemkinin' siirtyminen vallankumouksen puolelle oli uusi ja huomattava askel eteenpäin itsevaltiutta vastaan suunnatun vallankumousliikkeen kehityksessä. . . Odessan viime tapahtumien valtava merkitys on juuri siinä, että tsarismin sotavoiman huomattava muodostelma — kokonainen panssarilaiva — siirtyi siellä ensi kerran avoimesti vallankumouksen puolelle. .. Vallankumouksellista panssarilaiva 'Potemkinia' vastaan lähetetyt sotalaivat kieltäytyivät taistelemasta tovereita vastaan. Ja panssarilaiva 'Potemkin' jäi vallankumouksen voittamattomaksi alueeksi."** Tämä arvio oli Eisensteinistä eittämättä ratkaisevin.

Puheenaolevan elokuvan tekemisen historia on jännittävä kuin romaani. Tapahtumien todelliset osanottajat filmasivat satamassa, aallonmurtajalla ja portailla valvoen tiukasti jokaisen kuvan totuudellisuutta. Entä mistä löydettäisiin vanhanmallinen panssarilaiva? Sotilaalliset neuvonantajat muistivat että Sevastopolin lahdessa oli ikuisessa ankkurissa "Potemkinin" sisaralus, panssarilaiva "Kaksitoista apostolia", jota käytettiin ammus- ja pommivarastona. Ja käännettyään tuon ruhiluksen, joka oli valmis räjähtämään millä hetkellä hyvänsä, niin, etteivät rannikkokalliot näkyisi, sekä entistettyään kansirakenteet ja varoen huutamasta tahi tömisyttämästä jalallaan intomieliset osanottajat filmasivat traagista dynamiikkaa henkivät kohtaukset.

Joulukuun lopulla 1925 elokuva esitettiin Bolšoi-teatterissa hallitukselle, puolueen XIV edustajakokouksen osanottajille, entisille poliittisille vangeille, vanhoille bolševikeille ja kansalaispiirien edustajille.

Se alkoi aallon voimakkaasta iskusta kiviseen aallonmurtajaan. Se oli vallankumouksen aalto, "myrskyn ensimmäinen rynnistys" kuten V. I. Lenin nimitti vuotta 1905. Synkistä ja painostavista matruusien nöyryyttämiskohtauksista ja vaiteliaasta suuttumuksesta tapahtumat kehittyivät tottelemattomien matruusien teloitukseen. Aika näytti pysähtyneen: vartijoiden kivääripiiput huojuvat tuskin huomattavasti, presseninki, jolla kapinalliset ovat peitetyt, lepattaa hiukan — ja äkkiä Vakulintšukin huutaessa "Veljet! Ketä ammutte?" jännitys laukeaa rajuun liikkeeseen: upseerit lentävät yli laidan, laivalääkärin sangattomat lasit riippuvat puomissa, Vakulintšuk saa surmansa ottelussa upseerin kanssa.

Raju tempo vaihtuu jälleen hiljaisuudeksi. Ranta. Aamusumu. Surmansa saaneen Vakulintšukin kädessä teltassa laiturien luona palaa kynttilä. Kansan suuttumus kasvaa. Väkijoukko täyttää rantakadut, sillat ja pitkän aallonmurtajan. Maailman elokuvataide ei ollut tuntenut eikä ehkä tunne vieläkään näin vaikuttavia joukkokohtauksia. Rannalla kokousta pitävien puhujien ja

PANSSARILAIVA "POTEMKIN"

kuuntelijoiden lähikuvien vauhdikkaassa vaihdunnassa vilahtelee terävästi piirrettyjä ja historiallisesti perusteltuja ihmisluonteita.

Kun kaupunki vallankumouksellisessa puuskassa ikään kuin ojentaa kätensä panssarilaivalle, siellä nousee mastoon punainen lippu. Lippu on elokuvassa tosiaan punainen. Silloin ei ollut vielä värifilmiä ja lippu värjättiin käsin elokuvan jokaiseen kappaleeseen. Mutta minkä vaikutuksen se tekikään! Vallankumouksen purppura kutsui valkokankaalta!

Panssarilaivan luo suuntautui valkosiipinen veneparvi vieden matruuseille kaupunkilaisten tervehdyksiä, elintarvikkeita ja lahjoja. Kaikki rantakadut ja kuuluisat merelle laskeutuvat Odessan portaat täytti juhlapukuinen väkijoukko.

Sitten seuraa kaameita tapahtumia. Santarmit ampuvat yhteislaukauksen toisensa jälkeen aseettomaan väkijoukkoon. Rankaisukomppanian rivistö astuu portaita alas askelma askelmalta ja ampuu ampumistaan. Alhaalla pakoon juoksevia vastassa ovat kasakat pamppuineen ja miekkoineen.

Kaikkien maiden taideteoreetikot ja ohjaajat tutkivat tätä kohtausta lakkaamatta. Heitä järkyttää sen voimistuva rytmi, ihmisten kohtalot. Mieletön äiti, joka kantaa surmaajia kohtaan elotonta pienokaistaan. . . Toinen nuori äiti, kaunis kuin madonna, työntää kaatuessaan lapsenvaunua — ja vaunu pomppii rappuja alas ruumiiden ylitse. Pakeneva jalaton invaliidi hyppii käsillään. Ampuvien sotilaiden tylsä, itsepintainen, armoton liikunta jatkuu, heidän raskaat anturansa laskeutuvat porras portaalta.

MARMORILEIJONAT LÄHTEVÄT LIIKKEELLE

Silloin panssarilaiva kääntää verkalleen tykkinsä ja ampuu laukauksen kenraalien esikuntaan. Savussa häämöttävät talon rauniot, ristikot. . . Yhtäkkiä valkokankaalle ponnahtaa marmorinen leijona. Eisenstein sovitti nopeassa tempossa yhteen kolmen patsaan kuvat: nukkuvan, nousevan ja ponnahtavan leijonan. Syntyi vertauskuva, metafora — "kivet lensivät" — jota on kuvailtu ja kommentoitu sadoissa kirjoituksissa ja tutkimuksissa. Se on korkeimman jännityksen ilmentymä.

Epätavallinen on toinenkin, kokonaiseksi osaksi piirretty loppumetafora: "Panssarilaivan sydän sykkii levottomana". Kapinallista laivaa tuhoamaan kutsuttu amiraalin eskaaderi lähestyy hitaasti sumussa. Panssarilaiva "Potemkin" valmistuu taisteluun. Lannistumattoman laivan yhteinen valtava sydän sykkii ja sykkii.

Ja viimeisen kerran sietämätön jännitys purkautuu voimakkaaksi tunteiden puuskaksi. Eskaaderi kieltäytyy ampumasta. Matruusit kannella riemuitsevat, heiluttavat lakkejaan, nauravat, huutavat. Filmattuna jyrkässä kulmassa alhaalta käsin tuntuu kuin valkokankaan syvyyksistä purjehtisi yleisöä kohti panssarilaivan korkea, mahtava keula. Se purjehtii katsomoon, historiaan, kuolemattomuuteen.

Vallankumous on voittamaton! sanoo tämä loppu, sanoo koko elokuva. Kaikesta uudistuskokeilusta huolimatta tämä elokuva on yksinkertainen, selvä, jokaiselle ymmärrettävä. Juuri siksi se onkin kuolematon.

Elokuvan varsinainen kantaesitys tapahtuu 41 vuotta sitten Moskovan elokuvateatterissa "Hudožestvennyi". Siitä syntyi heti väittelyjä. Niin kuin millä uudistavalla teoksella hyvänsä silläkin oli vastustajansa ja moittijansa. Mutta arvostelijoiden valtaenemmistö kirjoitti siitä ylistävästi sanoen sitä Lokakuun vallankumouksen synnyttämän uuden taiteen suurluomukseksi.

Voitettuaan kotimaassaan "Panssarilaiva Potemkin" lähti maailmanympäripurjehdukselle, joka jatkuu yhä.

MAAILMAN YMPÄRI

Ensimmäisessä elokuvan ostaneessa maassa, Saksassa, syntyi heti poliittinen skandaali. Maavoimien komentaja von Sekt ja laivaston komentaja Zenker pakottivat sensuurin kieltämään elokuvan, koska se "on kapinatekniikkaa opettavaa vallankumouksellista propagandaa", joka "yllyttää sotaväkeä kapinaan".

Edistykselliset piirit nousivat puolustamaan elokuvaa. Romaanissaan "Menestys" Lion Feuchtwanger kuvasi, minkä tyrmistävän vaikutuksen elokuva teki vallankumousta vihaavaan fasistiin. Vallankumouksen vihollinen tunsi tah-

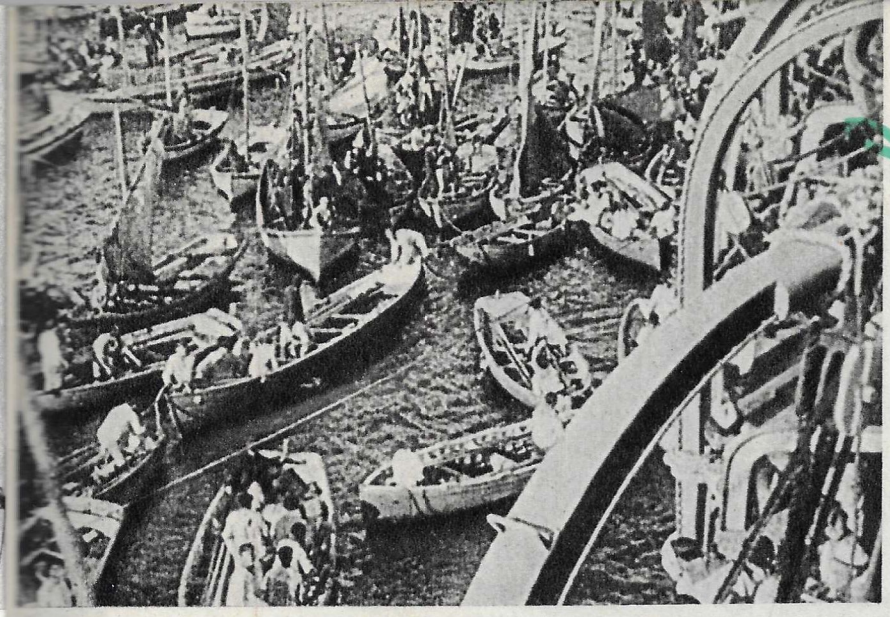

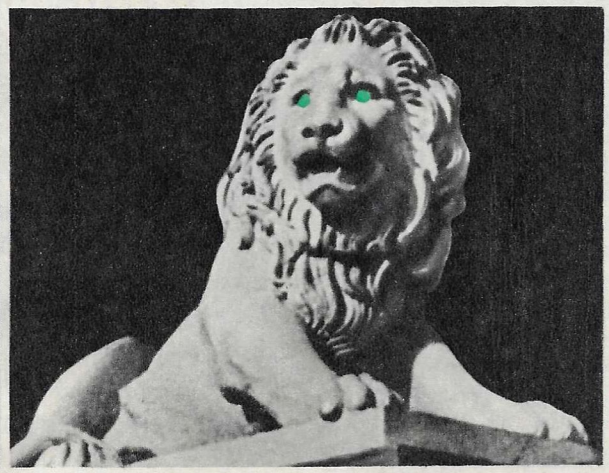

Täältöenmuste loppurut kyrästä

tomattaan syvää voittamatonta myötämielisyyttä kapinallisia matruuseja kohtaan.

Saksan jälkeen ''Panssarilaiva Potemkinia'' esitettiin Ranskassa, Englannissa ja Ruotsissa ja kaikkialla sitä kohtasivat toisaalta sensuurin kiellot sekä toisaalta edistyksellisen sivistyneistön, työväenjärjestöjen ja vasemmistopuolueiden tunnustus ja taistelu tuon totuudellisen taideteoksen sallimisen puolesta.

Amerikkaan elokuva pääsi elokuussa 1926 ja se sai heti osakseen Ku Klux Klanin vihat ja demokraattisten piirien hyväksymisen. Sadoista ihastuneista lausunnoista lainaan vain yhden: '' 'Panssarilaiva Potemkin' on maailman paras elokuva. Charles Chaplin.''

Chaplinin mielipiteeseen yhtyivät Douglas Fairbanks, Henri Barbusse, Léon Moussinac, Upton Sinclair, Erwin Piscator. Kun Eisenstein matkusti Amerikkaan, Ku Klux Klan levitti lentolehtistä, jossa se vaati karkoittamaan ''punaisen agitaattorin, joka on vaarallisempi kuin kokonainen puna-armeijalaisdivisioona''. Kun hollantilaisen laivan ''Seitsemän provinssia'' matruusit olivat nähneet elokuvan, he nousivat kapinaan epäoikeudenmukaista päällystöä vastaan.

Elokuvan ''ihailijoiden'' kuoroon yhtyi. . . tohtori Goebbels. Fasistien ideologi vaati alaistaan Saksan elokuvateollisuutta luomaan oman, fasistisen ''Panssarilaiva Potemkinin''. Suuttumusta huokuvassa avoimessa kirjeessään Goebbelsille Eisenstein puhui tuollaisen kehoituksen toteutumattomuudesta, koska todellinen taide ja pyövelikomento eivät ole sovitettavissa yhteen: ''Panssarilaiva Potemkinin'' syntymisen saattoi innoittaa vain sosialistinen vallankumous.

Eisensteinin suuren teoksen jälkeen maailman valkokankaalle ilmestyivät Pudovkinin, Dovženkon, Ermlerin, Kulešovin, Vertovin ja muiden neuvostoliittolaisten mestareiden ohjaamat elokuvat. Edistyksellinen ihmiskunta tunnusti nuoren neuvostoliittolaisen elokuvataiteen edistyksellisimmäksi, uudistushenkisimmäksi, älykkäimmäksi ja inhimillisimmäksi. Tätä asemaa vahvistivat myös Eisensteinin myöhemmät elokuvat: ''Lokakuu'', ''Vanhaa ja uutta'', ''Aleksander Nevski'' ja ''Iivana Julma''.

Ja ''Panssarilaiva Potemkinin'' esitys jatkui jatkumistaan maailman elokuvasaleissa. Kuulu neuvostoliittolainen lehtimies Mihail Koltsov kirjoitti: '' 'Panssarilaiva Potemkin' purjehtii suurella menestyksellä yhä kauemmaksi ulkomaiden pääkaupunkeihin ja maakuntiin. Ministerit kieltävät, poliisipäälliköt kieltävät, konstaapelit hajoittavat, fasistit pieksävät, mutta elokuvaa esitetään ja yleisö ryntää katsomaan. Miksi? Vastaus on perin yksinkertainen — se on hyvää työtä. 'Panssarilaiva' on tehty niin, että sitä on mahdoton kieltää.''

Näiden rivien kirjoittaja oli aikoinaan katsomassa tätä elokuvaa eräässä vajassa Tokion laidalla. Ovella vartioivat työläiset. Näytännön oli järjestänyt '' 'Panssarilaiva Potemkinin' Japaniin tuonnin ja esityksen yhdistys'', joka taisteli tarmokkaasti sensuuria, taantumuksellista lehdistöä, neuvostovastaisia järjestöjä sekä kaupallista vuokrausverkostoa vastaan.

Olin kerran näkemässä elokuvan esityksen myös eräässä Pariisin hienoimmassa elokuvateatterissa. Säihkyvä mainos julisti: ''Maailman paras elokuva''.

''Panssarilaiva Potemkin'' on kahdesti tunnustettu täysin virallisesti maailman parhaaksi filmiksi: ensi kerran Belgian elokuva-arkiston vuonna 1952 suorittamassa kyselyssä, johon osallistui sata ohjaajaa ja elokuvanäyttelijää ja toisen kerran vuoden 1958 maailmannäyttelyn aikana suoritetussa elokuva-arvostelijain ja -tutkijain salaisessa äänestyksessä, jossa oli mukana 117 edustajaa maailman kaikista maista.

Tämä kaikki on tietysti mieluista ja kunniakasta. Vielä tärkeämpää on kuitenkin, että Neuvostoliiton filmitaiteessa elävät nuo korkeat perinteet, ylevän vallankumouksellisen epiikan ja laajamittaisen ajankuvauksen perinteet. ''Panssarilaiva Potemkinista'' johtavat suorat langat 30-luvun luomuksiin ''Tšapajeviin'' ja ''Olemme Kronstadtista'', toisen maailmansodan aikaisiin dokumenttifilmeihin ja nykypäivien parhaisiin elokuviin. Ja ''Panssarilaiva Potemkin'' itsekin elää, se on äänitetty ja sitä esitetään jatkuvasti. Tämä on paras todiste sen voimasta. ''Panssarilaiva Potemkin'' valloittaa katsojansa nykyäänkin vallankumouksellisella paatoksellaan, historiallisella totuudellisuudellaan ja taiteellisella täydellisyydellään.

TE KYSYTTE, ME VASTAAMME

ARNO BABADŽANJAN

Olen ihastunut Arno Babadžanjanin lauluihin. Pyytäisin pientä esittelyä hänestä.
TATJANA MATSJUTA, Neuvostoliitto.

Arno Babadžanjan löysi kutsumuksensa jo nuorena. Hänen säveltäjänuransa pohjakulutus alkoi Erivanissa erikoislahjakkaiden lasten ryhmässä ja sikäläisen konservatorion musiikkiopistossa, jatkui Moskovassa Gnesinien musiikkiopistossa ja Tšaikovskin konservatoriossa, jonka loppututkinnot hän suoritti 1948. Babadžanjanin opettajina ovat olleet kuulut muusikot ja säveltäjät J. Gnesina, V. Šebalin ja K. Igumnov. Ollessaan 9-vuotias Arno sävelsi "Pioneerimarssin". Konservatorioaikanaan hän sävelsi sellaisia tunnetuksi tulleita kappaleita kuin pianokonsertto ja "Vargašapetilais tanssi". Vuotta ennen konservatorion lopettamista hän osallistui neuvostonuorison edustajana Prahan kansainväliseen nuorisofestivaaliin, missä pääsi palkinnolle omia tuotteitaan esittävien säveltäjien kilpailussa. Seuraavina vuosina Babadžanjan sävelsi mm. "Sankariballaadin" (pianolle

ja orkesterille), pianotrion, sonaatin viululle ja pianolle, sellotaituri Mstislav Rostropovitšille omistetun sellokonserton, kuusi pianokuvaelmaa sekä muita tunnettuja ja tunnustettuja sävellyksiä. Hänen kolmansia Tšaikovski-kilpailuja varten säveltämänsä "Runoelma" sai ensimmäisen palkinnon ja hyväksyttiin pianokilvan toisen kierroksen pakolliseksi kappaleeksi.

Tätä nykyä Arno Babadžanjan säveltää uutta pianokonserttoa. Hänen musiikkinsa säestää useita elokuvia ja hänen laulunsa "Ylemmäs ystävyyden liput", "Arvaapa mitä tahdon", "Kauneuskuningatar", "Älä kiirehdi" ym. kuuluvat koti- ja ulkomaisten esittäjien vakio-ohjelmistoon.

Arno Babadžanjan on parhaissa voimissaan. Odotammekin häneltä uusia sävellyksiä, jotka — olen varma siitä — tulevat entisestään lisäämään Neuvostoliiton musiikkikulttuurin mainetta.

Rodion ŠTŠEDRIN, säveltäjä.

PÄÄSKYSENPESÄ

Voisitteko kertoa Pääskysenpesästä, kuka on rakentanut tuon verrattoman palatsin ja mihin tarkoitukseen sitä nykyisin käytetään?
AUGUST STEHR, DDR.

Krimin etelärannalla pistää Mustaan mereen kallionkieleke nimeltä Ai-Todor. Sen huipulla n. 80 metrin korkeudessa on keskiaikaista ritarilinnaa muistuttava rakennus.

Se ei ole kuitenkaan mikään myöhäisrenessanssin luomus. Sen rakennutti 1912 saksalainen öljykenttien omistaja parooni Steingel. Rakennuksen suunnitteli arkkitehti A. Sherwood, jonka isä W. Sherwood oli suunnitellut Moskovan Punaisella torilla olevan Historiallisen museon.

Linna rakennettiin kallionkielekkeelle siten, että sen ikkunoista näkyy ainoastaan meri ja taivas, ja parooni nimitti sitä "Lemmenlinnaksi". Tämä nimi ei kuitenkaan juurtunut käytäntöön. Sensijaan sitä alettiin kutsua "Pääskysenpesäksi", samalla paikalla aikaisemmin sijainneen puisen mökin mukaan. Tämä runollinen nimi sopiikin hyvin tuolle sinisen meren yllä vaappuvalle kauniille luomukselle, joka kiehtoo mielikuvitusta ja houkuttelee matkailijoita. Pääsy "Pääskysenpesälle" on kuitenkin turvallisuussyistä kielletty, sillä linnan alla oleva kallio on halkeillut maanjäristyksestä.

V. HOMUŠKOV,
aikakauslehti "Turistin" päätoimittaja.

POSTIMERKKEILIJÖILLE

Keräilen neuvostoliittolaisia postimerkkejä. Pyydän tiedoittamaan, miten voi tilata aikakauslehden "Filatelia SSSR" (Postimerkkeily Neuvostoliitossa).
DOUGLAS R. SHARMAN, Englanti.

Lehtemme kertoo säännöllisesti Neuvostoliiton postilaitoksen liikkeelle laskemista uutuuksista.

Alla näemme ensimmäisen merkin, joka on omistettu neuvostovallan perustamisen 50-vuotispäivälle. Piirtänyt Lesegri. Offset-paino. Kampahammastus.

Mitä tulee aikakauslehteen "Filatelia SSSR", niin sen voi tilata kirjakaupoista, jotka edustavat maassanne Meždunarodnaja knigaa.

NEUVOSTOLIITON JALKAPALLOILUN KÄRKIJOUKKO

Pyytäisin esittelemään viime vuoden parhaan neuvostoliittolaisen jalkapallojoukkueen.
MARIANA EFTIMIE, Romania.

Viime vuonna tapahtui sellainen ihme, että Kievin "Dynamon" jalkapallojoukkue voitti sekä mestaruus- että cupsarjan. Se osoitti koko pelikauden hyvää kuntoa sekä kaunista, kypsää ja nykyaikaista jalkapalloilua.

Kieviläiset noudattivat kaavaa 1—4—3—3 muutellen kuitenkin pelaajien sijoittelua tarpeen

mukaan sekä vastustajan kulloinkin käyttämästä kaavasta ja vauhdista riippuen. Tällainen joustavuus sekä taito löytää nopeasti vastaratkaisuja saattoi ukrainalaisten vastustajat monta kertaa umpikujaan.

Joukkueen menestys riippui suuressa määrin sen hyökkäyslinjasta. Byševets, Muntjan, Hmelnitski sekä nuoret Medvid ja Parkujan ovat hyvässä tuntumassa keskenään ja aina erinomaisesti selvillä pelitilanteesta. Joukkueen kapteeni Andrei Biba on universaalinen pelaaja, joka täyttää yhtä taitavasti niin hyökkääjän kuin puolustajankin tehtäviä. Hän tuottaa paljon päänvaivaa vastustajien valmentajille, jotka aina ennen hänen kohtaamistaan laativat tuon vaarallisen miehen eristämisen suunnitelmia.

Iso ansio tämän vahvan joukkueen kasvattamisessa on ollut valmentaja V. Maslovilla.

Nyt kieviläiset tulevat osallistumaan Euroopan mestarijoukkueiden cupturnaukseen. Neuvostoliiton urheiluväki toivoo tietenkin, että he suoriutuisivat kunnialla koitoksista maanosamme pallokentillä.

S. SALNIKOV,
ansioitunut urheilumestari.

VISENTTEJÄ AREENALLA. ONKO SE MAHDOLLISTA? KATSOKAA!

Visenttejä ei voida kesyttää, sanoo Brehm kuuluisassa teoksessaan "Eläinten elämä". Sitä vähemmän niitä voidaan opettaa tekemään temppuja — niin olisivat viime aikoihin asti lisänneet kesyttäjät, turhaan yritettyään kouluttaa noita raivokkaita metsähärkiä esiintymään sirkuksen areenalla. Tämän käsityksen kumoaminen oli viedä Viktor Tihonovin hengen. Kolme vuotta sitten hän valitsi Belovežin suojelualueelta sirkusta varten 7 puhdasveristä visenttiä. Viikon päästä uskaliaan kesyttäjän korjasi ambulanssi. Kuukauden kuluttua käden ollessa vielä siteessä hän jatkoi kesyttämistä. Mutta välillä Tihonov joutui vielä kolmasti turvautumaan sairaalahoitoon.

Vihdoin seuraa ensiesitys. Se alkaa epätavallisesti. Sirkuksessa sammuvat valot, ja yleisö näkee pyöreällä valkokankaalla villin visenttilauman. Lumivyöryn tavoin se kaataa tieltään puita, tuhoaa rakennuksia ja pelottaa julmatkin pedot. Dokumenttikuvaus katkeaa ja syttyvät valot. Orkesteri alkaa soittaa valssia. Areenalla on 7 valtavaa parrakasta härkää. Kömpelösti tömistäen ja pyörien musiikin tahdissa ne tanssivat valssia. Areenan keskellä seisoo Viktor Tihonov. Hänellä on kädessään hento vitsa ja valkea liina. Pelottava piiska ja sauva, nämä kesyttäjän tavalliset välineet, puuttuvat. Tihonov esiintyy punaisessa puvussa. Visentit antavat senkin hänelle "anteeksi". Visenttien ohella esitykseen osallistuu tiikereitä, koiria sekä gepardi, joka on myös vaikeasti kesytettäviä eläimiä. Visentit "suutelevat" tiikereitä, tasapainoilevat areenan laidalla, kyyditsevät gepardia vankkureilla.

Tämä ensiesitys oli hiljattain Jaroslavlissa.

•

Kuvassa näemme kesytyshetken. Tällä kertaa kaikki päättyi onnistuneesti; visentti vain "hipaisi" kesyttäjää. Näiden eläinten äkäisestä luonteesta ja voimasta voi päätellä siltä, että kerran harjoitusten aikana eräs niistä toiseen visenttiin suuttuneena nosti tämän sarvilleen ja heitti ylitseen areenan toiseen laitaan — vaikka nämä Euroopan suurimmat eläimet painavat toista tonnia!

VISENTTEJÄ AREENALLA. ONKO SE MAHDOLLISTA? KATSOKAA!

Kesyttäjä Viktor Tihonov on keksinyt luoksepääsemättömällä olevan "Boy'lla" erään heikkouden — se pitää kovasti porkkanoista. Kuten useimmat neuvostoliittolaiset kesyttäjät Tihonov pyrkii toivottuun tulokseen palkitsemalla eikä rankaisemalla. Aamuisin ennen harjoitusten alkamista hän kiertää kaikki häkit ja juttelee muutaman minuutin jokaisen nelijalkaisen partnerinsa kanssa. Mitä keskustelu kulloinkin koskee, on ammattisalaisuus. Harjoitukset alkavat verryttelystä (yläkuva). Oikealla uuden sirkusohjelman toinen uusi sankaritar, tiikeri "Jerry", ja kohtaus Jaroslavlin sirkuksen uudesta ohjelmasta.

Kuvat T. ja M. NATŠINKIN.

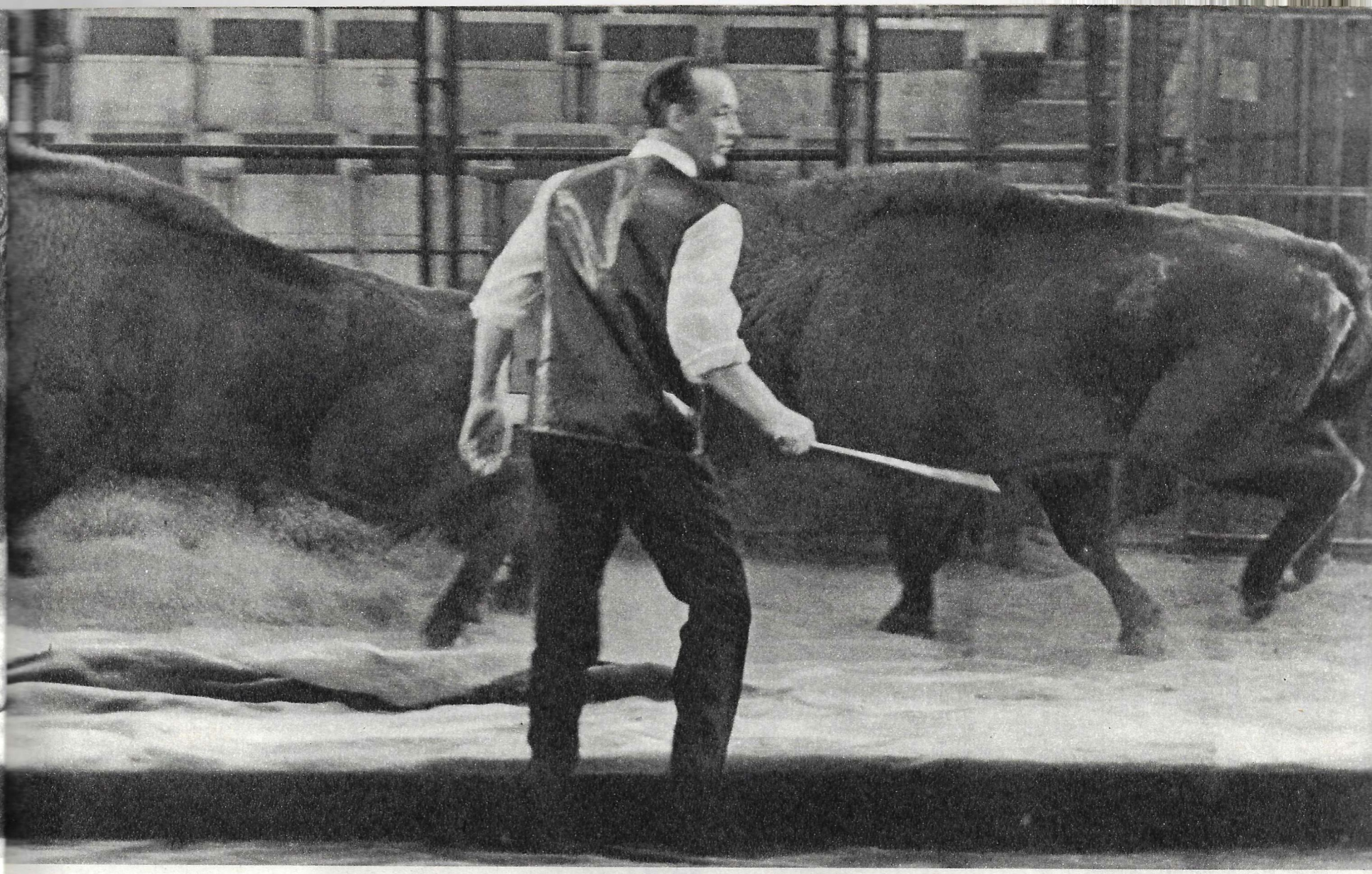

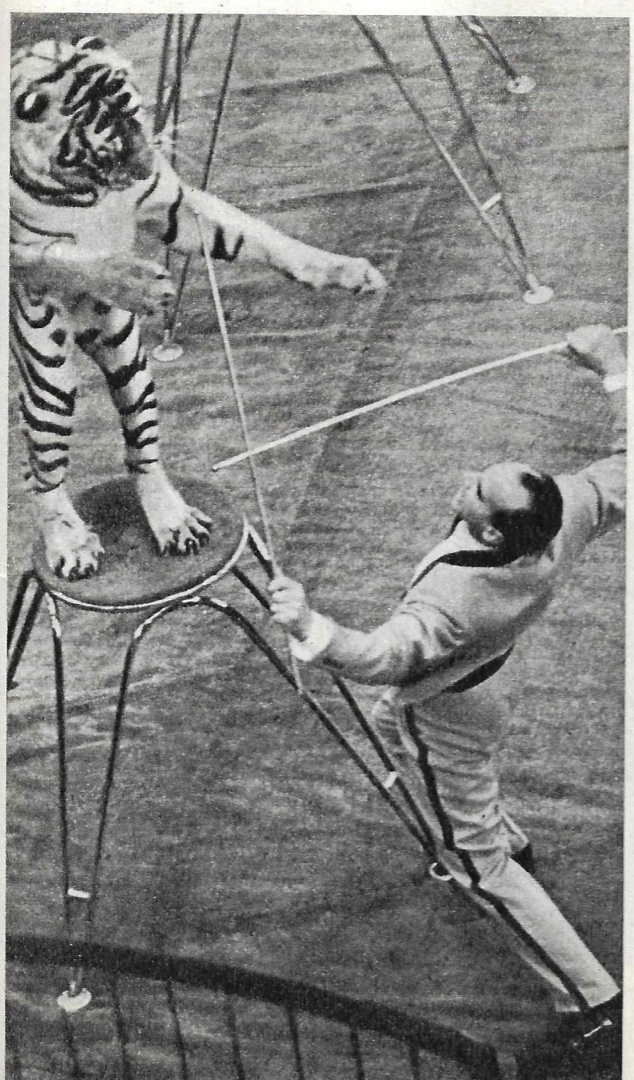

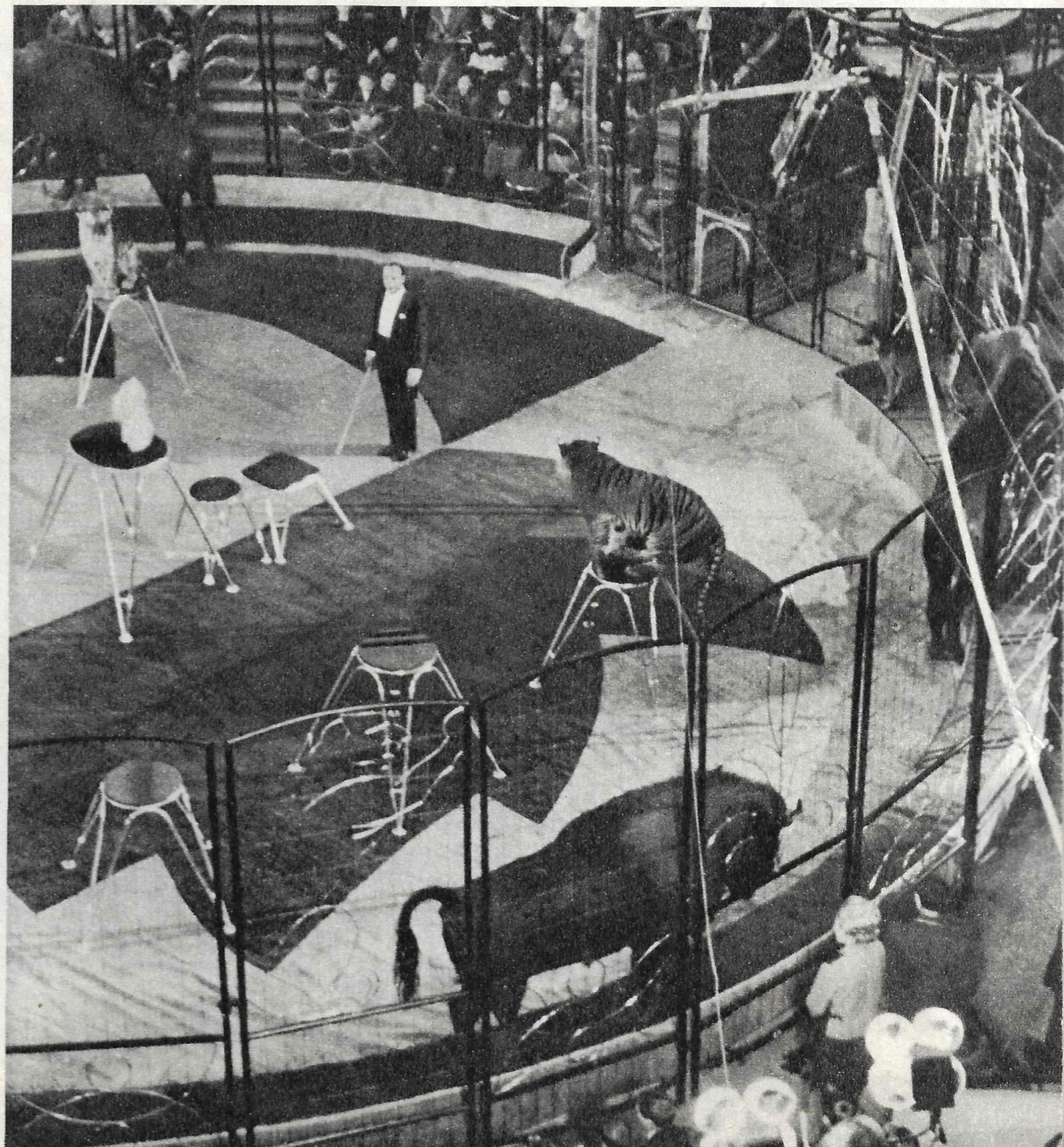

NUORTEN HUMORISTIEN KERHO

Ilman keskustelua

Kokouksen työohjelma määräytyi heti. Keskeisenä aiheena oli tietenkin talvi. Ainutlaatuisine iloineen. Ja keskeisenä sankarina oli tietysti lumi. Sitä on nyt kaikkialla. Se kimaltelee Moskovan seudun kuusien liepeillä, lakanoi Etelä-Uralin kynnettyjä aroja ja pyyhkii Perä-Pohjolasta meren ja maan rajoja. Se loistaa alumiinisena hiihtäjän jäljessä. Kerhomme ikkunan allakin oli vielä aamulla lunta. Mutta se korjattiin pois. Tämä tapahtuu Moskovassa nopeasti. Käy hiukan sääliksi, sillä lumisina Neuvostoliiton pääkaupungin kadut saavat aidon moskovalaisen sävyn. Lumi kuitenkin häiritsee liikennekurin valvojia. Ja se korjataan pois. Sääli — mutta itsepintaisimmatkin lyyrikot pitävät sentään parhaana päästä kompastumatta pujahtamaan nopeasti viillettävien autojen jaloista.

Kerhomme puheenjohtajana toimii nyt sen uusi jäsen — Kuusi. Ikivihreä, tekokuituinen. Perinteellisten lasipallojen ja muiden lelujen sijasta se on koristettu maailman kaikilta kulmilta saapuneilla kirjavilla postikorteilla, sähkeillä ja muilla onnitteluilla.

Kiitämme niistä lukijoitamme ja lehtimiesveljiämme. Yritämme tehdä alkaneenakin vuonna parhaamme täyttääksemme odotuksenne.

Tässä konkreettisessa tapauksessa odotusten täyttäminen tarkoittaa hymyaiheen lahjoittamista. . .

— Niin, hymynkö, — hymähti synkeästi nuorin ja senvuoksi ilmeisesti kokenein kerholaisemme. — Kuka sitten tietää, mikä kutakin naurattaa. Minä piirsin äskettäin erään kuvan (se on muutoin julkaistu tällä sivulla) ja kaksi aivan erilaista ihmistä alkoi miltei samanaikaisesti hohottaa. Toinen nauroi piirustukselle: tuohan on tosiaan vitsikäs! Ja toinen piirtäjälle: mistä tuollainen mielikuvituksen köyhyys?

Mikä siis naurattaa?

Sen taitavat tietää vain lukijat!

V. ILLEŠ.

— Sanoinhan sinulle, että koristа ensin kuusi ja vasta sitten avaa pullot.

Laskeutumiskenttä on valmis. Lentäköot! Piirt. A. Nekrasov.

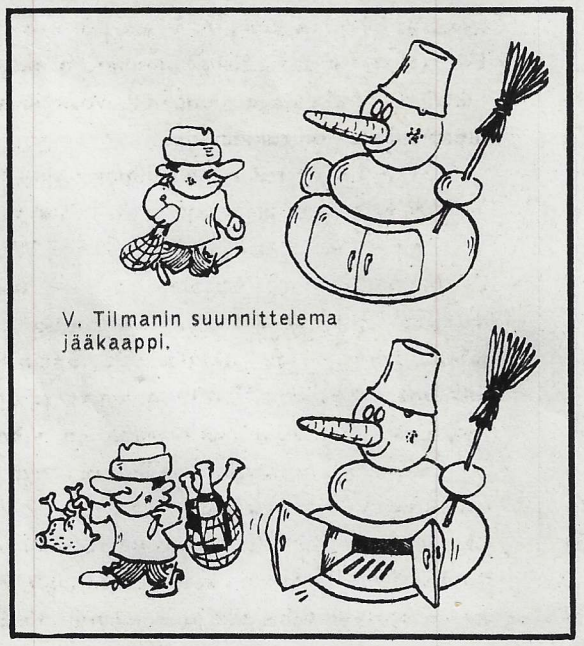

V. Tilmanin suunnittelema jääkaappi.

Poikamme on hyvin käytännöllinen kaikessa. Saman piirtäjän kuulema keskustelu.

V. Safonovin kuvittelema desantti.

Yritä edes muistaa kadun nimi. Piirt. O. Markovitš.

RAAHEN YLLÄ HENKÄILEVÄT YSTÄVYYDEN TUULET

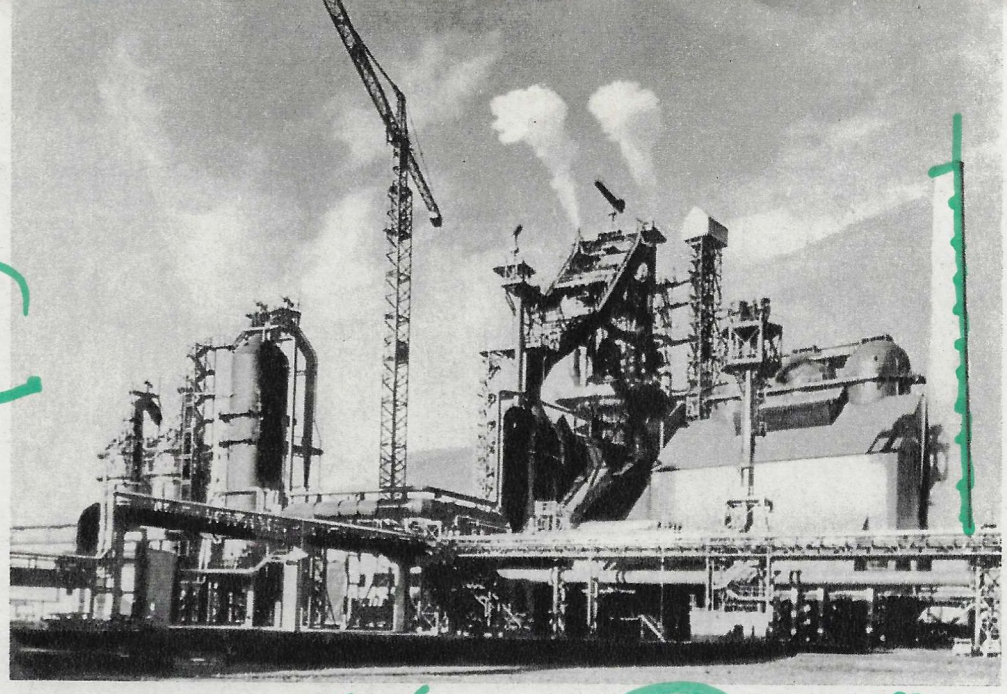

"Neuvostoliiton ja Suomen suhteet kehittyvät menestyksellisesti ja suotuisasti, kaikki niiden välisen yhteistyön aikana heräävät kysymykset ratkaistaan hyvän naapuruuden hengessä ja kummankin edut huomioiden. Maittemme väliset suhteet, jotka perustuvat tasa-arvoisuuteen, molemminpuoliseen kunnioitukseen ja luottamukseen sekä toistensa sisäisiin asioihin sekaantumattomuuteen, monipuolistuvat vuosi vuodelta."

A. N. KOSYGIN

Tämän yhteistoiminnan havainnollisena esimerkkinä on Raahen raudanjalostuslaitos, joka on rakennettu Neuvostoliiton myötävaikutuksella.

Vielä viisi vuotta sitten oli vaikea arvata, että Raahen lähellä Pohjanlahden rannalla unohduksissa olleella metsäisellä niemekkeellä tulisi nyt kohoamaan pohjoismaiden suurin masuuni ja jatkumaan työnvilske metallinjalostamon toisen vaiheen rakentamiseksi. Niin on kuitenkin tapahtunut. Keväällä 1961 Neuvostoliiton ja Suomen hallitusten kesken päästiin sopimukseen yhteistyöstä raudanjalostuslaitoksen rakentamiseksi tuolle seudulle. Neuvostoliittolainen vientiyhtymä Tjažpromexport sitoutui antamaan suomalaiselle Rautaruukki Oy:lle teknistä apua raudanjalostamon ensimmäisen vaiheen rakentamisessa.

Tuotantolaitoksen paikkaa määriteltäessä otettiin huomioon sen sijainti meren läheisyydessä. Malmi kuljetetaan tehtaalle rautateitse Pyhäsalmen, Raajärven, Kärväsvaaran ja Otanmäen kaivoksilta. Neuvostoliitosta tuodaan meritse Tšerepovetsin koksia ja Tšiaturan mangaanimalmia. Myös tehtaan tuotteita kuljetetaan pois meritse.

Näin ison metallurgisen laitoksen luomisella oli tärkeä merkitys Pohjois-Suomen sosiaalitaloudelliselle elämälle erikoisesti sen jatkuvan teollistamisen sekä työllisyyden lisäämisen kannalta. Tehtaan perustaminen on antanut jo työtä 2 000 henkilölle. Rakennuspaikalle järjestettiin kohta erilaisia kursseja, joilla alettiin kouluttaa työläisiä uusiin ammatteihin. Neuvostoliittolaiset asiantuntijat olivat mukana tässä työssä.

Tehtaan yhteyteen muodostettiin erityinen ammattiopisto. Lisäksi 23 suomalaista insinööriä ja teknikkoa kävi harjoittelemassa Neuvostoliitossa. Tällä tavoin järjestetty ammattiväen valmennus johti siihen, että vajaan vuoden kuluttua masuuniosaston ja sintraamon käynnistämisestä suomalaiset asiantuntijat ottivat ne täydellisesti hoitoonsa.

Elokuun 24 päivänä 1962 presidentti Kekkonen laski monilukuisen vierasjoukon läsnäollessa masuuniosaston peruskiven. Siitä lähtien raudanjalostamo alkoi kasvaa aivan silmissä. Työt tapahtuivat suunnitelmallisen tasaisesti ja jatkuvasti nopeutuvalla vauhdilla. Kesä-heinäkuussa asennustyöt olivat ehtineet niin pitkälle, että kävi mahdolliseksi ryhtyä koekäyttämään yksityisiä koneita ja kalusteita. Masuunilaitos käynnistettiin 17. elokuuta 1964 ja muutamaa viikkoa myöhemmin se saavutti jo suunnitellun tuotantotehonsa.

Tämä Neuvostoliiton osanotolla rakennettu tehdaslaitos on tähän mennessä jo huomattavasti ylittänyt sopimuksen aikoinaan edellyttämän kapasiteetin. Niinpä "Kansan Uutiset" saattoikin 16 pnä kesäkuuta 1966 todeta, että masuunilaitoksen suunniteltu teho — 350 000 tn raakarautaa vuodessa — oli tullut kuluneiden kahden vuoden aikana ylitettyä ja noussut 600 000 tonniin. Tämä 70 prosentin "odottamaton" tuotannon lisäys ilman ylimääräisiä kulunkeja osoitti lehden mielestä metallurgisen tekniikan korkeatasoisuutta Neuvostoliitossa, jonka myötävaikutuksella masuunilaitos on rakennettu.

Ensimmäisen rakennusvaiheen menestyksellisen päättymisen jälkeen Neuvostoliitto osallistuu nyt myös toisen vaiheen rakentamiseen.

Hallitusten kesken 23. maaliskuuta 1964 solmitun pöytäkirjan täytäntöönpanoa varten Tjažpromexport ja Rautaruukki Oy tekivät uuden sopimuksen, jonka mukaisesti neuvostotaho sitoutui antamaan suomalaiselle taholle teknistä apua kahdella 50 tonnin happikonvertterilla ja kolmella jatkuvalulaitteella (500 000 tonnin vuosikapasiteetti) varustetun terässulaton, kalkkiosaston, mikseriosaston ym. rakentamisessa.

Terässulaton rakennuksella on nyt suoritettu metallirakenteiden asentaminen ja siirrytty asentamaan kalustoa; kalkkiosastolla on käynnissä betonityöt. Neuvostoliittolaiset asiantuntijat ovat suomalaisten apuna. Samaan aikaan koulutetaan uutta ammattivoimaa. Novo-Lipetskin metallurgisella tehtaalla ja Azovstalin terästehtaalla on ollut harjoittelemassa 32 suomalaista asiantuntijaa.

Suomen lehdet ovat uusien osastojen rakentamista käsitellessään korostaneet, että toisen rakennusvaiheen luomisessa käytetään hyväksi tekniikan viimeisiä saavutuksia, erityisesti jatkuvalua sekä konvertterien happipuhallusta. Se turvaa Suomen raudanjalostukselle oman kannattavan raaka-aineen, jottei sitä tarvitsisi tuoda ulkoa kuten tähän asti.

Raahen yllä henkäilevät ystävyyden tuulet. Ne ovat herättäneet tuon vanhan pikku kaupungin ja puhaltaneet siihen uutta eloa. Kaupunki on saanut teollisen sävyn. Raahea lähestyessä näkyvät jo kaukaa suuren tehdasrakennelman ääriviivat. Ne kuvastavat havainnollisesti erilaisia yhteiskuntajärjestelmiä edustavien maiden rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteiden voittokulkua.

B. KOZINTSEV,
SNTL:n ministerineuvoston ulkomaisten
talousyhteyksien valtionkomitean yliasiantuntija.

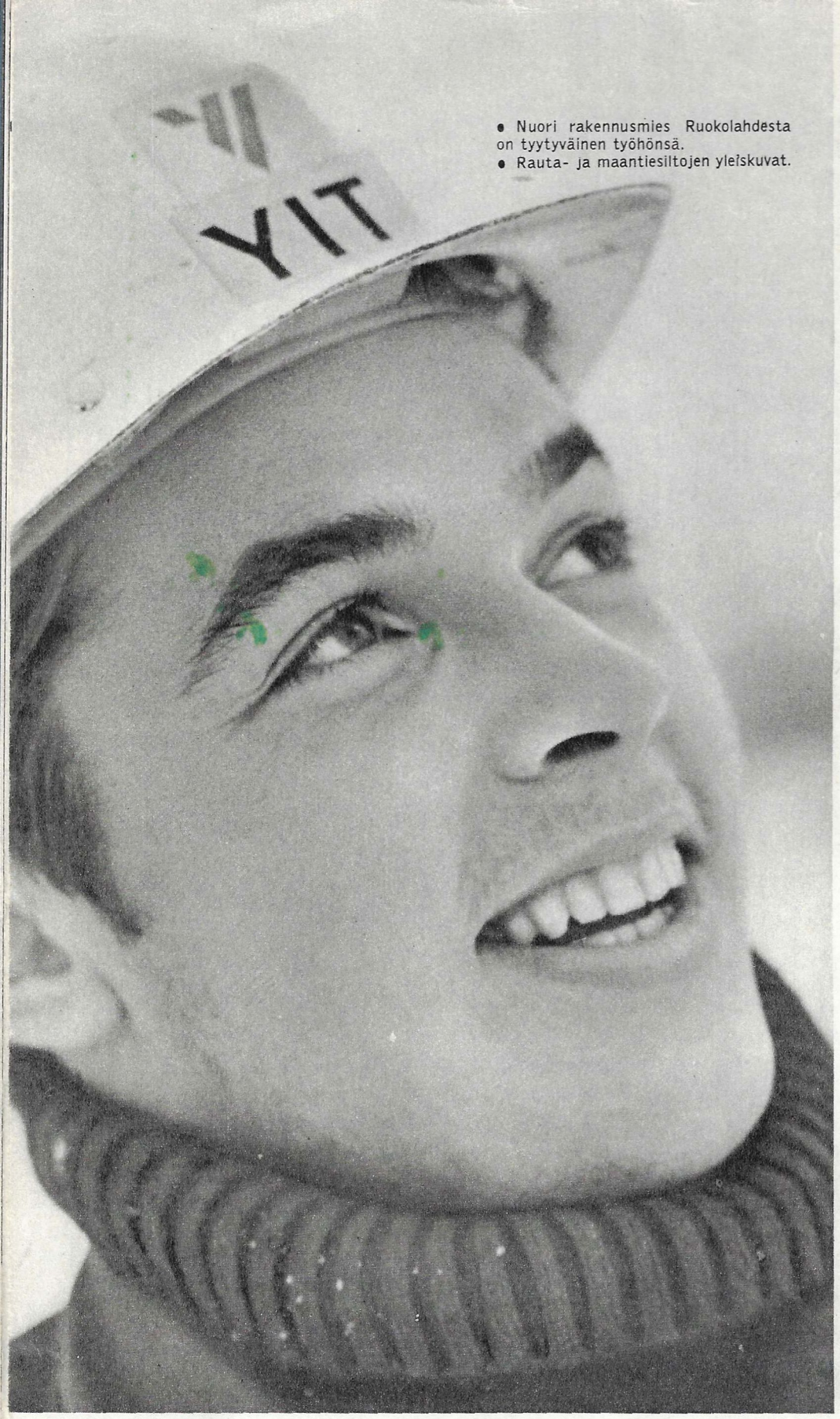

• Nuori rakennusmies Ruokolahdesta on tyytyväinen työhönsä.
• Rauta- ja maantiesiltojen yleiskuvat.

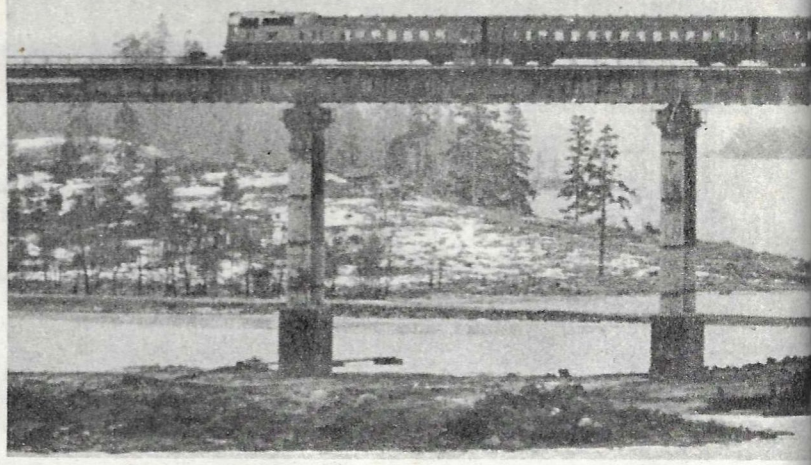

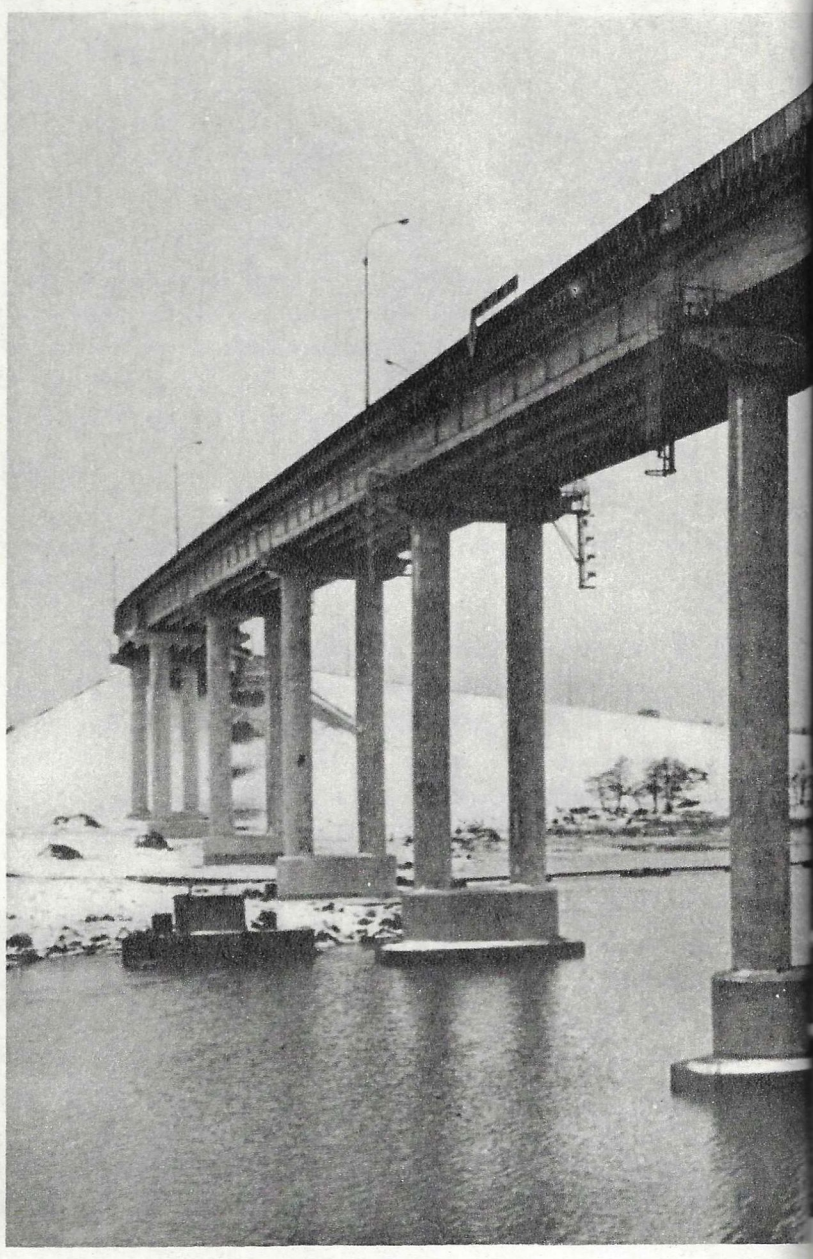

YSTÄVYYDEN SILTOJA

SAIMAAN KANAVALLA OLEVA NEUVOSTOLIITON VALTUUTETTU GEORGI PJASETSKI KERTOO.

Kuvat J. HALIP.

Saimaan kanavan uudistustöissä on viety päätökseen eräs tärkeä vaihe: neuvostoliittolaiset rakentajat ovat saaneet valmiiksi Kivisillansalmen ylitse rakennetut sillat, joista toinen on maantie- ja toinen rautatiesilta.

Kuten tiedetään, Suomi ja Neuvostoliitto solmivat neljä vuotta sitten sopimuksen Neuvostoliiton alueella olevan kanavavyöhykkeen vuokraamisesta Suomelle 50 vuoden ajaksi. Suomalaiset asiantuntijat uudistavat tätä viime vuosisadan puolivälissä rakennettua kanavaa nykyliikenteen vaatimuksien mukaiseksi. Neuvostotaho sitoutui suunnittelemaan ja rakentamaan kyseiset kaksi siltaa. Ne valmistuivat kolme kuukautta ennen sopimusaikaa. Molempien valtioiden vastaanottolautakunnat ovat antaneet niistä hyvän arvion.

Sillat korvaavat aikaisemmat liikennepadot, jotka ovat kauan sulkeneet salmea. Nyt ne puretaan ja laivat saavat esteettömän pääsyn Suomenlahdesta Saimaan kanavaan. Siltojen kannattimet ovat niin korkeat, että alitse voivat kulkea kaikki Saimaan kanavalla käytettäväksi tarkoitetut alukset.

Siltojen vihkimistilaisuuteen osallistui Suomesta valtuuskunta, jota johti Kulkulaitosministeri Leo Suonpää. Läsnä oli myös suuri ryhmä Suomen lehdistön, radion ja television edustajia.

Ministeri Suonpää korosti puheessaan, että kyseiset sillat ovat omiaan

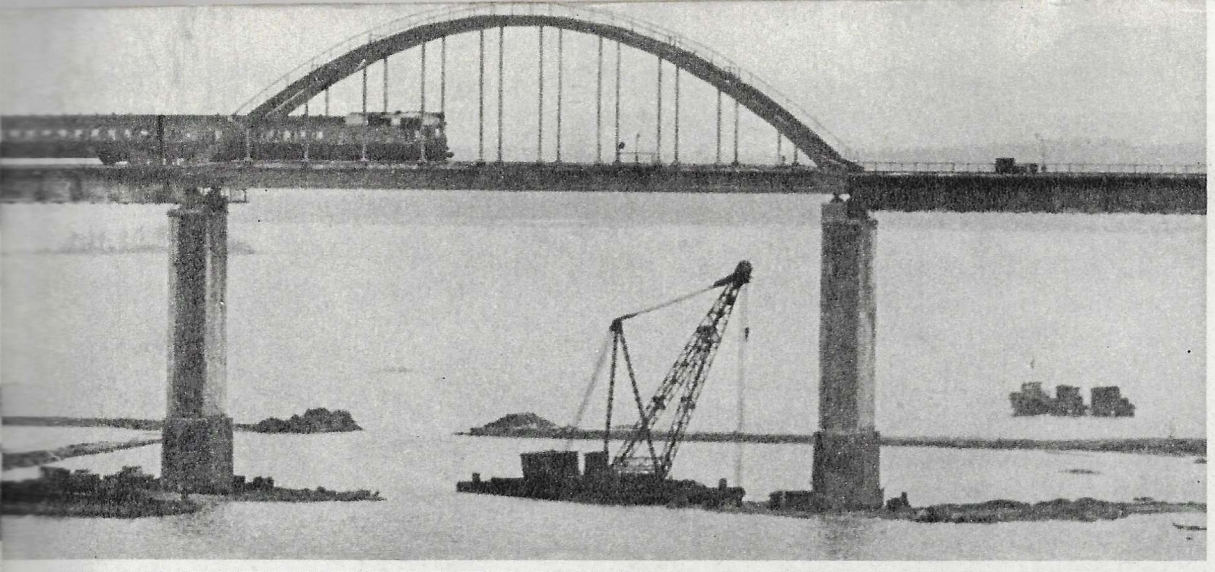

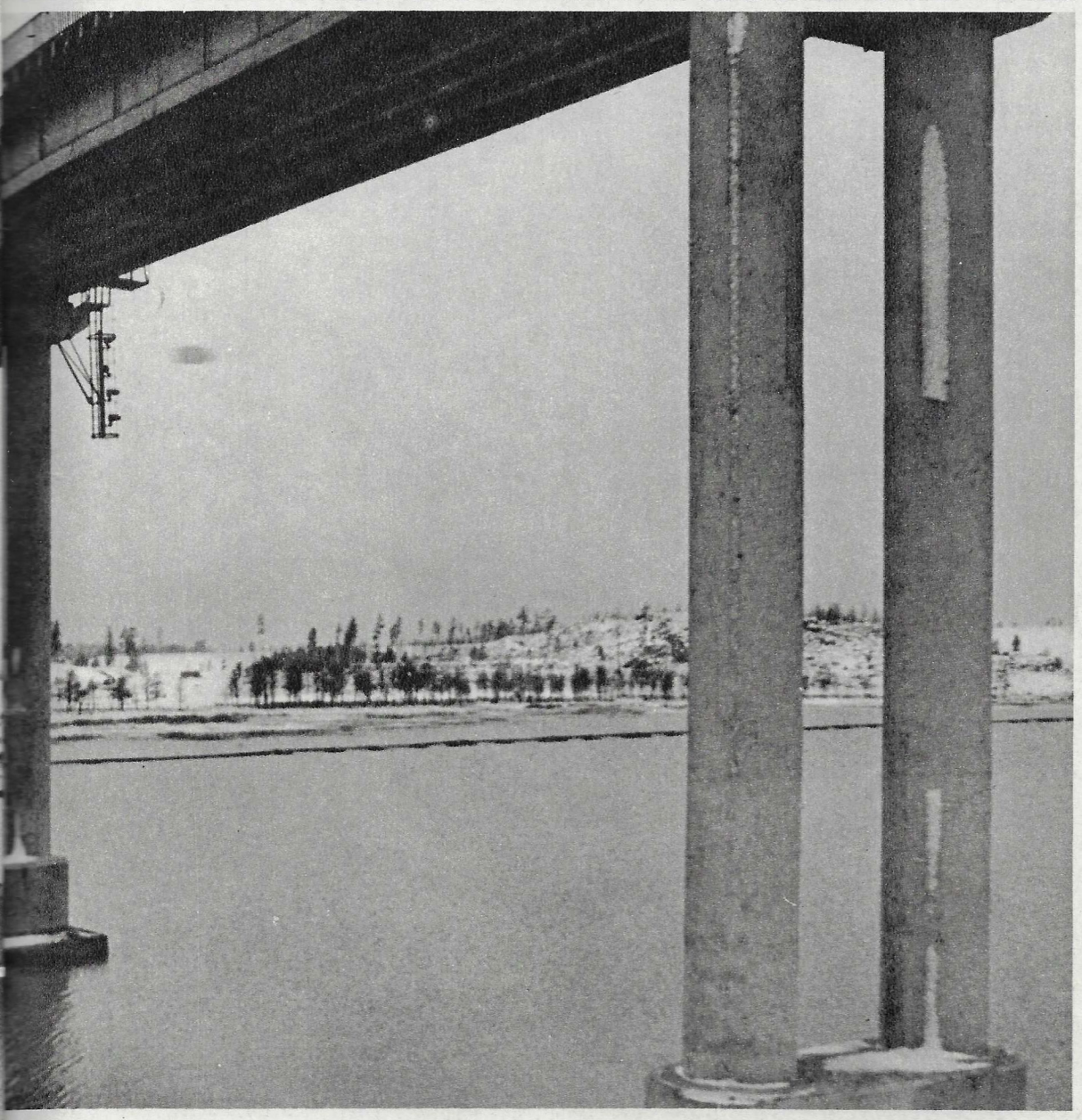

entistä enemmän lujittamaan Neuvostoliiton ja Suomen ystävyyttä.

Avajaisseremonian jälkeen allekirjoitettiin viralliset pöytäkirjat Kivisalmen siltojen rakentamista koskevien sopimusten täyttämisestä.

Saimaan kanavan uudistaminen jatkuu. Noin 70% kanavareitistä on jo valmiina. Suomalaiset kollegamme arvelevat saavansa työt päätökseen ennen suunniteltua aikaa, v. 1968 purjehduskauden alkuun mennessä.

Kulkulaitosministeri Leo Suonpää puhumassa. Oikealla Neuvostoliiton kanavavaltuutettu G. Pjasetski.

ARVOISA LUKIJAMME,

alkanut vuosi on meille neuvostoihmisille juhlavuosi. 1967 tulee kuluneeksi 50 vuotta Suuresta sosialistisesta lokakuun vallankumouksesta. On varsin luonnollista, että vuodesta toiseen Neuvostoliiton elämästä, politiikasta, taloudesta ja kulttuurista kertonut lehtemme antaa tälle juhlatapahtumalle erityisen merkityksen.

Toimituksessamme on usein todettu, että meistä kaikista on viime aikoina tullut jossain määrin historioitsijoita. Julkaisemme tavallista enemmän aineistoa neuvostovaltion puolivuosisataisen taipaleen eri vaiheista. Menneisyys auttaa ymmärtämään ja arvioimaan oikeammin myös nykyisyyttä. Toimituksemme saamista kirjeistä päätellen tuonkaltaiset aineistot kiinnostavat monia. Olisimme kiitollisia, jos Tekin lausuisitte huomautuksenne ja toivomuksenne siitä, mitä mielisitte näkevänne lehtemme palstoilla.

Kuten aikaisemminkin aiomme tänäkin vuonna perehdyttää Teitä yhteiskuntamme tapahtumiin ja ilmiöihin, jotka herättävät kiinnostusta meillä ja muualla. Maamme on valtavan suuri ja tarkoituksemme on, että lehtemme kirjeenvaihtajat toisivat tietoja sen kaikilta kulmilta. Tällöinkin tulemme aina huomioimaan lukijoittemme toivomukset.

Kaikkien muiden julkaisujen tavoin olemme kiinnostuneita lukijakuntamme laajentamisesta. Siksi pyrimme monipuolistamaan aihepiiriä ja aineiston esitystapoja. Tässäkin mielessä Teidän neuvonne koituu vanhan ystävyytemme hyväksi.

VÄLÄHDYKSIÄ

Sosiaaliministeri E. Timosen johtama SNS:n valtuuskunta on vieraillut Tallinnassa ja osallistunut siellä Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyden kuukauden tilaisuuksiin. Suomalaisvieraat valokuvattuna Estonia-teatterin katsomossa.

Suomalainen Teksex-vientiliike on esitellyt Leningradissa naisten, miesten ja lasten päällysvaatteita, trikooasusteita ja jalkineita. Esillä oli yli 1500 mallia ja niitä kävi katsomassa 12 000 leningradilaista. Teksexin toimitusjohtajan Yrjö Paulovin kertoman mukaan näyttely merkitsi uutta askelta Suomen ja Neuvostoliiton välisen kaupan, erityisesti Suomen ja Leningradin kaupankäynnin kehityksessä.

Tunnettu neuvostoliittolainen lääkäri, hermotautien lääkehoitomenetelmien asiantuntija tri Sergei Anitškov on saanut Helsingin yliopiston kunniatohtorin arvonimen. Juhlatilaisuus, missä Anitškoville luovutettiin tohtorinmiekka ja -todistus, pidettiin Suomessa.

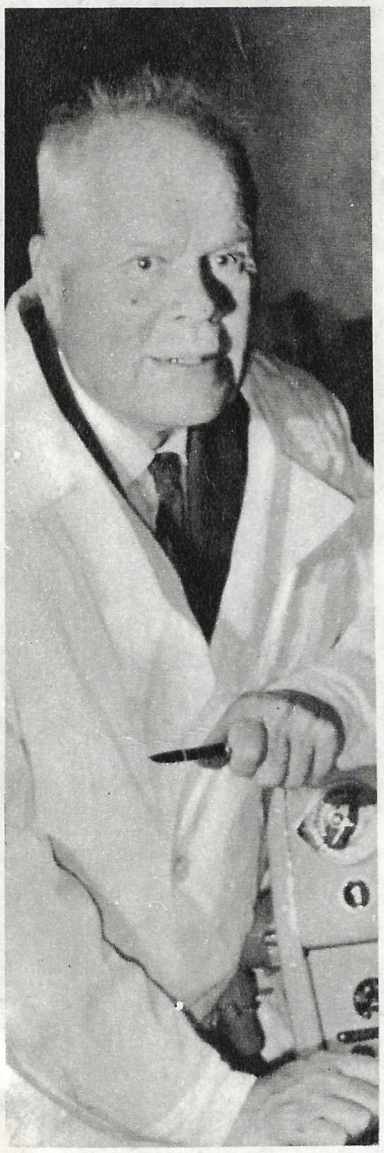

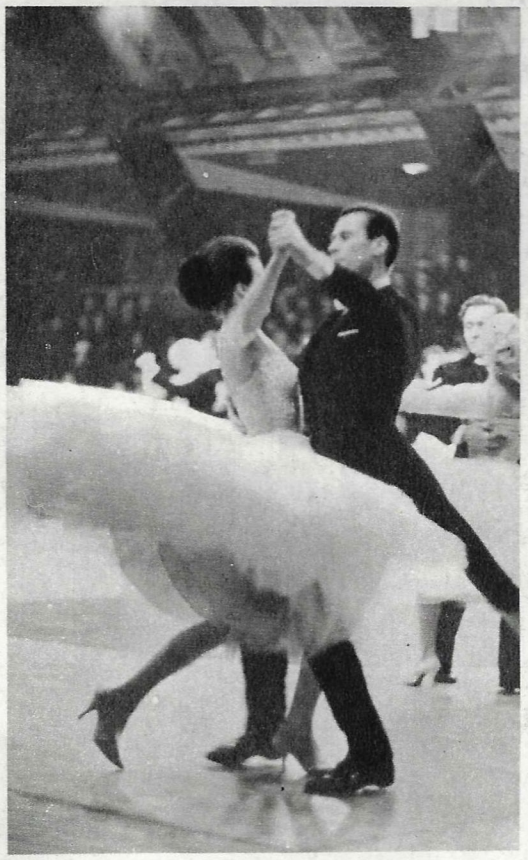

Tallinnan Kalev-seuran isossa urheiluhallissa pidettyihin tanssikilpailuihin oli saapunut osanottajia Tallinnasta, Riiasta, Kaunasista, Leningradista ja Helsingistä. Kaikissa lajeissa suoriutui voittajaksi helsinkiläispari Maila Nattunen ja Tuure Back, joista kuvamme.

Leningradin ja Suomen painonnostajat ovat säätyneen tapansa mukaan tavanneet toisensa Leningradissa. Tämä oli heidän kuudes ottelunsa. Kuvassa Baltian tehtaan urheiluneuvoston puheenjohtaja V. Ragel ojentamassa muistolahjaa Suomen maajoukkueen valmentajalle L. Soinille.

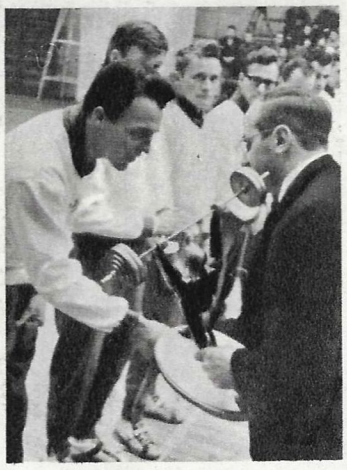

SUOMEN PIKKUVÄELLE

Moskovalainen kustannusliike Edistys on julkaissut uusia lastenkirjoja suomen kielellä.

Eräs kirjoista on **"Kun isä oli pieni"** ja sen on kirjoittanut **Aleksander Raskin.** Hän kertoo esipuheessa kyseisen kirjan syntyhistorian. — Hänen pikku tyttärensä korvaa oli kovasti pakottanut, ja potilas oli itkenyt yötä päivää. Isä oli yrittänyt viihdyttää häntä lukemalla satuja tahi kertomalla hauskoja juttuja omasta lapsuudestaan. Niitä kuunnellessaan tyttö olikin alkanut unohtaa kipunsa. Tämän pienimmille tarkoitetun kirjan lukevat varmaan mielellään monet aikuisetkin: sillä jokainen isä on ollut joskus pieni — ja äiti myöskin.

Olga Perovskajan kirja "Lystikkäät leikkikumppanit" kertoo erään metsänvahdin neljästä tyttärestä ja heidän kasvateistaan — isän metsästä kuljettamista eläinten pennuista. Tytöt kasvoivat ja yhdessä heidän kanssaan kasvoivat poronvasa, sudenpoika ja tiikerinpentu, jotka tuottivat sekä lapsille että aikuisille paljon huolta ja hupia. Kerran tyttöjen lemmikki, Tšubaryi-niminen hevonen, pelasti heidän isänsä. Siskosten kasvattamista sudenpennuista, Dianasta ja Tomista, sai alkunsa poliisikoirarotu, josta ylpeilevät kaikki Kazahstanin koiratarhat.

Näitä kirjoja voitte hankkia Kansankulttuurin ja muiden Meždunarodnaja Knigan kanssa liikesuhteissa olevien kirjakauppojen välityksellä.

Päätoimittaja N. GRIBATŠEV.
Kuvituspuolen johtaja A. ŽITOMIRSKI

Kuvien jäljentäminen Neuvostoliitto-lehdestä sallittu lähdeviittauksin.
Toimituksen osoite, Moskova, K-31, Moskvininkatu 8.
Painettu "Pravdan" kirjapainossa, Moskova, Pravdankatu 24.

ONKO TALVINEN HUURRE OLLUT ESIKUVANA NÄILLE KÄSITÖILLE? VALOKUVAAJA N. ŠILOV ON VAKUUTTUNUT SIITÄ.

NEUVOSTOLIITTO

N:o 121
1967
Indeksi
70859